

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

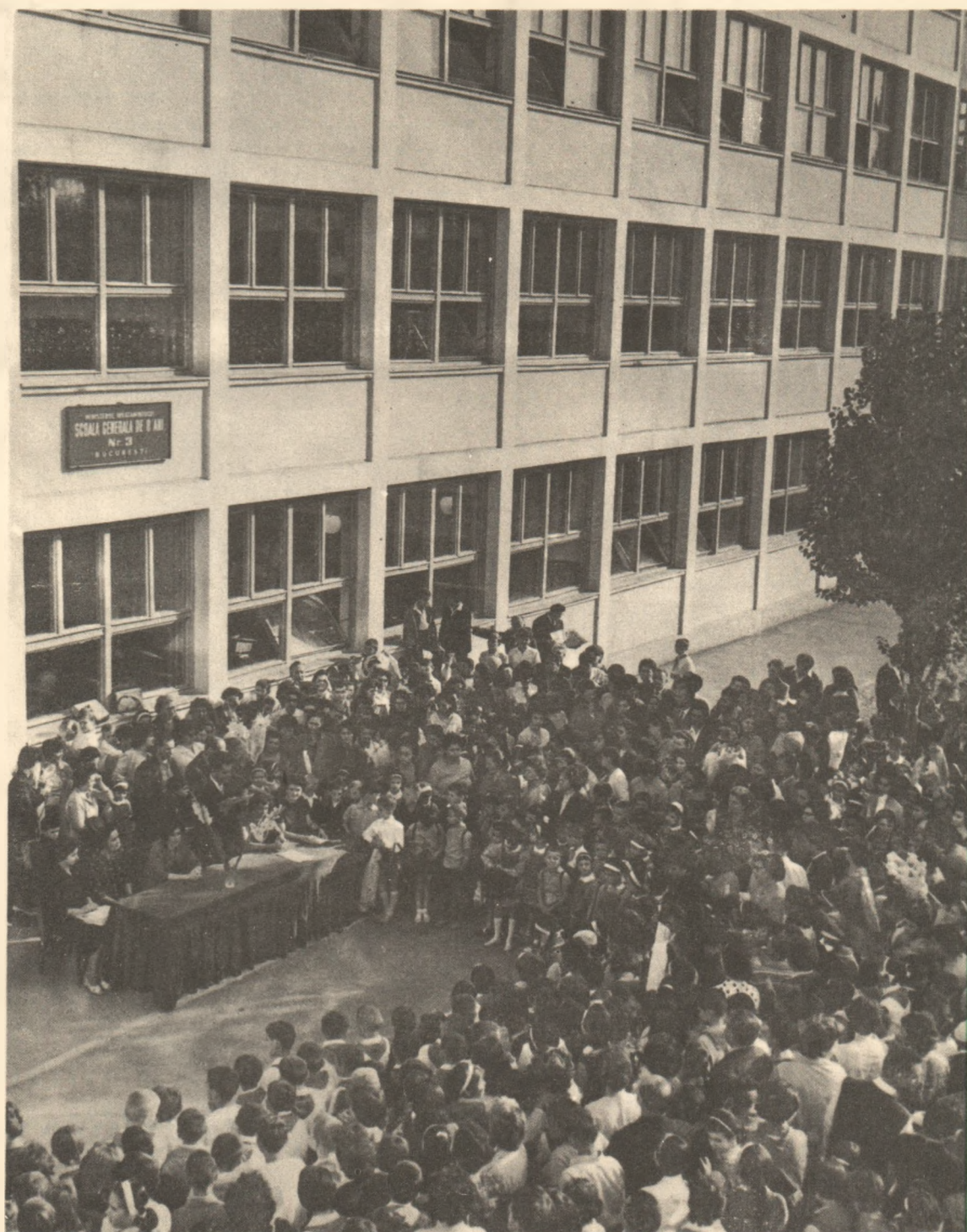
ANUL III

9 (27)

septembrie

1968

lei 3

DIN SUMAR

- UNITATE DEPLINĂ
- UN NOU AN ȘCOLAR
- PRIMA ZI DE ȘCOALĂ
- POLITEȚEA
- CÎND ÎNCEPE COPILUL SĂ CITEASCĂ
- ROLUL EDUCATIV AL INTERNATELOR LA SATE
- PRIVIND ÎN OCHII MICILOR SPECTATORI
- NOTAȚII LA O ORĂ DE DIRIGENȚIE
- FAMILIA ȘI ORIENTAREA ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ A ELEVILOR

CITIȚI ÎN PAG. 4, 5, 6 ANCHETA:

■ FAMILIA ȘI CULTURA

IN PAG 6-17

■ UN CARICATURIST PE STRAZILE ORAȘULUI

IN PAG 22 INTERVIU

■ CU RENÉ MAHEU ȘI HENRI RICHARDSON LABOUISE, DESPRE: CREȘTEREA ȘI FORMAREA TINERELOR GENERAȚII PENTRU LUMEA DE MÎINE

COPERTA

ÎNCEPUT DE AN ȘCOLAR

Handwritten signature or initials.

UNITATE DEPLINĂ

De la un capăt la altul al țării, din fabrici și uzine sau de pe marile șantiere de construcții, din cooperative agricole de producție sau din institute de cercetări, așezăminte de cultură și școli, oameni de toate profesiile și vârstele, muncitori, țărani cooperatori și intelectuali, români, maghiari, germani și de alte naționalități își exprimă în aceste zile profunda lor adeviziune la politica marxist-leninistă a partidului și a statului nostru, hotărârea lor neclintită de a traduce în viață sarcinile trasate de Congresul al IX-lea al partidului, de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 și de Plenara C.C. al P.C.R. din aprilie 1968, demonstrează puternicul lor atașament față de conducerea de partid și de stat, sprijinul lor deplin acordat Declarației de principii a Sesiunii extraordinare a Marii Adunări Naționale. Strâns unit în jurul partidului și a conducerii sale, poporul român își dedică energia creatoare realizării programului de construcție a societății socialiste în România, de consolidare a cuceririlor revoluționare cărora insurecția națională din August 1944 le-a deschis drum larg. Poporul român știe că în Partidul Comunist Român are un conducător încercat, călit în anii grei ai ilegalității și ai luptei pentru doborârea dictaturii burghezo-moșierești, ca și în anii tumultuoși ai edificării socialismului în țara noastră.

Fidel concepției despre lume a clasei muncitoare, hotărât să-și deplinească fără șovăire mandatul pe care istoria și poporul

român i l-au încredințat, respectându-și întocmai îndatoririle sale internaționaliste și promovând neobosit în practica relațiilor internaționale dintre partidele comuniste și muncitorești și statele socialiste principiile nobile ale marxism-leninismului, Partidul Comunist Român a militat și militează permanent pentru întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, pentru instaurarea unui climat de încredere și stimă între partidele clasei muncitoare și pentru aplicarea în viață a principiilor autonomiei fiecărui partid și stat socialist, pentru respectarea suveranității și neamestecul în viața internă a altui partid sau stat al comunității socialiste.

Înțelegînd sensul profund umanist al politicii partidului nostru, al cărui scop final este clădirea unei societăți din care inechitatea socială și discriminările naționale au fost definitiv lichidate și în care s-a creat un climat favorabil dezvoltării depline a personalității umane, și conștienți de rostul nobil al profesiei lor, slujitorii școlii pășesc în acest nou an școlar întăriți în convingerea lor de educatori și cetățeni că trebuie să facă totul ca generația tânără să fie temeinic și multilateral pregătită pentru a răspunde marilor sarcini ce ne stau în față, încrederii puse în ea de partid și popor.

„COLOCVII”

UN NOU AN ȘCOLAR

Începe un nou an școlar... La sunetul de argint al clopoțelului, copiii de pe întinsul patriei noastre se vor așeza din nou, cuminti, în bănci, așteptînd cu emoție clipa intrării în clasă a învățătorului sau profesorului.

Pe mulți, pe foarte mulți dintre ei, clopoțelul i-a adunat la această mare sărbătoare de început de pe cărările umbroase ale munților, ori de pe plajele însorite ale mării, unde și-au petrecut vacanța în tabere și excursii. Alți copii, mai mici, vor păși, uimiți și sfioși, pentru prima oară într-o sală de clasă, aduși de mînă de părinții lor la deslușirea tainelor scrisului și cititului.

Inimile tuturor vor fi inundate de emoție și bucurie — emoția și bucuria pe care le generează fiecare început atunci cînd ești încrezător în forțele tale.

Aceeași emoție vor simți-o și învățătorii și profesorii, dar mai ales cele cîteva mii de noi profesori, proaspeți absolvenți ai facultăților și institutelor de învățămînt superior, care și-n acest an au plecat pe meleagurile patriei, ducînd cu ei făclia cunoștințelor acumulate în ani de strădanii, cu certitudinea că sămînța ce o vor arunca în sufletele tinerelor vlăstare va da rod însutit.

Dar nu numai cu elevi și profesori noi, nu numai cu manuale proaspete, abia ieșite din rotativă, începe noul

an de învățămînt! Și în toamna aceasta, ca de altfel în toți anii de la reforma învățămîntului încoace, alte școli noi — citadele de beton și sticlă — cu un total de 2883 săli de clasă, utilate cu mobilier modern, cu laboratoare și biblioteci, își vor deschide pentru prima oară porțile primitoare, din cătunul cel mai îndepărtat, pînă în capitala României socialiste.

Dacă unui om sau unui copac îi trebuie ani de zile pînă să ajungă la stadiul maturizării, o școală trebuie să se nască matură dintr-o dată, fără a exista discrepanțe între ea și cele mai vîrstnice ei. Aceasta este perfect posibil la noi, unde învățămîntul e constituit pe baze sistematice, științifice, unde el reprezintă una din problemele importante ale politicii de partid și de stat. Succesele obținute în acest domeniu sînt evidente pentru oricine, iar învățămîntul nostru se bucură de bune aprecieri pe plan mondial.

Avînd create condițiile cele mai bune pentru studiu, tineretele vlăstare din patria noastră au o singură datorie: aceea de a învăța temeinic. Și ele sînt conștiente de această misiune nobilă ce le revine. Căci, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea dezbaterilor privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală, profesional, tehnic și superior de la noi (aprilie a.c.): „*Avem un tineret care, cu întreaga sa energie, cu tot clanul, cu toată tineretea sa, se pregătește să-și îndeplinească rolul și misiunea de răspundere de a duce mai departe dezvoltarea societății noastre. Putem spune, fără nici un fel de ezitare, că ne declarăm mulțumiți de felul cum tineretul nostru învață, de felul cum muncește pentru a deveni apt să-și îndeplinească înaltele îndatoriri ce-i revin în societatea noastră socialistă*”.

Începe un nou an școlar, prag de noi strădanii, treaptă spre culmile fără hotar ale științei de carte. Sunetul dintii al clopoțelului, înfiorînd văzduhul aromat al toamnei, intră în inimi, înfrigurîndu-le, cu emoție, cu bucurie și cu certitudinea împlinirilor.

C

Prima zi de școală

Mă gândesc la prima zi de școală, la în adevăr prima, a copilului care de acasă sau de la grădiniță trece în cu totul alt-ceva decât a fost viața lui de până atunci. Chiar grădinița a însemnat mai mult joc, cu deprinderea ușoară, pe nesimțite, a câtorva noțiuni care să-i înlesnească învățătura de mai târziu. Dar școala? Copilul de șapte ani intră într-o bună zi de toamnă aurită pe poartă primelor răspunderi, a disciplinei, a îndatoririlor. Acasă a fost inima preocupărilor părințești, a fost, în foarte multe familii, buricul pământului. La școală va fi unul dintre zecile de copii așezați în bănci așezându-se cu alta, îmbrăcat la fel, supus acelorași reguli de ascultare, care vor face din el mai târziu un om. E plină de emoții, de frământare și de curiozitate această zi, e o ușă deschisă spre marele necunoscut, care se întinde pe zeci de ani în fața lui începând de atunci, o zi care miroase a flori, a ceară proaspătă, pentru că în școală s-a făcut curat, școala strălucește, o zi care miroase a hirtie și a tipar proaspăt. Cărțile noi sînt pline de imagini a căror cheie va trebui găsită, cunoștințele copiilor din dreapta și din stînga sînt ademenitoare, nu mai ai voie să faci exact ceea ce ai vrea în fiecare minut, dar însăși încremenirea asta solemnă face parte dintr-un joc nou, în care e plăcut să între, pentru că dă impresia că prin el devii altceva decât ai fost pînă acum, dă impresia unei maturități și a unei importanțe care abia acum începe pentru tine.

Ne aducem aminte toți, cred, de prima noastră zi de școală, oricît de îndepărtată în trecut ar fi ea. Pe mine m-a dus tata de mină la o școală aproape improvizată (era în 1917, în timpul primului război mondial, multe școli primare din București erau închise), instalată într-o casă care azi nu mai există, în care toți elevii cursului primar se aflau într-o singură încăpere mare. Întîlnirea cu profesora noastră, a celor mici, ne-a potolit bătăile inimii speriate. Era o fetișcană blondă, de o frumusețe strălucitoare, o studentă în primul an de conservator la canto, o chema Victoria Popa. O adolescentă cu zîmbet deschis, cu o inimă generoasă, maternă, cu un entuziasm curat ca apa nemcepută. Mai târziu, această fermecătoare „învățătoare“ a devenit prețuita cîntăreață de operă, Victoria Costescu-Duca. Ce bine îi prinde copilului să fie întîmpinat din prima zi de școală de un zîmbet adevărat, nu mimat în cinstea inaugurării cursurilor, de o bunăvoință adevărată, de o energie în care nu se amestecă nervozitate, de o exigență care nu cuprinde asprime! Atunci copilul se dăruiește tot cu toată încrederea. Chiar dacă firea lui e ascunsă, se simte într-un fel dator să devină sincer, dacă e spăimîntat, se liniștește, dacă e leneș, se înviează, dacă e egoist, începe să iasă din cochilia micii lui persoane atît de prețioase pentru el. Învățătorul care iubește în adevăr copiii și știe să domine și această dragoste, ca ea să fie simțită, nu manifestată sentimental, cel care știe să îndrume, fără violență și nerăbdări evidente, e cel care va fi ascultat, imitat, iubit pînă la moarte și cel din mîna căruia vor ieși copii pentru care disciplina impusă devine una interioară și învățătura o necesitate personală, nu o datorie greu de îndeplinit.

Lucia DEMETRIUS

CUM O FI FOST ZIUA ACEEA...

Satul se cheamă Petea de cîmpie și vine între Tîrgu-Mureș și Luduș, de la Mureș cam la 8 km, în dreapta, așezat între dealuri, sub o coastă lutoasă.

Din prima zi de școală mi-a rămas mai cu seamă sufletul mohorit, stăpînit de teamă și singurătate. N-a fost nimic deosebit, nici la școală, nici acasă, totul s-a petrecut printre alte preocupări ale acelei zile de toamnă, pe vremea treieratului.

Școala, zidire singuratică, a rămas pînă astăzi pentru mine o așezare misterioasă, cu toate că se asociază vieții familiare a învățătorului, poate unde era aproape de cimitir, într-o parte a satului cu niște piraie uscate pline de brusturi și de cucută, bîntuite de pricolici și de alte închipuirii ale minții noastre, locuri necercetate de noi, copiii din cealaltă parte a satului.

Fratele meu Mihai, era în clasa a patra, eram obișnuit deci cu cărți și caiete, și totuși, sala aceea mare care se chema școala, în care intrai din „antișambră“ (chiar așa i se spunea), mi-a rămas pînă astăzi străină. Pereții albi, pe care atîrnau vulpea și lupul, tablourile cenușii-albastrii, și acele desene cu apărarea pasivă, cu avioane, explozii, subsoluri (o lume a orașului, necunoscută), oameni cu măști, oameni cu țîrgi, toate m-au impresionat dureros. Astăzi le văd în amintire cu toată claritatea, și retrăiesc intens obscuritatea sentimentelor și a impresiilor de copil.

Nu mai țin minte ce ne-a spus învățătorul Popovici Vasile, dascăl neprețuit al satului, din școala căruia s-au ridicat mulți intelectuali, nu mai țin minte cum s-au petrecut primele ore. Mă văd numai în bancă, văd în stînga tabla înclinată, lingă ea numărătoarea cu bile mari, galbene și negre, catedra cu cerneală și tampon, în dreapta, un dulap pe care erau niște suluri și un glob pămîntesc, încolo, totul alb și dușumeaua dată cu motorină. Afară, prin geamurile înalte, curtea școlii, liniștită, și ulmii care o despărțeau de ograda lui Ciotic. Dincolo de ulmi era satul și dimineața aceea de toamnă senină, și parcă se auzea, îndepărtat, hornăitul batozei.

Nu știu dacă de atunci ori din alte zile, aud vocea dascălului Popovici, și îl aud cîn-

tînd pe dascălul Boanta, și văd chipul nimitor de frumos al dascăliței Popirlau, și îmi încarcă sufletul limpezimea cîntecelor care mi-au dat bucuria anilor mei de școală primară, „Pe-al nostru steag“, „Trei culori“, „Eroi au fost“, „Ciobănașului îi place“, „Foaie verde garofiță“, „Vintuleț de primăvară“, „Mi-e dor de munți, de Caraimanul“, „Sub flori de soc“. Desigur, nu din acele prime ceasuri, nu s-au putut petrece toate atunci, dar de-atunci, prin aceste cîntece, țara și pămîntul ei, oamenii, eroii și istoria ei mi-au alcătuit sufletul, au devenit pentru mine realitate.

În strații aveam tăblița de care era legată o cîrpă umedă, și „stilul“ care era înfășurat, jumătate cu o hîrtie pe care îmi plăcea să o rup încetul cu încetul. Rama tăbliței avea niște împunsături cu creionul, niște flori desenate de fratele meu. Nu știu ce cărți am mai avut apoi, nu știu cum arăta abecedarul. Școala a început, și în sufletul meu nu s-a sfîrșit pînă în ziua de azi. Numai că prietenii mei, Toderica din Părău și Totolușca și Mitru Sandului (acum unul din meșterii tîmplari ai satului), colegii de care nu-mi era frică, sînt oameni trecuți, așezați pe la casele lor, iar Nela lui Buta, pe care o băteam pentru că avea fața nesuferit de roșie și rotundă ca o pătlăgică, are acum nouă ori zece copii. Dintr-o fotografie cu toată școala, făcută în acele zile, a plecat și dascălul Popovici și au plecat mai mulți, ca să nu se mai întoarcă niciodată.

Cum o fi fost ziua aceea, prima zi de școală, ce s-o fi întîmplat, dincolo de aceste impresii rămase, n-aș putea spune. Știu numai că pe vremea aceea școala era totul, în afară de ograda și de jocurile noastre. Încolo, satul, dar pentru noi, copiii lumea nu avea contururi. Astăzi satul este plin de radiouri, de cărți și ziare, copiii merg la cinematograful, alta-i lumea, altele cunoștințele lor. Eu am mai apucat satul plin de obscuritate și de taină, cu un farmec nerepetabil. Și astăzi, cînd trec pe lingă șteoaanele de sub coastă, pe care atunci nu le puteam sări, sufletul mi se înfiorează. Lumea lor ascunsă și tăcută mă umple de tristețe și-mi întoarce amintiri din anii tot mai îndepărtați ai copilăriei.

Ion HOREA

OCROTIREA DELICATELOR SEMNE

Climatul spiritual, acest eter uman pe care l-am moștenit de la părinți și care s-a cristalizat în idei, în inteligența mînilor, în cuvinte potrivite, în pietre cioplite cu măiestrie și mai ales în vasta umanitate risipită prefurcîndeni, trebuie încercat.

În plasma psihică a oricărui copil sînt vibrații, aplecări, impulsuri venite de departe. Viguros sau plîpînd, unicatele recompun matricea proprie nouă.

Ocroind aplicat delicatele semne, educatorii pot impresiona chiar zona sensibilității maxime, pline de mistere a organizării psihice. Și implicit indiferența, superficialitatea sau diletantismul manifestate aici, închircesc, pot lăsa să moară ceva ce nu s-a exprimat încă, anulînd de fapt valori inestimabile.

Ar trebui păzită cu mai multă grijă zestrea de frumusețe cu care copiii vin pe lume, educatorilor revenindu-le rolul de a traversa peste toate virstele acea sensibilitate și trăire prin excelență poetică, specifică copilăriei și într-o mare măsură specifică poporului nostru.

Părinții, familia, creează copilului acel climat afectuos, plin de tandrețe, ce încurajează exprimarea și exersarea înclinațiilor, a formulei psihice particulare, inedite.

La școală, în primele clase, nai-vele fapte ale copilăriei încep să fie deslușite și, într-un mod original, să alcătuiască substanța primelor fișe de observații din caietul învățătorului.

Profesorii, diriginții, comandanții de pionieri preiau copilul într-o perioadă dificilă a creșterii, cînd individualitățile se lasă citite mai greu, cînd izbucnirile în afară, în faptele copilăriei, sînt mai rare, cînd răsfrîngerile se produc în in-

terior, sublimîndu-se, derivîndu-se, izbucnînd adeseori în gesturi travestite.

Cunoașterea și educarea fiecărei individualități în această perioadă de efervescență și mobilitate psihică, solicită din partea profesorilor îndeosebi o observație atentă, un travaliu științific competent, mult entuziasm, ingeniozitate și vocație.

La această vîrstă totul trece prin afect, prin sensibilitate: fixarea cunoștințelor, formarea convingerilor, acțele volitive.

Alături de cartea de literatură, atît de prețioasă în educarea sensibilității, părinții și profesorii pot descoperi și inventa neenumărate căi de impresinare a sufletelor tinere cu tot ce este frumos.

Oare cîți elevi bucureșteni cunosc Calea Victoriei cu locurile, cu clădirile și amintirile ei?

Pe o porțiune de doar 30—40 metri a Căii Victoriei se află piața dedicată muncitorilor căzuți la 13 Decembrie 1918, locul fostului Teatru Național — condus într-o vreme de Liviu Rebreanu — locul fostei Terase Oteteleșanu frecventată de cei mai mari scriitori și artiști ai noștri dintre cele două războaie.

Este ușor de imaginat eficiența unei după-amieze petrecute cu copiii pe acel loc în prezența unui scriitor martor al vremii evocate. Cu ajutorul unor benzi de magnetofon (realizate prin colaborare cu regizori, actori, ingineri de sunet), benzi pe care să fie imprimată creații literare interpretate de mari actori, cîntece, fragmente de discuții ale marilor înaintași care au trecut pe acolo, copiii pot străbate mai ușor, cu gîndul, înapoi, în timp, pot deveni martori la viața acelor vremi. Altfel vor asculta

elevii ieșeni o poezie de Eminescu în grădina Copou din Iași, altfel vor recepta copiii în trecere pe la ruinele Cetății Neamțului un cîntec ascultat acolo, balada lui Bolintineanu „Mama lui Ștefan cel Mare“ pusă pe melodia lui Flehtenmacher.

Copilul îndrumat „să vadă“, să citească natura, va fi atent la ansamblurile cromatice, la chipul în care cade lumina la anumite ore, va asculta cu ureche sensibilă zgomotele caracteristice străzii dimineața sau seara, va începe să distingă după cîrpit păsările sau cîntecul apei. Și așa va ști să asculte și o poezie, să învețe să se joace cu cuvintele sunîndu-le și ascultîndu-le.

Marea să nu însemne doar osteneala dulce a inotului, ea să devină și pentru copilul mai mic un spectacol, cu exploziile cromatice ale răsăritului, cu vîietul valurilor neliniștite, cu versurile strigate solemn la malul mării, cu povestile care încep de la o scoică sidefată, de la un castel de nisip sau de la un vapor care-și ridică ancora.

Ochii inocenți trebuie deprinși mai ales „să vadă“ oamenii, să le citească felul de a fi, îngîndurarea sau bucuria după mers, după un amănunt vestimentar, după gestică, după lumina privirii, „să-i citească“ dincolo de aparute.

Părinții și profesorii, cu dragoste și cu știință pot inventa neenumărate formule prin care să ocrotească și să dezvolte delicata floare a sensibilității copiilor. Nu avem dreptul să fim nepăsători și implicit risipitori cu asemenea valori de milenară tradiție în matca noastră.

Lucia OLTEANU

Întrebarea este: CE ȘI CÎT DĂRUIEȘTI?

Era de-o șchioapă, umbra de-a bușilea și se războia în gînd cu cei care căleau cu nepăsare peste grădinile, pădurile și apele domeniului său — covorul din odăile — peste mica sa inimă împărțită între aceste scumpe posesiuni. Desfășura acolo un întreg ritual, într-o magică părăsire de sine. Era destul să simtă alături talpa mare, străină, pentru ca spiritul său să intre în alarmă, să se trezească în el înzantropul.

Era călătoreț, călătoria un armăsar țintat, cu ochi de jar și două-sprezece aripi, căluțul său de lemn se războia cu mărăcinii, și pale de grîn galben se aplecau în fața lui ca niște steaguri de cetate cucerită. Era destul să audă un hohot de ris, pentru ca armele spiritului său să se întoarcă împotriva insului cu jîgnitoare incredulitate, împotriva logicii mature, rigide și gloriole.

Era școlar și candida sa culezanță călătorea alături de temerarul singuratic Alain Bombard, în a sa barcă ce traversa Atlanticul. Era destul să-și simtă indiferența față de idolul virstei lui, pentru ca virsta sa să se retragă în propriul contur, ca un arici de mare din calea unor atingeri nedorite, ca un mele în edificiul spiralat, de calcar fragil.

Numai cu bunicul se simțea în largul său. Dacă, de pildă, se urca în salcîm și striga de acolo „Bunicule, știu ce frumos se văd

de aici munții“, bunicul nu i-ar fi răspuns niciodată: „Ce munți? Care munți? Munții sînt departe, nu se văd din cîmpie“. Bunicul i-ar fi răspuns negreșit: „Știu: cînd erau mic mă uream și eu în salcîm să văd munții“.

Doar cu bunicul se putea vorbi serios despre cărțile sale, despre întâmplări nemaipomenite, cu eroi nemaipomeniți. Doar bunicul știa să asculte, doar bunicul știa să dea astfel de răspunsuri încît micul om din ființa nepotului să nu se simtă umilit că încă n-a trăit mult, că încă nu știe atît de multe ca cei care au trăit mult.

Ceialți — „mama, tata, frații mai mari, profesorii etc. — ori n-aveau timp să-l asculte, ori îl ascultau cu o atenție impusă, neîntregă, ori cu acea bunăvoință sinceră care aduce cu sine un fel de veselie stîmjenitoare, fără profunzimi și gravități. Deveneau gravi atunci cînd îl chemau la ordine. Vorbeau atunci cu el ca și cînd ar fi fost cu adevărat mare: sfaturile și preceptele expuse cu severitate se ridicau în jurul său ca norii de nisip pe o plajă răscolită de vînt. El își închidea strîns — strîns ochii, urechile, cămările sufletului, și

pulberea cea fină trecea pe alături, nu izbutea să-l pătrundă. Bunicul, îl chema și el la ordine. Ba poate chiar mai des decît alții. Erau însă convorbiri pe aceeași lungime de undă, frazele rostite de o parte și de alta, chiar cînd spuneau adevăruri usturătoare, se înscriau între hotarele aceleiași arii afective.

Mai poate fi pusă la îndoială, în asemenea condiții, eficacitatea lecției pedagogice?

Așadar, un adevăr banal, dar niciodată prea mult amintit pentru noi, toți cei ce avem de făcut operă educativă: nimic nu vom izbui fără dragoste. E desigur ridicul să amintim unui părinte că e dator să-și iubească propriul copil, ceva atît de la sine înțeles. „Și, totuși, cîți părinți știu să-și iubească copilul? Fiîndcă nu e destul să-l iubești, trebuie să știi să-l iubești; trebuie să știi să-l faci să te iubească. Iar a ști să iubești înseamnă mai întîi de toate să știi să dăruiești, să te dăruiești. Ce fel de daruri așteaptă de la noi copilul? Cîți din părinți nu se scotocesc achitați, față de copilul lor, oferîndu-i un trai lipsit de griji materiale, o plimbare diminicală — într-un fe-

ricit caz — și poate zîmbetul de dinaintea somnului de seară — în cel mai fericit caz. Dar ce sînt toate acestea decît datorii, simple datorii părintești? De unde începe adevărata dragoste, cu adevăratele sale daruri? Poate că de la renunțări. Vă trebuie să învăț să renunț: la cite ceva din maturitatea mea, la cite ceva din comoditatea psihicului meu așezat între limite conservatoare, la cite ceva din indiferențele mele față de zone de mult depășite, la cite ceva din micile mele bucurii mondene, la cite ceva din timpul meu, la cite ceva din...

O dragoste activă, deci, o dragoste-crez, o dragoste făcută din prăbușiri și construcții elaborate. O dragoste a cărei flacără, ce s-a aprins de la sine, e întreținută cu grijă, ca focul sacru al unui altar.

Bunicul stă pe verandă și-și ascultă nepotul sporovăind despre vitejiile sale pe cînd era cow-boy în vestul sălbatec și-i explică ce eschivă ar fi trebuit să facă pentru a scăpa de încercuirea bandiților; ochii nepotului îi căută cu încredere pe cei ai bunicului și hotărîse că el e înțeleapta căpătînie a apașilor cu care va trebui să încheie „un legămînt al singelui“, după care toată viața vor fi nedespărțiți și-și vor spune unul altuia adevărul și numai adevărul.

Bunicul stă pe verandă și face operă de educație.

Emilia CĂLDĂRARU

Politețea vine de la cuvântul grecesc „polis”, care înseamnă oraș. Ar fi, deci, vorba de o calitate a oamenilor de la oraș, fapt care ne este amintit și de un alt cuvânt: urbanitate, care vine de la latinescul „urbs” — oraș. În limba franceză, mai există un cuvânt, „civilité”, care înseamnă bună creștere, politețe și care amintește de „civitate”, oraș (cetate). Dacă ne referim însă la originea denumirii grecești a orașului — polis — vedem că acest cuvânt are o semnificație mai veche, „de mulți, multe”, și noi îl întâlnim în această accepțiune în multe denumiri științifice utilizate și în limba română (poligon — mai multe unghiuri, poliglot — care vorbește mai multe limbi).

Orașul a luat această denumire, reprezentând o aglomerare mai mare de oameni. Politețea, la rândul ei, a apărut ca o necesitate a conviețuirii oamenilor și s-a dezvoltat, într-o anumită epocă în oraș, fiindcă acesta a beneficiat mai întâi de școală, de un sistem organizat de educație. Ar fi o greșală să considerăm astăzi politețea ca o însușire a orașeanului și s-o opunem omului din mediul rural, care cunoaște forme de bună creștere proprii și cu nimic inferioare omului de la oraș. Exemplele sînt numeroase, dacă ar fi să luăm numai salutul atât de variat și semnificativ al țaranului român (bună ziua — cu răspunsul: bună să-ți fie inima, noroc bun, sănătate, voie bună etc.).

Omul izolat nu are nevoie de politețe: în clipa însă cînd se află alături de altul, este necesar să câștige prietenia lui, coperarea lui în diferite acțiuni, să-l respecte, adică să privească către semenul său, — ceea ce, de altfel, înseamnă cuvîntul *respecta*, la originea sa, în limba latină.

Regulile de conduită socială simbolizează un întreg complex cultural, izvorîc din condițiile vieții sociale actuale, dar mai ales din experiența istorică a societății respective. Conduita umană este un răspuns funcțional în procesul de satisfacere a trebuințelor care asigură viața omului; stimulul extern care declanșează răspunsul nu este însă întotdeauna prezent, ci adesea el ascultă de impulsurile nemărturisite ale inconștientului.

Astfel, regulile de politețe nu constituie o abstracțiune, — ceva în sine — ci ele se definesc ca orice fapt cultural prin variațiunea lor de la popor la popor. Ceea ce constituie o normă de bună purtare într-o anumită colectivitate poate fi considerat cu indiferență sau chiar condamnat în alta, potrivit universului de semnificații constituit în cursul istoriei, în relațiile omului cu alții.

Dincolo de manifestarea formală variată a normelor de politețe există un sens mai adînc, în însăși motivarea apariției și dăinuirii unor norme de politețe. Nu există colectivitate care, chiar de la primele sale manifestări, să nu aibă și reguli de conduită implicate în conceptul de politețe. Din acest punct de vedere, limitarea politeței la epocile moderne și etichetarea anumitor societăți ca deținătoare exclusive a formelor de politețe, ni se pare o exagerare nejustificată și uneori periculoasă.

Simpla polizare poate da luciu oricărui metal, par nu-i conferă calitatea metalelor prețioase.

POLITEȚEA

Tot astfel, însușirea unor reguli de împrumut și folosirea lor cu emfază nu constituie o manifestare politicoasă, dimpotrivă, duce adesea la ridicul.

Se pare că în conceptualizarea actului de politețe a predominat aspectul pedagogic formativ și s-a neglijat aspectul psihologic. Definim în mod curent politețea ca o deprindere, rezultat al unui proces mai îndelungat de învățare. Deprinderea este, la rândul ei, privită sub forma unui act condiționat, supus legilor repetării și întăririi prin recompensă și pedeapsă. Alunecăm fără să vrem la o formă de dresaj. Primind bomboane pentru faptele sale frumoase, copilul învățat să reacționeze la fel și în alte împrejurări sau fiind pedepsit cînd s-a adresat nepoliticos celor mai vîrstnici, de teamă, va evita în viitor o asemenea manifestare. Cățelușul care a învățat „să facă frumos” a fost și el supus unui proces similar de învățare.

Sînt astăzi psihologi care pun sub semnul întrebării dacă chiar în aceste cazuri simple, descrise mai sus, condiționăm actele ca atare sau sentimentul de plăcere și durere. Un fapt este cert: condiționările arătate sînt supuse și unei alte reguli, aceea a stingerii; o dată cu dispariția întăritorului, a recompensei sau pedepsei, se estompează pînă la completa dispariție și răspunsul respectiv.

În satisfacerea trebuințelor umane — printre care un rol de prim ordin îl joacă cele de bună conviețuire — noi asociem și afecte, reprezentări ale imaginației noastre, adică un întreg cadru de referințe de valori. Formele de manifestare ale respectului față de părinți — ele înseși reguli de politețe — trebuie să izvorască din cultivarea unei judicioase afecțiuni; chiar darurile pe care le facem copiilor este bine să poarte această pecete și nu aceea de simplă recompensă.

Imaginația copiilor trebuie să fie hrănită cu tipuri de eroi pe care să-i îndrăgească; sensibilitatea lor să fie dirijată spre tot ce este frumos,

începînd cu dragostea pentru natură și mergînd spre marile creații artistice și științifice ale omului. Gîndirea copilului este necesar să fie îndrumată către o înțelegere a evenimentelor, către o redescoperire personală a relațiilor cauzale și a conceptelor morale în materie de comportament uman. În acest sistem de modelare în care — după părerea noastră — afectul, culminînd cu dragostea pentru om, este elementul dominant, se vor găsi suficiente surse pentru reprezentarea unui cadru adecvat vieții contemporane, la care să se condiționeze și actele de conduită. Satisfacția unor acte conform cu propriile noastre reprezentări este infinit mai mare și constituie un întăritor permanent, însoțindu-ne în tot cursul vieții; ea nu se va stinge atît de repede ca imaginea pedepsei sau a recompensei primite.

Politețea, respectul față de alții, constituie un act de conduită care nu este în funcție de prezența imediată a altei persoane. Cînd, aflîndu-ne în vîrf de munte, într-o excursie, nefiind nimeni în jurul nostru, nu lăsăm acolo nici un petec de hirtie, comitem un adevărat act de politețe. Această deprindere am putut-o dobîndi numai prin condiționarea faptelor noastre la reprezentări superioare cu privire la viața și semenii noștri, cînd am ajuns să simțim o satisfacție din a le face o plăcere chiar fără să-i cunoaștem.

Dacă însă în aceleași împrejurări, lăsăm locului tot ceea ce a rămas după terminarea ospătului nostru, uitîndu-ne în jur să nu fim văzuți de nimeni — deși în alte condiții cînd erau și persoane de față, am fi procedat altfel — putem afirma că politețea noastră este redusă la un simplu act de dresaj, care în lipsa recompensei sau a pedepsei, nu mai operează.

Însușirea conduitei politicoase este necesar să facă parte integrantă din procesul de formare a personalității umane. Aceasta înseamnă a o situa printre faptele interne și nu externe, ca motivator, desprins din grupa actelor care ne produc satisfacție, prin victoria pe care o putem obține în întrecerea cu noi înșine, în care nu avem nevoie de arbitru sau juriu din afară.

Considerăm că în lumina acestei concepții, discuția cu premise false, care introducea politețea printre actele nesincere sau o califica drept „mînciuță convențională” — cum a făcut-o un autor al secolului nostru (Max Nordau) — nu-și mai are rostul, întrucît conduita noastră iese dintr-un cadru strict formal și dispăre contradicția dintre manifestările noastre externe și persoana noastră. Cînd politețea este rezultatul unui simplu dresaj, ea rămîne un fapt extern și conflictul între acesta și noi este foarte plauzibil.

În încheiere, menționăm — fără a putea dezvolta aici teza variației formelor de politețe în funcție de diferite culturi naționale — că noi românii avem o bogată sursă de inspirație pentru a clădi forme de politețe reală, adecvate necesităților moderne de viață, în cultul omeniei, în însuși verbul a „omeni” și în tradiționalul nostru spirit ospitalier, care nu este formal, ci al nostru, plămîdit de-a lungul secolelor chiar în cele mai vitregi condiții de viață.

Constantin ZAHIRNIC

DIN JURNALUL
UNUI
MEDIC DE ȚARA:

ȘTEFAN

Mic, mititel, negricios parcă ar fi pui de arici, cu sprincene groase, arcuite și imbinat tocmai sus la rădăcina nasului. Cu doi dinți albi ce zăcnesc cînd vorbește, cam strîmbi, dar albi. Tuns în cap cam de o lună, căci firul e lung cît o unghie. Are treisprezece ani. A venit să mă vadă pentru că s-a îmbolnăvit. Tușește. Ne cunoaștem mai de mult, cînd, nefiind bolnav, i-am dat doar „buline de poștă de mincare” și i-am făcut o singură injecție.

Mă uit la el. Are bocanci, cojoc, căciula și un zimbet cuccritor. Îl examinez. E răcit la plămîni.

Îi scriu în registru medicamentele pe care le voi scoate din dulap pentru el. El mă privește și cînd își dă seama că sînt pe sîrșițe cu scrisul, zice:

— Dar injecții nu-mi dați?

— Nu, Ștefane, îi spun, dar de ce?

Rușinat, zimbînd, aplecînd pușin capul, zice:

— Așa, pentru că mi-i tare drag de ele.

El și dacă-i sînt atît de dragi, poți să nu-l mulțumești. Așa că are injecții pentru o săptămîină. Tot de drag să le faci.

Cu căciula în mînă, oprindu-se la jumătatea drumului spre ușă, întrebă:

— Sînt liber?

— Da, Ștefane, și-i zimbesc. Și el: „Mulțumesc”, „bună ziua!”

Mai de preț decît cel mai strălucitor aur din lume, odun acest mulțumesc rispit darnic prin cameră și plutind ca mireasma puternică a crinilor, pentru a-l zăvori în inima mea.

Marina VÎRTOSU

FAMILIA ȘI CULTURA

Familia este ambianța socială în care se modelează individualitatea copilului și totodată prima ferăstră deschisă către valorile culturii și civilizației.

În ancheta de față am vrut să aflăm care este raportul exact dintre acest grup social și cultură.

Am întreprins ancheta în cartierul „Drumul Taberei” nu întâmplător. „Drumul Taberei” este un cartier nou, cu localari de profesii și proveniențe dintre cele mai diferite, așa încît ne putea oferi terenul potrivit pentru ceea ce am urmărit. Cuprinzînd doar familii din cîteva blocuri din străzile „Bistra”, „Drumul Taberei”, „Băiceni” și „Bințiuți”, evident cercetarea noastră are un caracter limitat, iar din rezultatele ei nu s-ar putea trage concluzii cu o mai largă generalitate.

Cîteva considerații de ordin general se impun. Pentru oricine privește în jurul său este evidentă o sete individuală de cunoaștere, o dorință nestăvilită de a ține pasul cu ritmul dinamic de dezvoltare a societății noastre. În tramvai, în autobuz, în tren, în parcuri ne este dat să întîlnim oameni de toate vîrstele citînd cu pasiune o carte, un ziar sau o revistă. Niciodată în trecut cuvîntul scris n-a pătruns mai adînc în conștiința oamenilor și niciodată problemele generale pe care le ridică descoperirile științifice, tehnice sau manifestările culturale, artistice și sportive nu au constituit o preocupare atît de largă. În afară de școală — ea principal instrument de instruire — nu putem neglija rolul de vehicul cultural al radioului, televiziunii, cinematografului, teatrului, presei, organizațiilor obștești etc. În acest fel, sfera consumatorilor de bunuri culturale s-a lărgit, ea confundîndu-se practic cu totalitatea masei de cetățeni ai patriei noastre. Pe noi ne-a interesat nu atît aspectul extensiv al fenomenului

de cultură, cît cel de adîncime, de integrare a valorilor spirituale în conștiința morală a contemporanilor noștri.

Iată întrebările pe care le-am adresat, în acest sens, celor care au participat la sondaj:

În profesiunea dumneavoastră vă satisfac rezultatele doar pentru latura lor de utilitate (socială) sau și pentru frumusețea lor?

Care sînt preocupările dumneavoastră în timpul liber?

Pentru zilele de sîmbătă și duminică vă aleați un program special?

Cînd cumpărați obiecte de uz casnic, mobilier, tablouri, articole de îmbrăcăminte, cărți etc. în alegerea dumneavoastră mai intervine vreun criteriu în afară de cel al utilității lor?

În această alegere sînteți determinat de propriul dumneavoastră gust, de modă, sau de părerile altora?

Cum se manifestă în familia dumneavoastră preocuparea pentru frumos în relațiile dintre membrii ei, în vorbire, în conduită și fapte?

E o preocupare continuă, pe care o aveți și dincolo de pragul casei? Cînd sînteți mai exigent în casă sau în afara ei?

În limba noastră există un cuvînt de o mare frumusețe morală: „omenie”. Ce legătură stabiliți între omenie și frumos?

Ce lectură preferați în orele libere: beletristică, științifică, tehnică etc.?

Aveți în casă televizor, radio, bibliotecă personală etc.?

Ce emisiuni radio și televiziune preferați și pentru ce?

Cîntați să țineți pasul cu pregătirea intelectuală, cu preocupările, gusturile copiilor dumneavoastră?

Ce sumă din bugetul familiei este alocată cheltuielilor culturale? (Cărți, teatru, cinematograful, excursii, activități sportive etc.)

socială, cît și pentru faptul că îmi produc o mulțumire sufletească, liniștitoare e-am depus toată pasiunea pentru a executa lucrări de calitate cea mai bună”, ne răspunde A.D. (Str. Băiceni nr. 2, bloc B 4, apart. 21). Orice activitate, cît de modestă ar fi, presupune dăruire de sine, pasiune. Concludent este, în acest sens, răspunsul semnat de M.P. (Str. Bistra nr. 6, bloc C5, apart. 75): „În afară de utilitatea profesională (socială), satisfacția completă este atînci cînd produsul muncii noastre este înpletit armonios și cu frumusețea produsului.”

Dacă acești participanți își găsesc în profesiunea exercitată satisfacții înfinite și consideră că numai prin ea se realizează deplin, atît pe plan uman — individual cît și într-un plan mai larg, social, nu putem însă să nu reținem și unele poziții, chiar puține la număr, care arată dacă nu un divorț cu profesiunea pe care o exercită, atunci o distanțare, detașare de ea. Aceasta ne duce în mod firesc spre concluzia că profesia aleasă este alta decît vocația (reală sau presupusă), sau că respectivii și-au ales o profesiune pentru care nu au aptitudinile necesare. În orice caz, acești participanți la anchetă par a trăi — sau a fi trăit, deoarece dau impresia că s-au împăcat cu situația existentă — „o dramă a nerealizării”. Pentru cei care aparțin generațiilor mai vîrstnice explicația, de cele mai multe ori, trebuie căutată în însăși societatea vremii, vitregă, total dezinteresată în dezvoltarea fiecărui dintre membrii ei. În ce privește pe cei tineri, aici va trebui să privim diferențiat. Nu putem să nu luăm în discuție în aceste ultime cazuri partea de „culpă” ce le revine.

DIMENSIUNILE RELATIVE AL TIMPULUI LIBER

Timpul liber oferă fiecărui individ, în cea mai mare măsură, posibilitatea de a lua contact cu diversele aspecte ale culturii, de a se instrui multilateral, de a se odihni activ, prin vizionarea unui spectacol, citirea unei cărți, urmărirea unor emisiuni.

La întrebarea: „Care sînt preocupările dumneavoastră în timpul liber”, majoritatea răspunsurilor sînt formulate astfel: „Nu prea am timp liber peste săptămîna. Dacă e liberă și soția, atunci...” (I.A., bloc A.ap. 17). Ele dovedesc dimensiunile relative ale acestui timp liber. Din asemenea condiționări restrictive, putem trage concluzia că pentru aceștia timpul rezer-

VALENȚELE CULTURALE ALE PROFESIUNII

Asimilarea valorilor culturale nu se realizează numai în timpul nostru liber, cînd nu sîntem antrenat în munca pentru care ne-am calificat. Fiecare profesiune implică anumite valori de ordin cultural, intelectual și între ea (profesiune) și timpul liber există un circuit permanent. Întîrîitoare în această relație este

profesiunea: ea orientează, selectează preferințele de ordin cultural-artistice și împlineste, în ultimă analiză, personalitatea umană. Era firesc, deci, să începem sondajul nostru cu această întrebare cheie:

„În profesiunea dumneavoastră vă satisfac rezultatele obținute doar pentru latura lor de utilitate (socială) sau și pentru frumusețea lor?”

Cei mai mulți dintre participanți au arătat că profesia pe care o exercită oferă prin ea însăși o sursă de satisfacții morale și intelectuale. „În profesiunea mea mă satisfac rezultatele obținute nu numai pentru utilitatea lor

vat în principiu destinderii suferă serioase modificări, se micșorează, se fărâmițează în tot fel de treburile mărunte, cu riscul de a dispărea cu totul. Și aceasta pentru motivul că o bună parte din acest timp este consumată pentru alte indeletniciri decât acelea care li sînt specifice. Bineînțeles, întinderea timpului liber nu este aceeași pentru toți, ea diferă în funcție de profesiune, de sex, de stare civilă, de numărul copiilor, sau de organizarea interioară a vieții de familie. Astfel am putut constata că la femei, îndeosebi la mame, timpul liber (socotit ca o disponibilitate pentru destindere și cultivare) este mai mic decât la bărbați, ceea ce ne determină să afirmăm că cea mai mare parte a treburilor gospodărești cade încă pe umerii femeilor. De exemplu B.E., educatoare, răspunde: „Familia, copiii“. Iar S.E., de profesie contabil, pe aceeași idee, completează: „Întrucît în curînd voi fi mamă, preocuparea din timpul liber se grupează în jurul acestui eveniment“.

Și alți factori, care se exercită din afara familiei, limitează de asemenea timpul liber. Pentru subiecții noștri, cariile care macină timpul liber sînt: deplasările de acasă la locul de muncă și îndărăt, aprovizionările de la magazine, menajul.

Dimensiunea reală a timpului liber este condiționată pentru unii dintre interlocutorii noștri de stilul vieții de familie. Și credem că aici rezidă o parte din explicația faptului că aceștia se plîng de insuficiența timpului liber. Astfel, își consumă puținel timp „liber“ care le-a mai rămas pentru odihnă, plimbare sau emisiunile radioteleviziunii; mai rar, pentru lectură, spectacole de teatru, concert etc.

„Timpul liber îl folosesc pentru mici plimbări și odihnă“ (B. L., bloc B2, apart. 51). Mulți dintre participanții la sondajul nostru încearcă — și din relatarea lor rezultă că reușesc — să dea o întrebuintare cât mai variată timpului liber: „Preocupările mele în timpul liber sînt: — cititul; — studiul atent al literaturii, cit și al limbilor străine; engleza, germana, franceza, și italiana“ (!) (Gr. R., bloc A1, ap. 30). „În timpul liber vizionez diferite spectacole (filme, concerte de muzică ușoară, piese de teatru etc.); de asemenea, fac foarte multe plimbări în aer liber, excursii, citesc cărți, studiez pentru viitorul examen (N.A., bloc A2, apart. 32).

cativă, apoi, străduința cu care cei mai mulți vorbesc de nevoia de destindere. De-a lungul răspunsurilor, ca un leitmotiv, e prezentă ideea — exprimată uneori explicit, alteori implicată — a destinderii. De aici, și selecția pe care aceștia o operează în programele radioului și televiziunii: muzică ușoară, filme de aventuri, seriale sau manifestări sportive. Ca o justificare a unor astfel de preferințe, ni se dă invariabil răspunsul: „Ca să mă destind“. Să fie aceasta o consecință a civilizației noastre de azi, a ritmului și intensității vieții moderne? Sau mai curînd este un semn că la nivelul la care se află mulți dintre participanții la anchetă necesitățile lor spirituale nu pot fi satisfăcute cu bunuri culturale de o valoare mai adîncă și mai traică? Și în acest din urmă caz este limpede că va trebui să ne sporim eforturile pentru a face cu adevărat educația culturală a acestei categorii de cetățeni.

Fără ca să aibă pretenția unor generalizări, avînd în vedere caracterul limitat al cercetărilor noastre, citeva sugestii apar necesare. În primul rînd, de aici se desprinde necesitatea ca factorii de răspundere să acorde mai multă atenție transporturilor în comun, în sensul respectării programului la orele de vîrf, al înmulțirii parcului de tramvaie și de mașini și al reconsiderării, printr-o analiză mai strînsă, a decalajului orei de începere a lucrului în întreprinderile și instituțiile bucureștene. Întrucît în răspunsurile participanților la ancheta noastră, și cu osebire în ale femeilor, apare frecvent motivată lipsa altor preocupări prin cantitatea obligațiilor casnice (aprovizionarea dificilă, curățenie), înseamnă că și în acest domeniu există unele carențe, care vor trebui să stea în atenția celor în drept. Această problemă, cu caracter oarecum restrîns și care se poate rezolva relativ ușor printr-o mai bună și mai eficientă organizare a pieții, se leagă în mod firesc — într-o societate modernă — de o altă mai largă și cu implicații sociale mai profunde. Multe din orele care se irosesc în treburi gospodărești ar putea deveni disponibile dacă tehnica ar veni mai mult în serviciul familiei (mașini sau servicii de utilitate casnică care pot ușura munca gospodinelor noastre).

În fine, o ultimă remarcă ce se impune se referă la conținutul timpului liber (și implicit la organizarea lui). Două lucruri apar aici evidente. Toată lumea își dă seama de importanța timpului liber pentru refacerea forțelor, pentru destindere, dar foarte puțini știu să-i dea și un conținut adecvat.

Sindicatelor și alte organizații de masă, publicațiile cu profil corespunzător („Femeia“, „Flacăra“, „Magazin“) ar putea deschide o campanie în vederea orientării publicului în problema atît de actuală și de frecvent dezbătută în alte țări a folosirii timpului liber. Pentru că, bine înțeles, nu ne poate mulțumi numai funcția de „relaxare“ a „culturii“ (Despre ce fel, de preferințe e vorba, se va vedea mai departe).

urmărim și relația pe care o stabilesc participanții între cultură și confortul material, saltul înregistrat (și devenit conștient) în condiția lor umană. În acest scop, am formulat o serie de întrebări privitoare la: *criteriile ce se au în vedere în alegerea obiectelor de uz casnic, mobilier, articole de îmbrăcăminte, cărți etc.*; de asemenea, ne-a interesat să aflăm *dacă aceste criterii sînt sau nu personale*. Am lărgit inevitabil sfera întrebărilor, pentru a urmări felul în care aceste elemente de civilizație materială se subordonează gustului, noțiunii de „frumos“; în continuare, am solicitat interlocutorilor noștri părerea cu privire la: *„decorațiunea interiorului casei, cumpărarea de covoare, achiziționarea de tablouri originale sau reproduceri etc.“*.

„În general, mă preocupă mai mult estetica“ (obiectelor achiziționate), răspunde R.G. (bloc A1, apart. 30), iar M.P. (str. Bistra nr. 6, bloc C, apart. 75), citat și domnia-sa cu un alt prilej, își „explicităză“ poziția: „În afară de utilitatea obiectelor de uz casnic căutăm întotdeauna ca ele să fie fabricate cu bun gust, să facă plăcere atunci cînd sînt folosite, odihnind sistemul nervos, compensînd efortul“. A.N. (bloc A2 apart. 32), ca exponentă a generației tinere, precizează: „În ceea ce privește cumpărăturile, gustul meu coincide în mare măsură cu moda“.

Referitor la factorul care îi determină să aleagă un obiect și nu altul, majoritatea celor anchetați au răspuns, ca și D.P. (bloc A1): „Gustul meu“ sau: „numai gustul meu, consultat cu al soției mele“ (L.A., bloc A1, apart. 17). Ceva mai elastic își formulează răspunsul un participant anonim la sondaj:

„În alegerea diverselor obiecte ce urmează să le cumpăr mă consult uneori și cu cei din jurul meu“. Ni se pare simptomatică (și cu implicații estetice asupra cărora merită să reflectăm mai mult) respingerea artei moderne de către acei participanți la anchetă care „s-au încumetat“ să răspundă la această întrebare: „De aceea, nu acceptăm în casa noastră creațiile plastice moderne, care, cu rare excepții, ne repugnă, oricîtă bunăvoință și dorință de a le descifra „mesajul“, „sensul artistic“ am depus, vizitînd expozițiile respective (L.A., bloc A1, apart. 17, Drumul Taberei 14).

O interesantă încercare de a surprinde cum dinamica gustului este determinată de factori obiectivi, de ordin material, ne oferă tot L.A.: „De cîțiva ani, cred că factorul estetic primează în momentul deciziei de alegere a obiectelor de uz casnic, a mobilei etc. de către majoritatea familiilor, ceea ce dovedește că nivelul personal de trai a crescut incomparabil cu cel de acum 10—20 sau mai mulți ani, cînd primau utilul, durabilitatea“.

DE SIMBĂTĂ PÎNĂ DUMINICĂ SEARA

Dacă peste săptămîină timpul liber este fărîmițat și — citeodată — redus la proporții neînsemnate, ne-am putea aștepta ca simbătă după masă și duminică să fie restuite cu mai multă chibzuială. În acest sens, am pus următoarea întrebare:

„Pentru zilele de simbătă și duminică că alcătuiești un program special?“

Și, într-adevăr, pentru o bună parte din locatarii blocurilor din cartierul „Drumul Taberei“ există o preocupare pentru alcătuirea unui program plăcut, care să constituie și o destindere. „De obicei, dal Preferăm excursiile, care folosesc și la educarea copilului, fiind școlar. I se îmbogățesc cunoștințele din ce învață în școală cu ce vede pe teren“ (M.P., str. Bistra, nr. 6, bloc C 5, apart. 75).

Reținem însă și o categorie de subiecți care arată o incapacitate în organizarea ceasurilor de relaxare, în așa fel încît să imbine odihna pasivă cu cea activă, indeletnicirile gospodărești cu cele spirituale.

„Simbătă și duminică, din păcate, sînt destinate unui sever program administrativ și casnic“, ne mărturisește aceeași interlocutoare de la blocul A1, apart. 30 „Pentru simbătă și duminică n-avem nici un program“ (B.L., bloc B2, apart. 51). Pentru L.A. (bloc A 1, apart. 17), simbătă este rezervată gospodăriei, duminică odihnei, vizitelor, excursiilor și plimbărilor.

Din toate răspunsurile primite se degajă însă o anumită psihologie cu care sînt înfrînate simbătă după-masă și duminică, fie că ele se vor consuma în activități agreabile, utile, fie că vor fi consacrate odihnei. Este semnifi-

ESTETICA INTERIORULUI, CONFORT ȘI CULTURĂ

Înlăturînd inechitatea economică, socialismul a stabilit pentru toți membrii societății aceleași raporturi de egalitate față de mijloacele de producție și a permis tuturor accesul la bunurile materiale și spirituale produse de întreaga obște. Personalitatea umană, amenințată să fie strivită, s-a refăcut în structura ei intimă și s-a reintegrat activ în noul peisaj uman și social al țării. Ea are astfel asigurat climatul moral și material propice unei dezvoltări depline, ceea ce nu înseamnă automat absența oricărei contradicții și nici liniaritatea sau scutirea individului de orice efort pentru realizarea sa ca ins util atît societății, cît și sieși.

În sondajul nostru am fost preocupați să observăm altul modul în care au fost integrate în viața cotidiană, în microuniversul fiecărei familii, acele indispensabile elemente de existență citadină și civilizație tehnică, cît și atitudinea afectivă și intelectuală a familiilor anchetate față de ele. De asemenea, am vrut să

MASS-MEDIAURILE

Influența mass-mediaurilor asupra vieții spirituale contemporane este covârșitoare. În mod firesc, am adresat participanților la sondaj aceste întrebări:

„Aveți în casă televizor, radio, magnetofon, picup?“

„Ce emisiuni radio și televiziune preferați și pentru ce?“

Aproape toți au arătat cu legitimă mîndrie că beneficiază din plin de tot ceea ce civilizația socialistă pune astăzi la dispoziția omului pentru a-și crea un interior cît mai plăcut, cît mai adecvat gustului său: radio, televizor, magnetofon (deși mai rar înfîlțit în rîndurile celor anchetați de noi), picup. Printre mijloacele de răspîndire a culturii în masele populare, cartea ocupă un rol de prim rang. Acest fapt obiectiv ne-a sugert întrebările:

„Ce lecturi preferați în orele libere: beletristică, științifică, tehnică, etc.?”

„Aveți bibliotecă personală?“

Aici socotim necesară o precizare de principiu: în mod premeditat am formulat întrebarea referitoare la genul de lecturi preferate în-

dicind compartimente mai largi: literatura telnică sau științifică, beletristică etc. Nu am putut să nuanțăm întrebările; de pildă: aveți preferință pentru poezie, proză, teatru etc.?

Nu se poate spune că este o simplă coincidență faptul că aceia care arată o preferință aproape exclusivă pentru muzica ușoară, sau pentru fotbal sint și cei care se opresc pe lecturile la literatura de aventură (polifistă sau nu) ori, în cel mai fericit caz, la literatura științifico-fantastică. Între emisiunile radio sau TV de muzică ușoară și seriale, pe de o parte, și romanele și filmele de spionaj și contraspionaj, pe de altă parte, relația se face indirect, și anume prin gustul celui care selectează. Poate că aici rețeaua de difuzare a filmelor și televiziunea ar avea un cuvânt de spus prin programarea unor spectacole care să spargă „monopolul” deținut de serialele de aventuri și spionaj în rândurile spectatorilor și telespectatorilor. Cu mijloace adecvate, și radioul va trebui să intervină mai substanțial pentru a educa gustul auditoriului. Emisiunile literare în care se comentează și se fac recomandări de apariții recente de cărți nu sint suficient de populare în rândurile ascultătorilor sau în orice caz au o eficiență sub posibilitățile lor reale de înregistrare. În schimb, foarte mulți dintre ei care au participat la sondaj au avut cuvinte de laudă pentru transmisiile „Teatru la microfon” și „Teleenciclopedia”...

Pe un alt plan se situează — așa cum spunem — acele (puține la număr) răspunsuri în care interlocutorii noștri — și nu avem nici un motiv să le punem la îndoială sinceritatea — își spun părerea (impulsionată oarecum de întrebarea respectivă) în legătură cu arta modernă. Aici se observă o anumită atitudine refractară față de modernism, pe care respectivii încearcă să o disimuleze prin obiecții de principiu. Este limpede că instituțiile de artă — muzee, săli de expoziții etc. — vor trebui să facă mai mult pentru o mai bună cunoaștere a artei, și îndeosebi a specificului artei moderne. Absolutizarea unei anumite preferințe nu este întotdeauna dovada unui gust format, ci poate însemna și o insuficientă cunoaștere.

FRUMOSUL ȘI OMENIA

Desigur, cultura nu este o arhivă de informații, pe de altă parte, nu se poate concepe un om al evului civilizației socialiste dezvoltat unilateral. Un contemporan al nostru nu poate fi, de exemplu, un excelent tehnician și totodată un primitiv în gusturi, atitudini etc. De asemenea, nu este computabilă cu etica noastră a avea o atitudine în relațiile de muncă și alta în relațiile extraprofesionale. Ceea ce a urmărit și, în mare măsură, a realizat socialismul este acel acord deplin al omului cu sine însuși și cu semenii săi, în toate împrejurările de viață. Elementul care unifică, care integrează componentele vieții noastre, făcându-și din ce în ce mai simțită prezența, este frumosul: în viața de familie, la locul de muncă, pe stradă, la spectacol, în tranvai, la cafenea sau restaurant etc. Două din întrebările sondajului de față reclamă din partea celor care au răspuns curajul de a se privi deschis, sinceritatea deplină față de cei din jur (familie, prieteni, colegi).

„Cum se manifestă în familia dumneavoastră preocuparea pentru frumos în relațiile dintre membrii ei, în vorbire, în conduită și fapte?”

„E o preocupare continuă, pe care o așteți și dincolo de pragul casei? Cînd sinteți mai exigent: în casă sau în afara ei?”

Omul — adult sau tânăr — simte (și se manifestă ca atare) că existența duplicitară, conduita ambigvă sint străine eticii noastre, că purtătorii unor asemenea concepții se auto-excomunică din colectivitatea noastră, că sint tot mai izolați și mai puțin la număr. Pe acest plan al unei conduite unitare, egale, în care domină frumosul, vorbirea decentă, atitudinea urbană, civilizată, opinia publică exercită o influență deosebit de puternică și eficientă. Toți participanții la anchetă au

răspuns ca fiind de la sine înțeles că nu poate fi nici măcar teoretic admisă discrepanța între conduita în familie și cea de la locul de muncă, între atitudinea față de vecini și aceea față de colegii de serviciu, între felul cum se poartă cu cetățenii cu care întâmplător vin în contact, și cu prietenii.

„Preocuparea pentru frumos trebuie să se manifeste la toți membrii familiei atât în vorbe, cât și în fapte, altfel nu poate exista armonie” (A.D., bloc B4, Sc. B, apart. 21).

„Întotdeauna sintem exigenți în comportarea familiei noastre, conform proverbului: cei 7 ani de-acasă să fie și dincolo de casa noastră” (M.P., bloc C5, apart. 75).

„În afară, în societate, am aceeași comportare, considerînd pe toți oamenii buni prieteni” (R. Gr., bloc A1, apart. 30).

Întrebarea „Ce legătură stabiliți între omenie și frumos?” este un corolar firesc al sondajului nostru de pînă acum. Din răspunsurile primite rezultă că între omenie — ca trăsătură de caracter fundamentală — și frumos există o perfectă unitate: „Amîndonă sint atribuite exclusive ale omului și unde găsești omenie nu poate lipsi frumosul (moral) și viceversa” (L.A., bloc A1, apart. 17).

ÎN PAS CU COPIII NOȘTRI

Incontestabil că nivelul de pregătire intelectuală a copiilor de azi e mai ridicat decît al multor părinți. Uneori, datorită unei înțelegeri cronate a autorității, părinților le e greu să recunoască că băiatul sau fata i-au depășit. Ca urmare, apar anumite situații conflictuale. În fond, această distanțare, firească pînă la un punct pe orice treaptă a istoriei omenestii, se justifică prin condițiile materiale obiective existente. Societatea noastră pune la dispoziția tineretului toate mijloacele pentru dezvoltarea lui intelectuală. Această realitate materială și psiho-sociologică ne-a sugerat alte două întrebări: „Căutați să țineți pasul cu pregătirea intelectuală, cu preocupările, gusturile copiilor dumneavoastră? și „Exercați, la rîndul dumneavoastră, o înrîurire, în această direcție, asupra copiilor?”

Cei mai mulți dintre subiecții anchetați au răspuns afirmativ. Efortul acesta este impulsionat și de condițiile psihologice și sociologice create de viața de bloc. Familii din cartiere deosebite ale Capitalei, cu decalaje evidente pe scara civilizației și culturii, oferă o mutație psihică aparent imperceptibilă. Ca într-o rețorță a unui chimist asistăm la un amestec din care produsul nou cîștigă calitate. Aspirația spre un nivel de viață ridicat, competiția nobilă etc. intervin, transformînd mentalități și atitudini. Totul educă: de la apartamentul elegant construit în locul cocioabei, de la climatul urban, modern în care este încadrat blocul respectiv, de la magazinele noi și frumoase, pînă la oameni, locatari și vecini de apartament.

„În pasul cu tot ce e nou în știință, tehnică și literatură, căutînd să țin pasul cu copiii mei aceleași preocupări, însă nu reușese. Ei preferă fotbalul”, declară cu amărăciune R. Gr. (bloc A1, apart. 30). „Exigențele profesiei mele mă obligă să țin pasul cu vremea și cu copiii mei” (A. I., fără alte mențiuni).

Foarte mulți dintre părinți înțeleg rolul lor de mentori în formarea intelectuală, morală și estetică a copiilor și nu abdică ușor. „Pentru copilul care locuiește cu mine, am căutat și voi căuta să-l ajut în pregătirea școlară, în preocupările și formarea gustului pentru tot ce e frumos” (A.D., bloc B 4, apart. 21).

„Întrucît fetița are doar șase ani și jumătate, vreau să-i dezvolt gustul pentru frumos și o informez, bineînțeles, în limita capacității ei” (St.P., bloc A 2, apart. 1).

În loc de încheiere a acestui moment din anchetă, reproducem răspunsul dat de L.A., (bloc A1, apart. 17), care sintetizează întreaga problemă a interacțiunii educativ-culturale dintre părinți și copii, așezînd-o pe coordonatele ei firești: „Noi, părinții, avem rolul de a le călăuzi pașii, mai ales pînă în pragul facultății; de aici ei accelerează pasul; noi, părinții, poate că îl

chiar încetînim. Sintem convinși că în cadența pașilor copiilor noștri în viață se aude ecoul primelor (și tuturor) îndemmurilor date de părinți!”

BUGETUL CULTURAL AL FAMILIEI

Unul din principalii indicatori ai nivelului de civilizație a unui popor este bugetul cultural. Ultima întrebare a anchetei se referă la: *Fondul financiar întrebunțat în familie pentru cheltuieli culturale.*

Precizăm că răspunsurile la această întrebare trebuie privite ca o concluzie la întreaga anchetă, deoarece satisfacerea necesităților culturale depinde în mod direct de bugetul familiei. Faptul că majoritatea celor chestionați posedă radio, televizor, bibliotecă personală, picup, că vizionează diferite spectacole, că se destind în excursii este dovada posibilităților reale de a-și realiza obiectivele de ordin cultural. Standardul de viață general corespunde în mare parte actualului stadiu de civilizație mondială. O dată stabilit acest aspect fundamental, ne interesează dacă există și o preocupare vădită, sinceră, pentru multiplele aspecte ale culturii. Urmărind procentul din venitul lunar afectat acestor cerințe, ne putem da seama în mare măsură dacă este sau nu simțită cultura ca o necesitate pentru fiecare individ, ca un atribut firesc al personalității umane. Putem spune fără exagerare: Da! Firește că motivele care determină această participare diferă de la individ la individ. Drumul sinuos spre împlinirea spirituală explică și oscilația „cotei” financiare pentru cultură, ca și evantaiul opțiunilor. Cei mai mulți din subiecții anchetați își planifică o parte din salariu — de la 1/15 pînă la 1/3 (!) — pentru cumpărarea cărților, pentru excursii, vizionarea spectacolelor (sint specificate — în egală măsură — cinematograful, sportul, mai puțin teatrul, și foarte rar opera, concertul simfonic).

B.G. (bloc OD2, apart. 154) consideră că o parte din suma afectată cheltuielilor culturale (50 de lei pe săptămîna — deci 200 lei lunar) trebuie întrebunțată și pentru „cîte un pătărel de veselie și armonie în familie” (!). Dar domnia-sa ne asigură că banii din acest compartiment sint cheltuiți „în special pentru cărți, teatru, cinematograful, excursii, activități sportive”.

Ne-au reținut atenția mai ales răspunsurile celor care „nu știu” cît cheltuiesc pentru asemenea lucruri sau ale celor care specifică: „O mică parte”. Prima categorie ne conduce spre o singură posibilitate: „nu știu”, deoarece aspectele vieții culturale nu constituie pentru ei o necesitate. Probabil se mulțumesc să înregistreze la întîmplare emisiuni ale televiziunii sau ale radioului, să citească din cînd în cînd un roman „tare”, împrumutat, să vadă „neapărat” filmul cărui i se face o reclamă zgomotoasă și... cam atît. Ne nedumereste cu atît mai mult acest lucru, cu cît există și cei pe care venitul îi obligă să-și limiteze suma necesară unor cheltuieli de ordin cultural. Poate aceștia ar ști mai bine cum să-și planifice banii, deoarece „partea mică” pe care o pot afecta acestor cerințe nu se datorește zgîrceniei (posedă televizor sau radio).

În încheiere, dorim să subliniem încă o dată că pe oameni nu-i mai preocupă economii chinuitoare pentru a smulge cîteva lei necesari unei cărți, unui aparat de radio sau televizor, ci cartea care le poate îndogăli biblioteca, emisiunile de radio sau T.V. Esențial este că s-a creat o platformă care asigură accesul la cultură tuturor oamenilor. Odată urcată această primă treaptă spre o viață civilizată în familie și societate, încet dar sigur cîștigă teren preferința pentru lucruri rafinate și elegante, pentru cărți bune. Oamenii se simt din ce în ce mai mult atrași spre frumos, piață cînd acest frumos le domină conștiința devenind firesc.

ANCHETĂ REALIZATĂ
de: Valeria BACIU
Mihai RAȚIU
Nicolae SORIN

CLASIC, ROMANTIC, BAROC, ÎN LITERATURA ANTICĂ

Conceptele de clasicism, romantism și baroc au apărut și au dobândit relief în legătură cu anumite curente literar-artistice bine definite ale secolelor apropiate de timpul nostru. Totuși se știe de multă vreme că elemente de stil, de viziune romantică, barocă sau clasică, se învederează și în alte veacuri și culturi decât în cele în care s-au constituit asemenea curente programatic orientate, tipologic organizate, diferențiate. Mai mult decât atât, regretatul George Călinescu, în celebrul capitol introductiv din „Impresii asupra literaturii spaniole”, demonstrează existența unor tipuri umane, romantice și clasice. Aserțiunea emisă de Paul Valery în jurnalul său că barocul n-ar fi decât o invenție a criticilor de artă nu reprezintă, firește, decât o butadă foarte amuzantă. În fapt, chiar în cultura antică hellenică și romană, a existat nu numai clasicism, ci și romantism și baroc, așa cum de mult timp încearcă să demonstreze anumiți cercetători. În ce privește literatura, sînt foarte interesante pentru revelarea acestor stiluri investigațiile întreprinse cu destul de multe decenii în urmă de Eduard Norden, Ulrich von Willamowitz-Möllendorf și Augusto Rostagni în rîndurile ce urmează nu vom încerca să tratăm problema în profunzime — căci pentru un asemenea scop am avea nevoie de un spațiu mult mai amplu — ci doar să subliniem că cercetarea literaturii antice în lumina diferențierii stilurilor poate fi deosebit de fertilă, desigur dacă, pe lângă recunoașterea vechimii unor tipare stilistice, nu se ignoră schimbările profunde ale conținuturilor îmbrăcate de ele și ale sensurilor dobîndite de aceste matrice în funcție de momentul istoric, de mutația ineluctabilă a exigențelor sociale. Pe de altă parte, printre

antici se întîlnesc destul de rar romantici puri sau chiar clasici puri, dar cînd oare stilurile s-au manifestat în formele cele mai clare, mai genuine? Mai des se poate vorbi de interferența elementelor care aparțin unor stiluri diferite.

Literatura și arta greacă au fost, prin excelență, clasice, apolinice, dominate de seninătate, echilibru, de vocația lucidității. Totuși, chiar în poemele homerice, în *Odiseea* și mai ales în *Iliada*, se pot discerne filoaane romantice, momente de lirism vibrant, răscolitor, străin controlului riguros, am spune clasic, al patosului. Momentul morții lui Patroclu sau al lui Hector, dragostea dintre acesta și Andromaca, implică asemenea valențe romantice. Mai evidente sînt elementele romantice în structura artei liricilor greci, în elanul grav, dramatic constituit, al lui Theognis, în ardența cîntului de dragoste al poetei Safo. Unele momente de vibrație romantică ar putea fi recunoscute chiar și în corpul unor tragedii grecești. Epoca hellenică n-a adus numai intensificarea discuțiilor purtate de teoreticieni în jurul stilurilor oratorice, ci și transferul multor concepte elaborate în focul acestor dezbateri în sfera analizei poetice. Pe de altă parte, ni se pare că, dacă cel puțin deocamdată, aticismul oratoric semnificativ o formă de clasicism riguros, purist (căci în sec. I. e.n. aticiștii vor deveni mai ales arhai-

zanți), asianismul echivala cu un tip de artă barocă. Asemenea filoaane baroce pot fi recunoscute și în structura poemului redactat de Apolonios din Rhodos, dar și în cea a creațiilor altor autori.

Augusto Rostagni a stăruit asupra vocației romantice a literaturii latine. Într-adevăr, neliniștea febrilă, căutările dominate de întrebări dramatice, încrederea în progresul civilizației apar în marele poem al lui Lucrețiu în termeni aproape romantici. Lucrețiu este, poate, primul romantic autentic din istoria literaturii antice. Dar și poezia intimistă a lui Catul, încărcată de mutații lăuntrice, deși distilată cu o acuratețe manifestă, traduce itinerariul liric al unui spirit cel puțin în parte romantic. Iar dacă Horațiu este teoretician și artist net clasicizant, la Vergiliu se pot desluși, pe lângă simetria clasică, melancolie, neliniște, sensibilitate romantică față de suferințele umane dar și față de frumusețile și vitregiile naturii. Narațiunea poveștii de dragoste dintre Enea și Didona comportă o atmosferă în parte romantică. De altfel, poezia acompaniază liric aproape toate tribulațiile întîmpinate de eroii săi. Seneca și mai ales Lucian sînt spirite romantice, tributare asimetriei, expresiei acuzat subiective, antinomiei bine-rău, vritute-viciu, construită în termeni care amintesc de unele lire ale secolului al XIX-lea, prin paleta

incandescentă a imaginilor și patosul retoric. Pseudo-Longin, autorul anonim al uimitor de subtilului *Tratat despre sublim*, oferea acestor autori temeuri teoretice pentru contestația imitării servile a marilor clasici și pentru înnoirea expresiei. De altfel, întreg neoasianismul roman, spre deosebire de cel hellenic, ne apare ca mai degrabă îndatorat romantismului decât barocului. Dar un baroc de cea mai bună calitate se poate recunoaște la Petroniu și ulterior la Apuleius. Valențele cele mai diverse se intersectează în arta grandioasă a lui Tacit. Însă sfîrșitul secolului I. e.n. și veacurile următoare dezvoltă o literatură dominantă de admirația artei clasice, deliberat imitată. Quintilian și urmașii săi, Pliniu cel Tânăr și alții inițiază o adevărată relansare a clasicismului latin. Revirimentul literaturii grecești în secolele II ale e.n. comportă în general trăsături clasicizante, căci exponenții așa numitei renașteri hellenice admiră fervent marile condeie ale trecutului. Îndeobște, autorii tîrzii își modelează compoziția și stilul după tipare clasicizante.

Încheiem aci notațiile noastre, revenind însă asupra fecundității metodei analizei stilurilor pentru istoria literaturii antice — acum în curs de extindere în învățămîntul nostru mediu — și chiar pentru analiza stilistică în general. Căci pe drept cuvînt s-a subliniat în ultima vreme necesitatea intensificării acestei analize în liceele noastre. Dar noi credem că o asemenea operație nu poate ignora în nici un caz tiparele majore pe care le relevă istoria structurii compozițional-stilistice a artei universale.

Eugen CIZEK
doctor în filologie

BANCNOTA

Toți trei primiseră carnetele de uteciști cu două zile înainte. Acum se întorceau de la școală. Barbu, un băiețan desirat, rosti la un moment dat:

— Cu cine credești că am fost ieri după-amiază pe stadion?! Cu tata!

— Ce vorbești?! exclamă Mihu, un flăcăiandru cu păr alț de blond încît părea alb. Păi spuneai că taică-tău...

— Să n-audă de fotbal. Exact! Și totuși, ieri la prînz mi-a zis: Am hotărît ca astăzi să fac o experiență. Mergem amîndoi pe stadion. Poate am să înțeleg și eu de ce-ți sîrvește șie călcîile după jocul ăsta de-a „prinde-o și dă-i cu piciorul”!... Știu foarte bine că nu-i ardea tatii de nici o „experiență”. A vrut să-mi facă o bucurie, că, vorba lui: „odată în viață primește omul carnetul de uteciști!”

— Și-ai mei au fînut să sărbătorim evenimentul, spuse Mihu. Sîmbătă am plecat toată familia la Bușteni. Ieri, am urcat la „Urlătoare”. A fost strașnic!

Al treilea băiat, Petruș, rămăsese un pas în urmă, dar își ascultă colegii cu o atenție încordată. Vorbele lor gîseau în el o cutie de rezonanță deosebit de sensibilă... De cînd era de o șchioapă, Petruș se învățase să audă spunîndu-i-se că taică-său e foarte ocupat. Era „ocupat” chiar cînd se afla acasă. Altorii „trebuia să se odihnească”, sau pleca undeva „să se destindă”. Întîlnirile lui Petruș cu tatăl său erau aproape întotdeauna fugare. Se obișnuise de mic cu aceasta și totuși...

Sîmbătă, arătase al lor săi carnetul de uteciști. — Oho! Cum trece vremea! exclamase tatăl. Acum îmi dau mai bine seama că bătrînețenii încearcă să mă ajungă din urmă... Ei, da... E un eveniment care ar trebui sărbătorit... Ce-ar fi să mergem mîine cu toți... să mergem... la Snagov?! Cît se gîndse Petruș în seara aceea la discuțiile pe care o să le aibă cu tatăl său! Or să stea împreună o zi întreagă. O zi întreagă! Dar frumosele lui pla-

muri se risipiseră dimineața, ca un abur, cînd tatăl îi spusese cu o vagă stînghercală în glas:

— Aseară, după ce te-ai culcat, mi-a telefonat un fost coleg. Ne-a încitat, pe mine și pe maică-ta, la o plimbare cu mașina. N-aveam cum să-l refuz.

— Poate, totuși... încercase mama să spună ceva.

— Știi bine că nu pot să-l refuz, o întrerupsese tatăl. Am fost colegi... nu ne-am văzut de mult... și-acum lucrează la minister și... Trebuie să acceptăm invitația! Asta o înțelege și băiatul. Nu-i așa, Petruș?

— Da... înțeleg... îngînase el.

— Lasă că mergem la Snagov altădată. Astăzi flăcăul nostru o să se distreze foarte bine și fără noi. O să meargă la niște colegi, sau... știe el ce să facă... Și pentru orice eventualitate... poftim, tovarășe uteciști!

Îi dăduse lui Petruș o bancnotă de o sută, o bancnotă nouă, foșnitoare, pe care băiatul o avea încă în buzunar și acum, cînd își ascultă colegii povestind cum își petrecuseră duminica împreună cu părinții lor... Cu un salt neașteptat, tăie calea celor doi și, fluturînd deasupra capului bancnota de o sută, strigă aproape, cu voce ușor gîtuilă:

— Uitați-vă ce mi-a dat tata în cinstea „evenimentului”!

— Un sutic! exclamă Mihu.

— Pe care pot să-l choltinesc cum vreau! Înțelegeți, mîii? Cum vreau! Și Petruș izbucni în rîs. Rîdea, fluturînd bancnota de o sută, care se boșise puțin și nu mai era alț de foșnitoare ca în ajun. Rîdea Petruș, și dacă tatăl său l-ar fi auzit, ar fi gîndit, desigur: „E fericit! Cum să nu fie cînd îi ofer tol ce-i trebuie... ba mai mult chiar!” Fără îndoială că așa ar fi gîndit, pentru că nimeni, și cu alț mai puțin el, nu și-ar fi putut da seama cît de greu se stăpînea băiatul să nu prefacă licioasa bancnotă în zeci de bucățele...

Mihnea MOISESCU

CÎND ÎNCEPE COPILUL SĂ CITEASCĂ?

Afirmam într-un articol publicat în numărul 7 al revistei „Colocvii” că perioada formării și cristalizării gustului pentru lectură este, de cele mai multe ori, decisivă în configurarea contactelor spirituale ale omului adult. Firește, înclinarea temperamentală a copilului are un rost determinant în apariția pasiunii de a citi, dar ambianța familială, felul îndrumării, acasă și la școală, felul controlului și al selecției stabilesc întinderea și adâncimea acestei pasiuni, orientarea și longevitatea ei.

În cele ce urmează, vom încerca să revelăm câteva din caracteristicile lecturilor la vârstele copilăriei, fără a ne ambiționa să oferim sfaturi practice.

Cînd începe copilul să citească? Dacă ar fi să-l credem pe L., încă înainte de a cunoaște alfabetul. Micul L. răsfoiește o carte cu desene, fără text. Întrebat ce face, băiatul (de trei ani) răspunde: „Citesc”. Sentimentul lecturii precede lectura însăși, iar atracția paginii tipărite se exercită asupra copilului încă înainte ca acesta să deprindă cititul — din perioada poveștilor și eresurilor, cînd s-a format conștiința prezenței lor între copertile cărților. Eminescu evocă acest moment, să-l numim prelectural: „Copii eram noi amindoi /Frate-meu și cu mine, / Din coji de nucă car cu boi / Făceam și înhămam la el / Culbeci bătrîni cu coarne. / Și el citia pe Robinson, / Mi-l povestea și mie...” (subl. ns.). În „Cuvintele” lui Sartre găsim referiri la acea senzație de „posesiune” a cărților, înainte de a le putea citi: „Am pus mîna pe o carte intitulată *Pășanii unui chinez în China* și m-am dus cu ea într-o debara; acolo, cocoțat pe un pat de fier pliant, mă pregăteam să citesc: urmăream cu ochii rîndurile negre fără să sar nici unul și-mi povesteam un basm cu voce tare, avînd grijă să pronunț toate silabele. Au dat peste mine — sau m-am lăsat găsit — au început să strige de surpriză, apoi au hotărît că e timpul să mă învețe alfabetul. Am dat dovadă de o rivnă de neofit, ajunsesem pînă acolo încît îmi dădeam lecții particulare; mă cățaram pe patul de fier pliant cu cartea lui Hector Malot, *Singur pe lume*, pe care o știam pe dinafară și, pe jumătate recitînd, pe jumătate buchisînd, am parcurs toate paginile una după alta: cînd am întors ultima pagină, știam să citesc.”

Există deci o *presimțire* a lecturii, o *anticipare* a satisfacțiilor ei, astfel că răspunsul micului L. este neadevărat doar pe jumătate: parcurgînd paginile unei cărți fără text, sau textul indescifrabil al altuia, copilul suprapune apercepțiile sale semnelor sau imaginilor din carte și... citește. O preselectie se face, așa dar, de către aceia care povestesc sau citesc copilului analfabet. Acele povești și imagini, recepționate în chip mediat, copilul le va căuta mai apoi în paginile cărților, spre a le confrunta cu litera tipărită.

O dată lectura descoperită, contează imens ceea ce găsește copilul în casă, primele cărți pe care pune mîna, dacă există sau nu o bibliotecă familială, ce conținut are ea, cum se ajunge acolo... De cite ori, vai, pasiunea pentru citit nu s-a stins, fiindcă sublima curiozitate a vârstei

se lovea mereu numai și numai de manuale, adică de ceea ce avea oarecum un caracter de obligativitate instituțională! Mă întorc la Sartre: „Mă lansam în aventuri de necrezut: trebuia să mă urc pe scaune, pe mese, cu riscul de a provoca avalanșe care puteau să mă îngroape. Cărțile de pe raftul de sus rămăseră mult timp în afara posibilităților mele de a le ajunge: altele, abia ce le descoperisem că-mi și erau smulse din mînă; unele se ascundeau: le luasem, începusem să le citesc, credeam că le-am pus la loc, îmi trebuia o săptămîină ca să le regătesc.” Explorarea bibliotecii părintești apare ca o aventură încîntătoare și memorabilă, ca toate aventurile copilăriei: cu peripețiile, neprevăzutul și dificultățile specifice.

Părinții, dar mai ales copiii, se plîng nu o dată de greutatea primelor lecturi, de lupta cu necunoscutul, cu materia rezistentă și adeseori rebarbativă a cuvîntului. O carte, o dată abandonată din pricina dificultăților lexicale ori sintactice, cu greu va fi reluată mai tîrziu, căci micul lector rămîne cu o iremediabilă senzație de greoi, de energie cheltuită în gol, de ariditate. Din nou Sartre: „Întins pe covor, am făcut călătorii aride prin Fontenelle, Aristofan, Rabelais: frazele îmi opuneau rezistență ca și cum ar fi fost lucruri; trebuia să le observ, să le dau tîrcoale, să mă prefac că mă îndepărtez și să mă întorc brusc spre ele ca să le surprind fără apărare: cea mai mare parte din timp își păstrau secretul (...) Apocopă, chiasm, parangon și o sută de alți cafrii impenetrabili și distanți se iveau într-o singură pagină, iar simpla lor apariție disloca un paragraf întreg. Sensul acestor cuvinte dure și negre nu l-am cunoscut decît cu zece, cincisprezece ani mai tîrziu și chiar astăzi îmi mai sînt opace; acesta e humusul memoriei mele.”

Ideal în astfel de situații ar fi ca părinții să-i poată explica proaspătului cititor sensul cuvintelor necunoscute de el; dar cite din cuvintele „dificile” știm noi înșine să le explicăm, cu toate că le folosim și le cunoaștem în general înțelesul? (Reproducînd paragraful de mai sus, din cartea lui Sartre, am apelat la dicționar ca să aflu ce

înseamnă totuși *parangon*, deși cuvîntul îl mai întîlnisem și ar fi trebuit de mult să-mi fie familiar...). Dar nu numai cuvintele „speciale” produc greutate în accesibilitatea textului, ci chiar cele simple, uzuale. Cineva relatează cîte eforturi chinuitoare a trebuit să depună pentru a-i explica fetiței sale ce înseamnă *emoționat*, deși cuvîntul e de circulație curentă, iar semnificația lui apărea destul de limpede în context. Unii oameni sînt deprinși să nu se poticnească în timpul lecturii de duritatea înțelesurilor, să parcurgă textele cursiv, chiar dacă ele sînt presărate cu termeni necunoscuți. Din cînd în cînd, însă aleargă și ei la dicționar pentru a desluși sensul unui cuvînt-cheie, fără de care continuitatea cititului se pierde, iar semnificațiile rămîin opace. Cred că un dicționar, nu unul, ci mai multe, cit mai multe, sînt de mare ajutor pentru cititorii-copii; ele sînt binevenite în biblioteca familiei. Și nu numai ca auxiliare ale cititului, dar și ca lecturi în sine, sinteze ale universului material și spiritual. Dicționarele enciclopedice sînt necesități incontestabile în descoperirea lumii cărților și a lumii propriu-zise și e păcat că astfel de dicționare — destinate special copiilor — nu apar la noi. Cît privește ironiile ce se fac pe seama culturii „de Larousse”, ele sînt derizorii și nedrepte: atita vreme cît cunoștințele dobîndite pe calea enciclopediilor nu se osifică, nu devin definitive și imuabile, reduse la scheme de dicționar, ele vor sta oriînd la baza spiritului universalist spre care năzuim. Înainte de a cerceta alte aspecte ale lecturii copiilor, închei această însemnare cu un ultim citat din Sartre: „...marele Larousse îmi ținea loc de orice: luam un volum la întîmplare, din spatele biroului, de pe penultimul raft, A-Bello, Belloc-Ch, Ci-D, Mele-Po sau Pr-Z (...): le așezam cu greu pe biroul bunicului meu, le deschideam și în ele găseam adevărate păsări, prindeam fluturi adevărați, așezați pe flori adevărate. Oamenii și animale se găseau acolo în *persoană*: gravurile erau corpul lor, textul era sufletul lor, esența lor ciudată...”

Dumitru SOLOMON

Rolul educativ al internatului la sate

În pregătirea multilaterală a elevilor internatul unui liceu prezintă o importanță deosebită.

În mod obiectiv, el preia — pe durata anului școlar — sarcinile ce revin familiei și creează o ambianță caldă, asemănătoare dacă nu identică celeia de acasă. Internatul școlar obișnuiește elevul cu o anumită disciplină, îl ajută să dobîndească un anumit stil de muncă și să-și cristalizeze anumite convingeri etice și intelectuale, consolidează spiritul de solidaritate umană, ca și simțul de echitate și responsabilitate; în fine, el este terenul pe care se verifică — în timp — unele afinități structurale, ce pot duce la formarea acelor prietenii de o viață întreagă. Bineînțeles, toate acestea sînt subordonate și converg spre scopul final al școlii: instruirea și educarea tînerii generații.

Deși poate părea un fapt minor — și în ansamblul problemelor pe care le ridică viața de internat are o pondere relativ redusă — o chestiune foarte delicată, ce poate stînjeni sau, dimpotrivă, accelera procesul firese de integrare a elevului nou venit în colectivul mare al școlii este acomodarea cu viața de internat. Psihologic, faptul este ușor de înțeles. Provenind din mediul sătesc, acești elevi au trăit pînă la internarea în liceu alături de părinți, sub ochiul lor grijuliu și atent. Și dintr-odată sînt puși în situația de a se despărți de ei și de a se afla în contact zilnic cu niște necunoscuți. Ei adevărat, sînt tot adolescenți, de aceeași vîrstă cu ei!

Ținînd seama de aceste împrejurări, se impune să existe din partea întregului colectiv al școlii o unitate de acțiune, o deplină înțelegere pentru particularitățile individuale ale fiecărui elev intern. Trebuie întipărită în conștiința tuturor ideea că venind la internat ei încep un nou fel de viață, că trebuie să se încadreze în regulamentul stabilit și că nerespectarea acestuia este dăunătoare atît pentru ei, cît și pentru colegii lor. În îndeplinirea acestor sarcini școala noastră a pornit, cum este și firese,

de la asigurarea bazei materiale: hrană substanțială și cazare în condiții corespunzătoare.

Elevii interni ai clasei a IX-a — clasă de acomodare — vin în liceu cu două mari deficiențe: nu știu cum să învețe, iar la obiectele de bază (de ex.: lb. română, matematică etc.), în foarte dese cazuri, au un nivel de cunoștințe inferior celui cerut. Aceste lacune sînt înlăturate prin organizarea de ore de consultații individuale sau colective. În cazul liceului nostru, ele sînt stabilite după orele de cursuri și se desfășoară sub directă îndrumare a profesorului de serviciu pe școală. Pedagogii sînt reale ajutoare ale corpului didactic: supraveghează modul de desfășurare a programului, se consultă cu profesorii și le aduc la cunoștință atît felul în care îndrumările date au fost respectate, cît și modul în care au lucrat cu elevii mai slabi la învățătură. Munca individuală sau colectivă cu acești elevi trebuie să se desfășoare cu mult tact și răbdare, intrucît multe elemente mai slabe în clasa a IX-a pot face în anii următori salturi surprinzătoare. Desigur, rezultatele activității colectivului nu pot fi văzute imediat. O constatare care este valabilă pentru o perioadă mai lungă din viața internatului liceului din Suagov (din 1962 pînă în prezent): cu regularitate matematică, la sfîrșitul primului trimestru, clasa a IX-a dă cel mai mare procent de corigenți și repetenți; situația se remediază în trimestrele următoare.

O altă constatare — îmbucurătoare de data aceasta — care dovedește aportul pozitiv al internatului, este procentajul scăzut al elevilor nepromovați, indiferent de clasă, proveniți din rîndul internilor.

Cauza acestei situații relativ bune trebuie căutată nu numai în eficiența mijloacelor folosite, enumerate sumar mai sus, dar și în faptul că se exercită un control riguros al meditației atît de către pedagogi, cît și de pro-

PRIVIND ÎN OCHII MICILOR SPECTATORI...

Prima mea întâlnire cu micii spectatori — minunăta și definitivă pentru mine — s-a petrecut în urmă cu mai mulți ani. Atunci am descoperit cel mai extraordinar public — entuziast supporter al perfecțiunii și al creației sincere, dar neiertător față de necorectitudine și platitudini. Această primă întâlnire m-a convins că nu putem privi teatrul pentru copii ca un gen minor și că, dimpotrivă, trebuie să ne străduim să-l facem mai bun decât cel adresat adulților.

Privind în ochii micilor mei spectatori, citind în limpezimea lor setea și pasiunea cu care gustau actul artistic, am desprins și importanța nivelului interpretării, al conținutului de idei și artistic al piesei în ciștișigarea lui definitivă pentru teatru. Dacă am reușit să-l fac pe micul meu spectator, veni poate pentru prima oară la teatru, să iubesc teatrul, îmi pot socoti împlinită în bune condițiuni una din marile misiuni ale meseriei de artist.

Spre deosebire de adult, copilul nu simte la început „necesitatea” artei. Va ajunge s-o simtă doar după ce parcurge un drum lung — lectură, vizitarea expozițiilor, spectacole bune etc. Drumul acesta va fi mai simplu sau mai complicat, mai mult sau mai puțin fructuos, în funcție de „întâlnirile” pe care i le prilejuim pe parcurs. Oferindu-i posibilitatea de a se întâlni numai cu ce este valoros, îl vom ajuta să se formeze în direcția unui viitor veritabil om de cultură.

Avantajul adultului este că a cunoscut mai multe opere de artă și deci posedă faculta-

tea de a analiza, de a aprecia, de a compara fenomenele artistice, uneori în toată subtilitatea lor. Copilul de abia se exersează în această școală, și depinde de noi, educatorii, dacă acumulările lui de cultură se produc mai repede sau mai anevoios și dacă sînt substanțiale sau sărace. Revenind la oamenii de teatru, în special la cei care s-au dedicat creației pentru copii și tineret, ei trebuie să aibă în vedere — dacă vor să reușească în intențiile lor instructiv-educative — psihologia spectatorului tînr de astăzi. În viața socială, acestui tînr i se acordă independență în rezolvarea a numeroase și complexe probleme. Și este firesc să fie pregătit pentru aceasta. A nu ține seama de astfel de realități și a nu-l ajuta să se dezvolte în acest sens înseamnă a nesocoti menirea contemporană a teatrului pentru copii.

Trăsătura caracteristică a acestui teatru este simțul măsurii și capacitatea de a vorbi despre lucrurile complicate în imagini pe înțelesul spectatorului. Despre orice problemă de viață se poate vorbi. Depinde însă cum o faci. Îmi vin în minte cuvintele lui Pierre Gamarra: „Copilul fugă de lecții”. Activitatea mea de actor, autor și regizor mi-a confirmat, prin exemple, că didacticismul este asasinul artei pentru copii.

În același timp, este nevoie să se găsească acest „cifru secret” cu care se face „comunicarea” dintre scenă și sal, dintre fiecare spectator și actorul de pe scenă. Altfel, spectatorul devine

exact ceea ce reprezintă o pictură celebră pentru un orb. Spunea o dată Lucien Guitry: „Am trei feluri de spectatori: Unul surd ca pămîntul, un altul orb ca o cîrțiță, și ultimul deosebit de inteligent, fin, sensibil, spiritual... dar care nu pricepe o iotă din limba mea. Eu însă trebuie să-i conving pe toți trei!”

Ca actor și creator, am acumulat experiența cea mai valoroasă în contactul direct cu cei mai tineri spectatori. Doi copii își dispută prioritatea automobilelor lor — în retilitate niște scaune — pe care le conduceau cu o convingere pe care o putea invidia orice actor. M-am simțit obligat să intervin, arbitrînd această competiție. Pentru moment, ei s-au oprit, ripostîndu-mi: „Nu vezi că-s doar niște scaune?”

Am înțeles de aici că copilul are o capacitate de fantezie considerabilă, în viața lui intimă. Dar el devine foarte lucid și logic în relațiile cu oamenii mari. Din clipa aceea, ori de cite ori scriu, montez sau joc pentru copii o piesă în care trebuie să fac apel la imaginația lor, am grijă de la început să-i pregătesc. Încerc să-i introduc într-o atmosferă de fantezie, să-i antrenez într-o „jocă”, pe care o „completez” deliberat cu cei din sală. Străbătînd împreună căile imaginației, jocul ei, nu riscăm nici unul să rămînem în urmă.

Pe noi, actorii și creatorii, copiii ne ajută de multe ori să ne îmbunătățim mijloacele artistice. Iată un exemplu: În piesa mea „Cocoșelul neascultător” am introdus o scenă comică după scena răpirii eroului — micul cocoșel — de către eternul său rival — vulpoiul. Nu voiam să-i las pe copiii să sufere din cauza pierderii eroului preferat. Bufonada declanșă hohote de ris și momentul greu era trecut mai ușor. Dar iată că la cel de al patrulea spectacol, un copil intervine din sală indignat: „Voi rîdeți și cocoșelul suferă!” În urma acestei extraordinare intervenții, mi-am dat seama că trebuie să modific spectacolul în acel punct. Ca urmare, am introdus niște replici care justificau bufonada ca o „pregătire” de luptă pentru salvarea eroului.

De atunci, invit mereu copiii la repetiții, le observ reacțiile și țin seama de sugestiile lor, poate mai mult decît de cele ale specialiștilor. La o repetiție generală discuțiile consiliului, înflăcărare și divergente, s-au pelungit foarte mult. Fetița unuia din membrii consiliului (în vîrstă de zece ani), care a asistat la repetiție și apoi la discuții, a exclamat: „Tălicule, de ce discutați voi atît de mult în decel nostru?” Bună observație! Cine altul decît consumatorul artei ar putea să aprecieze dacă aceasta răspunde gusturilor, intereselor și năzuințelor lui?

Părerea copiilor, reacțiile lor în fața spectacolului sînt cei mai buni consilieri ai noștri și de ele trebuie să ținem seama, în primul rînd, atunci cînd apreciem conținutul pieselor, nivelul interpretării lor.

Teatrul pentru copii și tineret trebuie să renunțe definitiv la practicile care îi limitează activitatea și îi scad nivelul: diletantismul, lipsa de exigență și de interes pentru o creație de calitate. „Spectacole pentru copii”, „piesă pentru copii”, „actor pentru copii” — sinonime pentru unii, din păcate, cu *primitiv* în artă, *infantil* — trebuie interpretate, dimpotrivă, ca o chemare la mai multă străduință, interes și efort pentru atingerea culmilor artei.

Cînd autorii de piese pentru copii vor înțelege minunata misiune pe care o au și vor scrie piese de valoare pentru cei mai entuziaști, dar și cei mai puțin concesiivi spectatori, cînd actorii vor avea pe deplin sentimentul actului de cultură pe care sînt chemați să-l înfăptuiască și cînd se va înțelege că teatrul pentru copii trebuie susținut și ajutat poate mai mult decît cel pentru maturi, micii spectatori vor beneficia din plin de cea mai eficientă instituție de cultură și educație — teatrul.

Ion LUCIAN
artist emerit

directorul teatrului „Ion Creangă”

fesori, neadmițîndu-se nici o abatere de la programul stabilit. La elevii externi controlul activității se face în mai mică măsură de către părinți (fie din lipsă de timp, fie din lipsă de cunoștințe corespunzătoare nivelului claselor IX-XII, fie, din păcate, din cauza indifferenței față de felul în care învață copiii lor). Controlul se impune însă permanent.

Deși sînt puține la număr și nu perturbă buna desfășurare a vieții de școală în general, nu putem să nu semnalăm cazurile de plecări din internat în timpul anului. Este un fenomen negativ ce trebuie să stea în atenția conducerii liceului. Plecările amintite au loc la cererea părinților, dar în realitate copiii sînt cei ce și determină părinții să caute asemenea false soluții. Se impune așadar să se depisteze cauzele pentru a se preîntîmpina situații similare. Ceea ce e mai important, plecările au repercusiuni negative asupra rezultatelor la învățătură obținute de elevii respectivi.

De la an la an, însă, elevii interni se încadrează din ce în ce mai bine în atmosfera vieții de internat, disciplinată, ordonată. Merită subliniat și faptul că în toți anii școlari ei obțin rezultate mai bune, inclusiv la examenele de bacalaureat și de admitere în învățămîntul superior, decît colegii lor externi.

În afară de obligativitatea de a învăța, elevii interni ai liceului nostru sînt antrenați într-o serie de acțiuni gospodărești: își fac patul, păstrează curățenia în dormitor și ordinea în dulapurile personale etc. Sînt amănunte care la prima vedere par lipsite de importanță, dar pe care practica atîtor ani de școală ne-o demonstrează ca pe o necesitate. Repetatele controale efectuate s-au soldat cu reale surprize, chiar la elevii și elevele mai mari. Organizarea serviciului la masă pentru eleve are o importanță deosebită. Ele sînt obișnuite de pe acum cu anumite obligații ce le vor reveni în viitoarea lor viață de familie. Nu puține sînt însă împrejurările cînd fete de 14—15 ani dau dovadă de o neîndemînare greu de înțeles în cele mai elementare acțiuni gospodărești (nu știu să

pună masa, nu știu să servească etc.), ca urmare a unei educații necorespunzătoare primite acasă.

Felul în care internii și internele își petrec timpul liber constituie o problemă decizivă, dacă privim în perspectivă: de aceea, în organizarea cit mai judicioasă a lui trebuie să se țină seama de părerile personale ale elevilor. Pe de altă parte, el nu poate fi rupt de principala sarcină a elevilor: învățătura. Pornind de la tematica orelor de dirigenție, am ajuns la organizarea de cercuri pe obiecte (în școala noastră funcționează cercuri de biologie, fizico-chimice, literatură română, istorie), în care sînt antrenați toți elevii. Viața internilor devine și mai frumoasă cînd există o preocupare permanentă pentru organizarea de serate literare și științifice, întreceri culturale-artistice și sportive între clase. Vizionarea programelor de televiziune, a filmelor didactice și artistice, precum și organizarea periodică a serbărilor și a reuniunilor tovarășești completează programul în timpul liber al internilor.

Am enumerat numai o parte din acțiunile pe care le-am desfășurat în anii școlari precedenți, noi, profesorii și pedagogii, depunînd toate eforturile ca ele să-și poată atînge scopul. Dar probabil profitul cel mai mare se află altundeva: acțiunile respective au dezvoltat curajul, încrederea în propriile posibilități, au întărit personalitatea elevilor, i-au deprins cu o viață ordonată și cu o anumită disciplină intelectuală.

Nu putem să nu amintim în finalul acestui articol și alte inițiative intrate în tradiția internatului liceului din Snagov: organizarea de tabere școlare pentru elevii interni în vacanța de iarnă, pe o perioadă de 10—12 zile, care constituie realmente un prilej de verificare a muncii depuse de profesori, pedagogi și elevi la o altă pentru închegarea unui colectiv puternic și sănătos. Aceasta dovedește totodată că încrederea pe care părinții ne-au acordat-o nu este înșelată.

Prof. Gheorghe MURĂRAȘU

EMULAȚIE NOBILĂ

Abia ieșit dintr-un tunel, trenul șuieră o dată puternic și saboții încep să scrișnească pe roți. Un minut de oprire în gara Meri. Cobor. Trenul pornește mai departe și se prinde într-un mare tunel. Rămăs singur pe peron, mă încercă o nostalgie după cei ce s-au dus. Dincolo, peste linia principală, se aud voci tinerești. Pornesc spre locul de unde vântul aducea acest zvon de glasuri. În față, îmi apar siluetele zvelte, arse de soare, ale unor adolescenți. Mai toți sînt în chiloți de baie. Alături, odihnesc vreo 8-10 căști și tot cam atîtea salopete, de două-trei ori mai largi decît trupurile lor.

— Bună treabă, măi băieți!
— Bună, și totuși nu prea! Azi „brigadierii” făcură baie. O cam scăldară... Dar nu vom pleca de aici pînă nu dăm gata și celelalte 3 vagoane, de pe linia aceea.

I am lăsat să-și continue lucrul și am plecat spre tabără. Aici nu era decît un singur băiat: „plantonul”, pe nume Milostin Dumitru.

— Îmi pare foarte rău, îmi spune el, că stau aici „la odihnă”. În oraș (Tg. Jiu — n.n.) e „căldură mare”, acasă nu am ce face. Am venit aici să lucrez. Colegii mei muncesc, dar se și distrează. Bucurii, poante, glume, de toate. Ei nici nu știu cînd trece timpul. Și mîncă, dom'le, cu o poftă... (mă cuprinde o invidie de nedescris). Cum de m-a văzut doctorul și m-a oprit să mai ies pe șantier?!

Grupuri, grupuri, apar în obiectiv, cu zimbetul ce parcă străpunge căștile largi de oțel, brigadierii. În mijlocul lor, instructorii: Ion Popescu, activist la Comitetul Județean Gorj al U.T.C., și Nanu Petre, pedagog la Liceul nr. 2 din Tg. Jiu.

Dom' pedagog, și mîine steagul tot la noi, la „Mifa”, va rămîne, spune mîndru și lovindu-și mai cu importanță cizmele Coica Constantin, șeful echipei nr. 1. Azi am săpat 40 de m³ de pămînt, și dacă ieri am făcut lucrări de cca. 800 de lei, azi cu siguranță că ne apropiem de 900. Adică 75 de lei de persoană, fără masă.

— Auziți-l, băieți, cum se laudă. zice pedagogul.

— Că e „oltean” Costică o știm cu totii, dar nu poți, dom'le, să-i stai în față... Lui și celor 9 „curcani” ai săi...

— Și, totuși, eu voi încerca, afirmă hotărît Popescu Mircea, șeful echipei nr. 2. Mai e o săptămînă... (Doar n-or fi ei cu stea în frunte, chiar dacă au mîncat din curcanul lui Valerică).

— Doi „se ceartă”, și-al treilea... intervine în discuție Ion Popescu, adică echipa nr. 4, cea care lucrează singură, izolată, la Dragalina. Voi vă „luptați” între voi, ei se bat cu stîncile...

— Și s-ar putea să fie mai tari, completează un brigadier. „Șeriful Costică” pălește. Mă apropiu de el.

— Ai putea să-mi spui cum muncii voi de sînteți mereu frunțași? ...?!... e un secret al nostru, tovarășe!

A-nnoptat. Munții și-au pierdut complet în umbră contururile. Aerul e mai iute parcă. Șuieră o locomotivă. E un semnal. După obișnuitul „duș” de seară, băieții încep un nou program. Pe grupuri. Unii joacă șah, alții remy, alții citesc, cîțiva dorm, iar vreo doi, cu geamantanul pe genunchi, scriu de zor. (Acasă? În vreun jurnal? „E secret”). O echipă a ieșit pe terasă, la discuții, în spectacolul feeric al „artificiilor” de licurici. Cei mai mulți se adună jos, în fața taberei. Îi au alături pe Todirescu Ion (din Novaci), cu fluierul, și pe Jugănaru Sorin (din Tg. Jiu), cu acordeonul.

— Zi, mă Toderică, una de la noi, de pe Gilort, i se adresează un coleg. Și „Ionică”... trage mai întii o doină „de înstrăinare” și apoi se dă pe hore, de-i îmbie la joc și pe „orășeni”. (Dacă ar fi citeva fete cu ei, nu și-ar mai simți călcîiele). Începe și Sorin „să țină hangul”, apoi, încet-încet, el preia „conducerea”. Altă viață! Din dormitoare mai vin cîțiva, somnoroși.

— Ce e, mă, cu voi? Ce căutați aici? Îi ia la rost cel mai „pirpiriu”.

— De ce sunteți „râi”? Intervin eu.

— Aș!... Noi și... râi! Sîntem colegi, doar. Dar ăștia-s oameni, dom'ne?! Să descarc numai un vagon, și să se culce așa devreme, „mi-o taie” Cristian Mifa. Așa cred ei c-au să pună mîna pe steagul meu?! Să mai treacă apă pe Jiu pînă-atunci...

— Bine, bine, vom mai vorbi noi, spune unul dintre cei „în culpă”. Azi am cam chiulit o noi, dar mîine eu te voi „sili” să-mi predai steagul.

— De unde ești, măi „oltene”?...

— Sînt de la coasă, de la țară. Eu lucrez în fiecare vacanță. Alături de tata. Și cînd mă pun pe muncă, nu mă joc. Nu mă-ncurc cu jumătăți, ci mă dau „la bucăți” întregi. Mă numesc Cioplea Ion, doar. Sînt „cioplit” în ale vieții...

— Ei, să nu ne legăm de nume, că, dacă e la o adică, eu, Mitică Copilaș, n-am treabă cu nimeni. Eu nu sînt ce spune numele: nici

Mitică, client de-al lui nenea Iancu, nici „copilaș”.

Se apropie miezul nopții. O locomotivă șuieră. „Băieții” merg la culcare. Și, totuși, nu le vine să plece.

— Acasă dormeam atîta, îmi spune Cimbrea Ion. Dormeam și mă plimbam. Dar mă plictiseam. Luam o carte, mă plictiseam, treceam la televizor — după cîțva timp, iar plictiseală. Nu știam ce să mai fac. Amorțirea și plictiseala îmi rodeau oasele. Aici, însă, acum, parcă sînt altul, nou născut. Viața alături de ceilalți colegi, pe care nu-i cunoaștem decît din timpul școlii, mi se pare mult mai vie, mai bogată, mai frumoasă chiar. Aici, cel puțin pînă acum, nu ai timp să te plictisești niciodată.

— Într-adevăr, adaugă Ion Florinoiu, se poate spune că aici, în inimă „albă” de munte, am cunoscut „pe viu” ce înseamnă fiecare dintre ele: am intrat în societate, i-am simțit pulsul intens, am făcut „o școală” pentru mai tîrziu, trăim ca într-o adevărată familie. (Șezătoarea din seara aceasta v-a putut sugera cred ceva).

Rămași singuri, unul din brigadierii, C.A. (m-a rugat să nu-i spun numele) mi-a făcut o confesiune:

Sincer să fiu, la școală nu prea strălucesc și pînă acum am făcut numai greutăți familiei. Voiam atîta să fac și eu un lucru „bun”, „fru-

mos”, dar, nu știu de ce, nu puteam. Sau chiar de realizam ceva, nu aveam curaj să spun. Acum însă voi fi în stare să țin ochii în ochii tatei... Dar am început să mă laud și acum se face ziua și iar n-o să reușesc să fiu, printre primii „sculați”.

M-am îndreptat și eu către dormitor. N-am putut adormi decît tîrziu după miezul nopții. Îmi apăreau mereu în fața ochilor acești adolescenți, în salopetele lor largi, răcoroase, zvelte și entuziaști, bronzați și energici, cu ploaie de știință în jur, îndemniindu-se la lucru cuilde și vorbe de duh. Vedeam atunci cum între lopeți și tirnacoape bat inimile lor, apar și dispar idei sau sentimente. Cum între rîngi și ciocane, mai înalte decît ei, acești elevi duc o viață neobișnuită. O viață mai bărbătească, mai matură, mai „serioasă”, de energie și de sclipiri ale minții. Cu ochii închiși, încercam să mi-i închipui cum vor arăta peste un an, peste cinci ani, peste alți cinci...

...A doua zi, m-au văzut cînd treceam cu trenul. Și eu i-am văzut. Doi dintre ei au încrucișat un tirnacop și o lopată.

Un nou șuier de locomotivă. A fost străbătut ultimul tunel. Șantierul a rămas în urmă, departe. Dar imaginile lui mă urmăresc... Mă urmăresc hărnicia, „teribilitatea” a celor „băieți olteni”...

Fănuș BĂILEȘTEANU

Desen de
Gheorghe DOBRE

Se povestește anecdota cu acel celebru botanist care nu uita să folosească la masă servețele și să taie piinea în felii delicate, deși se afla pe o insulă pustie. Nu-l vedea nimeni, gestul îl făcea pentru el însuși. A servi masa în mod civilizată devenise pentru el o obișnuință. Scopul pe care și-l propune oricare educator în formarea deprinderilor de comportare civilizată este tocmai acesta: ca deprinderile, purtările alese să devină obișnuințe. Băiatul care acasă se poartă grosolan își poate trăda cu ușurință grosolană și într-o vizită. El va uita că se afla într-o altă împrejurare decât cea de acasă. Dar dacă el este obișnuit să se poarte frumos, atent, oriunde s-ar afla, atunci nici nu va avea nevoie să se autosupravegheze. Gesturile politicoase vor veni de la sine. Un tânăr la care gesturile frumoase vin de la sine este — așa cum se spune adesea — bine crescut.

Pentru ca regulile de comportare să existe, trebuie sădite. *Politețea se învață*. Ea se învață atât în școală, cât și în familie. Dar cum, și mai ales în ce măsură?

Am asistat la o oră de dirigenție într-o clasă a VII-a a unei școli generale. Diriginta, o tinăra profesoară, a pus în discuție câteva reguli de politețe. Mi s-a părut interesant că aceste reguli erau prezentate și explicate chiar de către elevi. Mai apoi, am aflat că, pentru ca demonstrația să fie cât mai reușită, profesoara făcuse cu elevii mai multe ore de repetiție. Repetiție la regulile de comportare. Sigur, toți elevii clasei, dar mai ales cei care au jucat rolul de prezentatori, vor uita cu greu cum trebuie să se poarte într-o vizită, într-o sală de spectacol, cum să salute un vârstnic etc. A face repetiție la ceea ce îți se cere apoi în mod cert din partea societății mi se pare nu numai o mostră de ingeniozitate, ci și un lucru necesar. Purtările urite cu care ne întâlnim uneori în tramvaie, pe strădă, etc. (în, de fapt, locul purtărilor frumoase care n-au fost învățate. Există în cataloage o disciplină la care însă elevii nu sînt niciodată ascultați: *purtarea*. Notele se pun „din gînd“, pe baza observațiilor mai îndelungi asupra comportării elevului. De ce însă nu s-ar preda cu adevărat această importantă materie: „Purtarea“, adică un ciclu de lecții cuprinzînd, fiecare, o regulă de comportare? Disciplina de care vorbim ar putea fi

NOTAȚII LA O ORĂ DE DIRIGENȚIE

predată începînd cu clasa I-a și venind în întîmpinarea disciplinei „Educația cetățenească“ din clasa a VIII-a. În armată salutul militar sau prezentarea armeei se învață luni de zile. Pașii cadențați deasemeni. Dar cînd asisti la o paradă militară, toate acestea îți încintă ochiul.

Copilul pleacă la școală în clasa a I-a. Are 7 ani, adică pe cei „7 ani de-acasă“. Tot ce știe, în materie de politețe, provine din observații proprii și din cite un sfat al mamei, al tatii, al fratelui mai mare: „Să fii cuminte“, „Să nu te foiești!“. „Să mînînci frumos acolo, că ride tanti de fine“, „Ai grijă cum intri în sală. Nu da buzna!“

Manualul „Purtarea“ ar avea datul să ordoneze și să explice micului elev *sensul și necesitatea* aplicării regulilor de purtare frumoasă. El ar deschide copilului, încă din primii ani de școală, orizontul asupra vieții sociale. Pentru că o lecție ca „Salutul“, de exemplu, nu va consta pur și simplu dintr-o demonstrație ca

de gimnastică. Exercițiile vor fi înscrise de o istorie a salutului. Cum s-a născut această regulă? Ce a impus-o? Iată-i pe primii oameni de pe pămînt care se salută: ei aparțin, fiecare, altui trib. Se apropie, își string mîinile și se conving de prietenie reciprocă, pentru că: nici unul dintre ei nu este înarmat cu vreun cuțit. Gestul a rămas de-a lungul mileniilor și nici sensul nu s-a schimbat prea mult.

S-ar vedea, dintr-un astfel de manual, originea regulilor de politețe, faptul că ele s-au născut din necesități sociale.

În aceeași oră de dirigenție a fost ilustrată foarte interesant ideea simplă, dar la care se ajunge și cel mai greu, privind respectul dintre oameni. Cu o zi înainte profesoara i-a cerut unui elev să-și noteze pe un caiet oamenii cu care se va întîlni în ziua aceea, cunoscuți și necunoscuți, în afara școlii. Elevul nu-și notase decât câteva nume: cele ale unor vecini pe care i-a întîlnit pe scările blocului, pe cînd mergea la școală.

— E imposibil! i-a spus diriginta. Trebuie să te fi întîlnit cu mult mai mulți. Nu erau oameni pe stradă? Dar în tramvai?

— N-aveam cum să-i notez, s-a scuzaat elevul. M-am întîlnit într-adevăr cu mulți, tramvaiele au fost pline, dar nu-i cunoscteam.

Sigur, n-avea cum să-i cunoască, a ilustrat ideea de care vorbeam diriginta.

Omul se întîlnește zilnic cu o mulțime de oameni pe care nu-i cunoaște, dar pe care *trebuie să-i respecte*. Ce s-ar întîmpla dacă individul n-ar respecta decît pe cei care îi cunoaște? De fapt, fiecare om e cunoscut de alții, în un loc toți oamenii se cunosc între ei, fiecare cite 10, cite o mie. Dar nici unul, el singur, nu-i poate cunoaște pe toți, niciodată. Respectul, amabilitatea, stima pentru un necunoscut provin însă din faptul că fiecare ins este o valoare umană.

Este cunoscută istorioara în care un individ tipic în tramvai chiar la medicul la care se ducea să-l consulte: „Nerușinatule!“ Ca apoi, reîntîlnindu-l în salonul spitalului, să aibă cele mai mari remușcări, să-l cuprindă rușinea. Devine astfel lîmpede de ce spunem că respectul pentru ceilalți este respectul pe care ți-l acorzi ție însuși. Astfel de adevăruri sînt foarte la îndemîna școlii și familiei. Rămîne ca ele să fie însă mult mai intens vehiculate.

V. BĂRAN

EMISIUNILE PENTRU ȘCOLARI

Considerații pe marginea
unei anchete

„Îmi plac unele emisiuni de televiziune fiindcă mă în încordat, sînt pline de fantezie, au o desfășurare dinamică“; „Doresc să văd la televizor emisiuni care să-mi descopere lucruri de care nu am mai auzit niciodată“; „Iubesc aventurile, călătoriile, fantasticul“; „Am 16 ani și aș dori să se dezbate în cadrul emisiunilor mai des probleme legate de vîrsta noastră (pretenie, iubire, ideal de viață etc.)“.

Sînt numai cîteva din răspunsurile numeroșilor elevi de la un mare liceu din Capitală, în rîndul cărora s-au făcut investigații pentru a te afla opiniile despre emisiunile dedicate școlărilor. În majoritate, răspunsurile, analizate atent, reliefează destul de precis orizontul lor psihic, cu toate căutările, năzuințele și visurile specifice vîrstei. Dar nu despre universul copilăriei vrem să vorbim aici și nici despre sensibilitatea și ascuțitul spirit de observație al copiilor. Prin acest sondaj de opinii n-am urmărit altceva decît să îmbunătățim emisiunile pentru elevii de toate vîrstele,

pornînd, în primul rînd, de la interesele lor specifice.

S-a remarcat însă, cu ocazia desfășurării sondajului, în contrast cu atenția acordată de elevi, un interes mai scăzut din partea profesorilor față de emisiunile școlare. Nu e vorba de o desconsiderare a valorii lor educative sau artistice, ci de faptul că le urmărește sporadic. Indiferența de lipurile inerente ale unor emisiuni, de satisfacțiile sau insatisfacțiile pe care le produc aceste emisiuni (mai sînt încă lecții care nemulțumesc), un bun educator trebuie să cunoască toate posibilitățile, toate „punctele de sprijin“ care-l pot ajuta în desfășurarea celei mai delicate și complexe activități umane: educarea tineretului, adică, formarea printr-o influențare directă a personalității lui.

Televiziunea, prin emisiunile dedicate copiilor, oferă educatorilor, în ansamblu, un ajutor în munca de educație. Este cunoscut adevărul (din păcate destul de rar aplicat în practică) că activitatea educativă este eficientă, atunci cînd avem în vedere, în primul rînd, interesele, sensibilitatea caracteristică vîrstei și particularitățile individuale ale copiilor. Din acest punct de vedere, televiziunea prin specificul ei are o priză mai puternică decît moralizările sau îndrumările teoretice. Influența ei pozitivă, în cazul unor emisiuni bine chibzuite, se exercită deopotrivă pe planul cunoașterii, afectivității și al conduitei, determinînd atitudini pozitive la micii spectatori. Este semnificativă satisfacția unui colaborator care povestește colegilor cum după transmierea unei emisiuni duminicale pentru copii i-a reîntîlnit pe micii ascultători în fața blocului său, împărțînd în două tabere și încercînd să imite acțiunile eroilor emisiunii respective. Există și divergențe — cei mai mulți doreau să „interpretăm“ eroii pozitivi...

Mai multă atenție pentru emisiunile școlare din partea profesorilor și, mai ales, a diriginților ni se pare deci necesară. Există totdeauna, pentru fiecare diriginte exigent cu propria activitate, momente mai dificile, cînd în planificarea anuală sau trimestrială dorește să aibă o tematică variată, bogată, care să suscite interesul copiilor. Fără să exagerăm și să omitem importanța altor

domenii (literatura, teatrul, excursiile, vizitele etc.), emisiunile de televiziune pentru școlari pot îmbogăți tematica orelor de dirigenție. Bineînțeles, atunci cînd educatorii le urmăresc sistematic, cu ochiul critic, selectiv al pedagogului interesat de valori educative și artistice și caută să le afle programarea cu săptămîni înainte.

Orient de mult te plac școlărilor excursiile, ele nu se pot face decît în anumite perioade ale anului. Pot, însă, furniza pretextul, interesant pentru copii, al unor ore de dirigenție care să dezvolte dragostea pentru frumusețile și bogățiile patriei. Emisiunea „România pitorească“ — realizată în întregime pe film — despre cele mai pitorești trasee turistice din țară, poate fi valorificată de diriginte în acest scop, contribuind astfel și la educația patriotică. De asemenea, emisiunile „Școli și tradiții“ sau „Vechi tezaure de cultură“, realizate tot pe film, alături de bogăția și ineditul informației, imagini pline de poezie care pot ajuta dirigintele în scopurile educative propuse. Figurile marcante ale istoriei literaturii române sau direcțiile de dezvoltare ale tinerilor scriitori contemporani, care constituie obiectul emisiunilor „Antologie literară“, „Albatros“, pot provoca discuții, polemici care captează interesul elevilor, le creează sentimente, îmbogățesc viața lor afectivă, transformă ora de dirigenție într-o oră vie, antrenantă. Pentru a se ajunge aici, e necesar însă ca dirigintele să fie și el „telespectator“, alături de elevii săi.

Concursurile, antrenamente pentru elevi (emisiunea „La șase pași de o excursie“), aspectele variate ale activității pionerești (Studioul pionierilor), filmele de aventuri pentru copii, teatrul istoric pentru copii („Potcoava de piatră“), diversele reportaje și multe altele din programele dedicate de televiziune școlărilor pot sprijini și valorifica activitatea complexă a profesorului. Rămîne doar ca acesta să înțeleagă importanța televiziunii.

Cu și în alte țări de veche tradiție, „Televiziunea școlară“ va deveni în curînd și la noi un important factor al educației, care va ajuta eficient profesorul, solicitîndu-i poate, mai multă inițiativă și fantezie în activitatea zilnică.

prof. Dan HULIERA

FAMILIA ȘI ORIENTAREA ȘCOLARĂ ȘI PROFESIONALĂ A ELEVILOR

Orientarea școlară și profesională este un proces de durată, complex, cu multiple implicații (psihologice, pedagogice, etice, economice) și cu ample consecințe (individuale, familiale, sociale). Reflectând la toate acestea, vom înțelege mai bine de ce l se acordă în zilele noastre o importanță atât de mare.

Rezolvarea acestei probleme necesită o pricepută muncă educativă și o colaborare sistematică a tuturor factorilor interesați: familia, școala, organizațiile de tineret.

Incontestabil că rolul conducător în desfășurarea acestui proces îi revine școlii, prin diriginți și psihologul școlar (consilierul de orientare). Dar nu trebuie subestimat nici aportul celorlalți factori și, în special, al familiei.

Familia ocupă un loc deosebit în procesul orientării școlare și profesionale. În primul rând, pentru că, în general, influența părinților asupra propriilor copii are o mai mare pondere, datorită relațiilor apropiate și bogate în valențe educative dintre ei și copii. În al doilea rând, pentru că unii dintre părinți se consideră singurii responsabili de viitorul copiilor, de care dispun după voie. Este, desigur, un punct de vedere eronat, deoarece — așa cum scria H. Piéron — „copilul nu este o proprietate a părinților”.

Există și o altă categorie de părinți — în special în mediul rural — care adoptă o atitudine de totală neutralitate în această acțiune. „Ce să-l sfătuiască eu? — se scuză aceștia — el (sau ea) știe mai mult și mai bine decât mine, fiindcă are școală mai multă”.

Desigur că cele două atitudini extreme — de imixtiune abuzivă și despotică în procesul orientării și de totală neutralitate — sînt la fel de dăunătoare și pline de consecințe negative. Ele reflectă faptul că unii părinți nu sînt pregătiți să participe eficient la această acțiune, nu cunosc conținutul acestui proces atât de profund în implicații de ordin individual și social.

În general, cei ce sînt preocupați de această problemă știu că ea presupune doi termeni: elevul (copilul), cu particularitățile și posibilitățile sale; și profesia, cu cerințele sale. Procesul orientării constă, în fond, în apropierea celor doi termeni, în punerea lor de acord.

Dar cunosc oare toți părinții temeinic cei doi „termeni”?

La această întrebare ni s-ar putea răspunde nu fără accente de mirare: „Dacă nici părinții, nu-și cunosc copiii, atunci cine să-i mai cunoască?!”

Ne permitem a doua întrebare: Cum îi cunosc? Faptul că știu ce număr poartă la pantofi, ce mîncăruri preferă, de ce maladii au suferit în prima copilărie sau care au fost primele cuvinte rostite articulat, încă nu înseamnă cunoaștere psihologică a copilului, îndeosebi a particularităților individuale de care trebuie să se țină seama în orientarea profesională: aspirații, interese, aptitudini, deprinderi, temperament, trăsături caracterologice etc. Cîți dintre părinți cunosc, fie și empiric, aceste aspecte ale personalității copilului lor? Și, mai ales, cîți le privesc la dimensiunile lor adevărate, fără a le exagera? Căci o caracteristică psihologică a multor părinți este aceea de a supraaprecia calitățile propriului lor copil și de a-i subaprecia lipsurile, carențele. Aici rezidă o parte din greșelile pe care le fac în orientarea propriilor copii.

O altă categorie de greșeli se datorează unui proces de transfer care se operează în psihologia părinților: unii părinți confundă propriile lor dorințe și aspirații cu aspirațiile copiilor, idealul lor cu idealul copiilor. Ba mai mult, le impun aceste aspirații și idealuri, încercînd astfel să-și ia revanșa prin copii asupra destinului propriu. „Am vrut să ajung medic — spunea un părinte, cu un nostalgic regret — dar nu am putut. Să ajungă măcar el”. Și ceea ce e grav și trist e că deși e vorba de copil și de viitorul lui, hotărîrea se ia în absența și împotriva dorințelor, aspirațiilor și aptitudinilor lui. Cînd acesta încearcă să schițeze o explicație, i se retează scurt: „Ce știi tu!”.

Există greșeli — și acestea sînt cele mai multe — care se datoresc insuficienței cunoașterii a celui de al doilea factor: cunoașterea intimă a profesiilor, în ceea ce au ele caracteristic și esențial. A ști că medicul are siringă, stetoscop, halat alb și lucrează în spital, inginerul are șubler, riglă de calcul, halat de culoare închisă și lucrează în uzină, nu înseamnă a cunoaște profesunile

respective. În fond, ce știu cei mai mulți despre calitățile morale și intelectuale, despre aptitudinile pe care le necesită o profesie sau alta? De aceea, apariția — în curs — a monografilor profesionale este un eveniment de o utilitate excepțională, atât pentru părinți și copii, cât și pentru profesori. Publicarea în paginile revistei „Colocvii”, la rubrica „Frumusețea profesiunii”, a unor materiale privind profilul unor profesii, cât și mărturiile unor mari specialiști merită să fie subliniate. Studiindu-le cu atenție, putem să vedem care profesie se potrivește mai bine fiului sau fiicei noastre. Și astfel, în locul empirismului și al subiectivismului, în orientarea școlară și profesională se vor impune tot mai mult criterii științifice, obiective.

Pînă la apariția în volum a acestor materiale normative — și chiar și după apariția lor — este necesară însă o permanentă colaborare a factorilor responsabili de orientarea copiilor și mai ales consultarea de către părinți, a profesorilor și, în special, a diriginților în problemele pentru care au nedumeriri.

Avînd o pregătire psiho-pedagogică de specialitate, profesorii și diriginții cunosc mai temeinic, mai realist și mai obiectiv elevii și astfel le pot fi utili părinților.

Mai ales este necesară dezrădăcinarea din conștiința părinților a mentalității despre superioritatea și caracterul prestigios al unor profesii, în contradicție cu alte neprestigioase și mai ales nerentabile. În fond, omul face ca o profesie să fie prestigioasă și rentabilă, dacă e temeinic pregătit pentru ea, dacă o face cu talent, cu pricepere și cu tragere de inimă. Cîte profesii prestigioase nu au fost compromise de neprecupeții și nechemății care le-au practicat! Ce folos că profesia este onorabilă dacă slujitorul ei este un nechemat (slab pregătit, fără talent etc.)! Și cîte profesii modeste nu au fost ridicate pe culmi de măiestrie și artă de către pasionații și talentații care le-au slujit cu devotament!

În privința criteriului esențial care trebuie avut în vedere în orientarea profesională, ni se pare pline de sens cuvintele lui Ion Ghica: „...putem spune că profesiunea cea mai onorabilă este pentru fiecare aceea pe care sîntem mai în stare a o îndeplini bine, aceea prin care putem să aducem mai mult folos societății, familiei și amicilor noștri”. Și acest folos se resfringe și asupra celui ce o practică, dacă nu altfel, cel puțin sub forma satisfacției morale pe care ne-o dă lucrul bine făcut.

Și aceasta nu e puțin!

Ion DRĂGAN
lector — Timișoara

DANA A CRESCUT...

Nici nu mi-am dat seama cînd a crescut Dana. Oștiam tot mică, tot copil, jucîndu-se în curte sau pe trotuarul din fața casei împreună cu ceilalți puști de seama ei. Era o fetiță zglobie, plină de neastîmpăr.

Copiii locatarilor din curte și din cecini îi respectau autoritatea. Le plăcea să-i ceară părerea în diverse împrejurări, le plăcea să se joace în compania ei — căci Dana era o fetiță foarte sociabilă. Mama Danei, Lelia M., o femeie modestă, cu principii morale sănătoase, își adora singurul copil.

Dana însă era departe de a crește ca o răzgiată. Dimpotrivă, la școală însoțea bine, lua în ficcare an premiu și la cei 14 ani ai ei i se întreprărea un ciitor frumos. Lelia M. se mîndrea cu fiica ei. Și pe bună dreptate. Îmi spunea cu un fel de emfază cît e de ascultătoare, pocestindu-mi fel de fel de întâmplări. De altfel, constatasem și eu că Dana e o fată bună și, deci, că mama ei nu exagera cînd îmi vorbea atât de elogios despre ea. Dar — oai! — nici una din noi n-am băgat de seamă un lucru: că Dana a crescut! Văzînd-o în ficcare zi, obișnuite atât de mult cu ea, amîndouă n-am observat că fiica mică, de-o șchioapă mai ieri — alaltăieri, a ajuns în clasa a VII-a, iar ca înălfime trecuse de umerii noștri.

Pînă într-o zi, sau mai bine zis într-o seară. Era în primăvară. Stăteam pe-o bancă în Cîșmigiu, singură, cu gîndurile mele, privind trecătorii și lunecarea bărcilor pe lac. Deodată, pe cine mi-e dat să văd? Pe Dana! Trecea printre trecători, grăbită. Dar nu, nu era singură. Mergea de braț cu un băiat, de 20—23 de ani și după cîte mi-am dat seama erau foarte intimi. La început am crezut că nu e ea, că o confund cu altcineva. Dar cei doi tineri au mai trecut o dată prin dreptul meu (fără ca Dana să mă observe) și-apoi s-au îndreptat spre o bancă așezată la un loc mai ferit.

„Vasăzică, mi-am spus, Dana a început să umble cu băieți, vasăzică... a crescut! Dar oare nu-i prea de vreme? La cei 14 ani ai ei”... De-abia atunci mi-am amintit că în ultima vreme Dana, fetița blondă și zglobie din curtea noastră, a început să se îmbrace mai fistichiu, să-și facă unghiile etc. „Așa-s copiii, îmi ziceam, îi imită pe cei mari, dar tot copii rămân!” Și cum mi-am înșelat!

Dar, oare, mama ei își dă seama de toate acestea? Știe ea unde este Dana la ora asta destul de înaintată?

M-am întors acasă, și Dana nu venise încă.

— Lelia, am întreat-o pe prietena mea, unde este Dana?

— Afară, în stradă, probabil, se joacă cu copiii — mi-a răspuns ea. Sau poate, în cecini, la Georgeta, învață pentru miine.

Apoi i-am spus unde este... La început, Lelia n-a vrut să creadă, a crozut că glumesc. Pînă la urmă s-a convins însă că acesta era adevărul.

— Deci, ăsta e motivul pentru care fiica mea „scumpă” nu mai învață de-un timp încoace. Acum înțeleg. Nu ți-am spus, dar a început și dirigința ei să mi se plîngă. Las'că vine ea acasă!

Am căutat să temperez izbucnirea intempestivă a Leliei, pornirea ei împotriva fiicei sale.

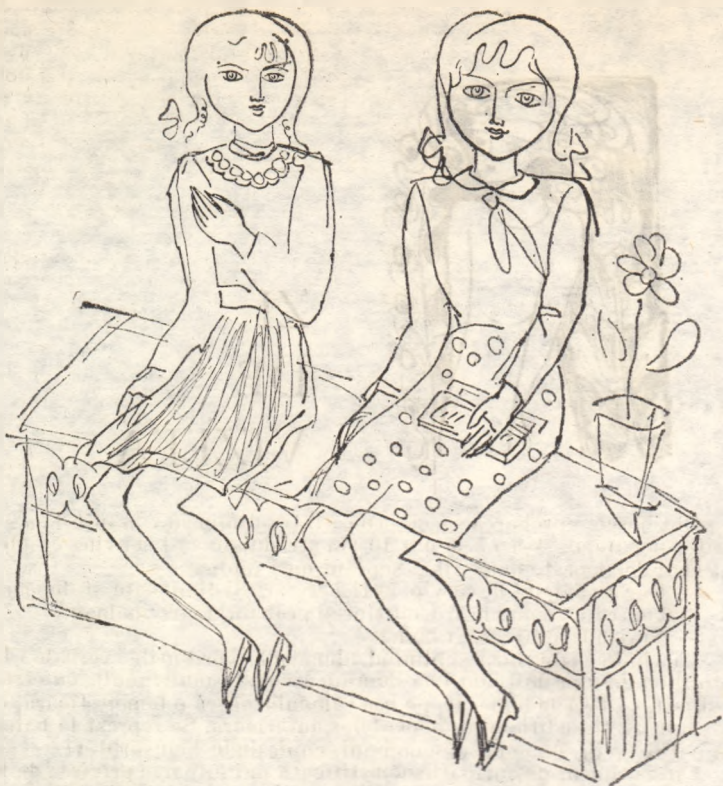
Nu peste mult, s-a ivit și Dana. Ca de obicei, și-a motivat întîrzierea sub pretextul că ar fi fost la Georgeta să învețe împreună.

Pînă la urmă a recunoscut totul: că a fost în Cîșmigiu, că iubește un băiat, că acesta a cerut-o în... căsătorie etc.

A urmat apoi o scenă penibilă, cu strigăte de-o parte și de alta, cu lacrimi, cu vecini alarmați și curioși. În sfîrșit, spiritele s-au mai liniștit, dar nu înainte ca Dana să ia o valjoară, să-și arunce în ea cîteva lucruri și să... dea să plece.. Unde crodești? La... „logodnicul” ei, care, chipurile, a zis că o primește oriîcînd și... definitiv.

Am discutat îndelung în seara aceea cu Dana, atît eu, cît și mama ei. Am discutat și a doua zi, și-n zilele următoare. I-am arătat că drumul pe care a apucat nu este bun, că la cei 14 ani ai ei căsătoria este o aberație, iar băiatul cu care discută (între timp, mama ei aflase cine este — de fapt, un om fără căpătîi) poate să-i facă mult rău. Lelia M. a apelat și la ajutorul diriginței; cu timpul, fata s-a îndreptat. Acum Dana e din nou aceeași elevă sirguincioasă și ascultătoare. Peste primul „hop” a trecut destul de greu. Dar a trecut. Iar mama ei a constatat un lucru: că Dana a crescut, că nu mai este copil, că altele trebuie să fie relațiile dintre etc.

Viorica TOMESCU
București

Desen de
Gheorghe DOBRE

ÎN EDUCAȚIA GEMENILOR SĂ NU ACCENTUĂM ASEMĂNĂRILE

Gemenii n-au constituit niciodată o problemă deosebită a educației sau, mai exact, s-a crezut că ei nu prezintă suficiente elemente particulare pentru a fi o problemă. Presupunerea este valabilă, cel puțin în linii foarte mari, în măsura în care se face abstracție de fenomenul biologic gemelitate. Se pune întrebarea dacă particularitățile gemenilor sînt suficient de importante pentru a deveni o problemă. Numai după răspunsul la această întrebare se va hotărî în ce măsură gemenii trebuie să se înscrie printre preocupările noastre imediate.

Se știe că gemenii pot fi monoziigoți și dizigoți*. Primii au aceeași structură genetică și de aceea sînt cu totul asemănători. Nu de puține

ori ei sînt foarte greu de recunoscut. Asemănarea merge însă și în adîncime. Gemenii au aceeași structură psihică, aceleași înclinații, același temperament. Iată numai cîteva date. Indicele de inteligență este aproape același. Testele de îndemnare, de memorie dau rezultate identice la gemenii monoziigoți. Mai mult chiar, în condiții similare, progresele lor sînt foarte apropiate. Și gradul de oboseală sau curbele de muncă sînt surprinzător de asemănătoare.

Alte observații, extrem de interesante, au arătat că mai mult de trei sferturi dintre gemeni au proiecte de viitor identice.

Gemenii dizigoți sînt deosebiți — pot fi băieți — fete sau băieți și fete. Deosebiriile dintre ei pot fi foarte mari, la fel de mari ca la copiii născuți din sarcini singulare.

S-a vorbit mult despre situația biologică de gemeni și despre consecințele gemelității asupra dezvoltării psihice. Este cert că inteligența gemenilor este cu totul asemănătoare copiilor născuți din sarcini singulare. Există în istoria umană numeroase exemple de gemeni celebri care susțin această afirmație. Reamintesc numai cazul frații Picard.

S-a vorbit de asemenea mult despre personalitatea gemenilor. Întrebarea este dacă gemenii monoziigoți au personalitate distinctă sau, alternativ, ei constituie un individ dublu? Problema este deosebit de importantă, deoarece constituie una dintre premisele educației lor.

Răspunsul este relativ simplu. Să-l lăsăm să-l dea Carrel (autorul unei celebre sinteze consacrate omului: „Omul, ființă necunoscută”); doi gemeni identici derivați dintr-un singur ou și care posedă aceeași constituție genetică manifestă totuși personalități psihice proprii. Aceasta înseamnă că fiecare dintre gemenii monoziigoți reprezintă un individ. Afirmația este rezultatul multor cercetări. S-a stabilit că individualitatea este și mai clară dacă se cercetează comparativ un număr mare de caractere.

Explicarea genezei diferențelor psihice între gemeni nu este simplă (dar în acest context nici nu este necesară). Trebuie subliniat însă faptul că nu există un paralelism între caracterele fizice și cele psihice. Uneori există deosebiri psihice accentuate între gemeni cu un mare grad de asemănare somatică. Și totuși, așa cum remarcam mai înainte, diferențele între gemenii monoziigoți sînt mai mici decît între frații și surorile negemeni.

Gemenii constituie o mică societate, numită cîndva „societatea intragemelară” și care are o psihologie specifică. Gemenii monoziigoți manifestă o puternică solidaritate. S-a observat uneori că la ei „afinitatea electivă” este atât de accentuată încît simt necesitatea aproape organică de a fi împreună. Cînd abordăm problema educației gemenilor, trebuie să pornim de la premisa că cuplurile gemelare nu reprezintă numai suma a doi indivizi și constituie o formațiune socială cu structură particulară. Mica societate gemelară constituită încă din momentul nașterii se menține foarte multă vreme. În tot acest răstimp fiecare membru al ei constituie pentru celălalt o parte importantă a mediului inconjurător. Așa cum s-a spus de nenumărate ori, dezvoltarea împreună constituie un avantaj pe care ceilalți copii nu-l cunosc. Gemenii sînt mai greu distanța dintre ei și lumea adulților. Fiecare „societate” gemelară are un conducător. Rolul acestui conducător — chiar așa numit în literatura anglo-americană de specialitate — este de a asigura relațiile cu lumea extragemelară (poate de aceea uneori el a mai fost numit „geamănul ministru de externe”). Uneori însă celălalt geamăn rezolvă problemele intragemelare. Apare astfel o adevărată diviziune a muncii, aspect rar întîlnit, în grupurile obișnuite de frați și surori. De obicei, conducător este primul născut, cel mai mare sau cel mai puternic. Atunci cînd unul dintre ei este bolnav, celălalt își asumă toate atribuțiile conducerii.

Lumea gemenilor mai prezintă și alte particularități. De pildă, s-a observat că gemenii încearcă să-și creeze un limbaj propriu, de neînțeles pentru ceilalți. Apoi spiritul de concurență este mult mai puțin dezvoltat la gemenii monoziigoți decît la cei dizigoți. Nu de puține ori gemenii spun „noi” în loc de „eu”.

Dar — și acum ne reîntoarcem la punctul de plecare — pun gemenii probleme particulare de educație? Da și nu. Gemenii monoziigoți, da; cei dizigoți, atunci cînd sînt de același sex și cînd seamănă.

În linii mari educația lor este asemănătoare cu educația copiilor negemeni. O indicație importantă, totuși: educatorii să evite în măsura posibilităților accentuarea asemănărilor. Tendința de a instrui la fel gemenii, de a-i obliga să facă același lucru sau să învețe aceleași limbi străine — de pildă — duce la o estompare a individualității, cu consecințe nu întotdeauna neglijabile. Mama unor gemeni, care întîmplător studia și gemelologia, afirma: „Cred că este o mare greșală să îmbrăcăm gemenii în haine asemănătoare. Este și stupid să vezi doi copii asemănători pînă și prin forma butonilor. Aceasta mărește asemănarea lor, mai mult chiar, le-o imprimă. Dimpotrivă, trebuie încurajată individualitatea lor și nu asemănarea lor. Eu nu îmi duc nicăieri copiii împreună și îmi fac o datorie din a-i plîmba separat”.

Mai devreme sau mai tîrziu, de obicei după pubertate, gemenii tind să se separe, să devină, în măsura normei genetice și a condițiilor mezo-logice, personalități distincte. Uneori reușesc, dar trebuie remarcat că identitatea genetică rămîne faptul major al evoluției lor. Nimic mai firesc deci, decît asemănarea istoriei lor școlare și decît dorința lor de a urma aceeași facultate. Nu de puține ori rezultatele obținute în cursul anilor de școală sînt cu totul asemănătoare.

Personalitatea gemenilor mai este influențată și de vîrsta mamei lor. Se știe cu certitudine că una dintre cauzele gemelității o constituie vîrsta mamei. Cu cît vîrsta mamei este mai mare, cu atît crește și șansa de a avea gemeni. Mamele între 35—39 de ani au de 4 ori mai mult șansa de a avea gemeni, decît mamele mai tinere. De asemenea, șansa de a avea gemeni crește paralel cu numărul sarcinilor anterioare. Acest aspect are consecințe deosebite, deoarece psihologia și experiența mamei în vîrstă este alta decît a mamei tinere.

În sfîrșit nu trebuie să uităm că studiul gemenilor ne-a permis să evaluăm și metodele pedagogice. Dacă doi gemeni monoziigoți sînt separați de mici, educați apoi cu metode deosebite, iar rezultatele sînt comparate, se obțin date foarte utile asupra valorii metodelor folosite.

Educația gemenilor constituie o problemă asupra căreia ar trebui să ne aplecăm cu mai mult interes. Chiar dacă am considera numai frecvența gemenilor și tot ar fi un argument suficient.

Dr. C. MAXIMILIAN

* Vezi articolul „Gemenii” din nr. 4/1968 al revistei „Cotidian”.

BATISTA CU DUNGI ALBASTRE

Ca de obicei, cei doi prieteni, Alexandra Mateias și Vasile Alecu, se îndreptau voioși spre școală. Deodată s-au oprit. Mateias s-a aplecat și a ridicat de jos un obiect:

— E batistă!

— O batistă cu dungi albastre, și un nod mare la capăt. Au desfăcut nodul repede.

— Bani! a exclamat surprins Alecu. O sută, două, trei...

— Trei sute! Cine i-o fi pierdut? Trebuie să găsim neapărat păgubașul.

— Dar nu acum, că întârzim de la ore.

Și cei doi s-au îndreptat grăbiți spre școală. În ziua aceea timpul a trecut parecă mai greu ca de obicei. La plecare, au pornit tot amândoi.

Ore în șir au umblat prin comună. Cine o fi oare păgubașul?

La poștă li s-a spus că ar putea fi vreun pensionar. Au pornit, așadar, pe la cei care primiseră pensile cu câteva zile înainte. Treizeci și einți de persoane la număr. Peste tot însă, același răspuns: „N-am pierdut nimic“.

— Să mai încercăm și mâine a spus în cele din urmă Alecu.

— Bineînțeles. Dar trebuie să avem grijă de bani. Nu-s ai noștri.

...Abia a doua zi, spre seară, banii au ajuns în mâinile celui care-l pierduse, un tânăr petrolist. Marin Stancu. Acesta fusese la librărie, își cumpărase niște cărți și, pe drum, în timp ce se îndrepta spre casă, pierduse batista.

Despre peripeziile celor doi „eroi“ de la Școala generală din comuna Potlogi, județul Dimbovița colegii lor au aflat abia după ce banii au ajuns din nou în posesia celui care-i pierduse. Faptele le-au fost povestite chiar de către tânărul petrolist. Cu toată recunoștința și admirația.

Ionel PROTOPODESCU

ZI DE VIZITĂ

Obținusem aprobarea specială de a intra dimineața în spital ca să-mi vizitez nepoțelul. Așa că la ora 10 mă străduiam să-l conving că nu mai pot veni decît peste două zile. Nepotul meu replică:

— Dar la băiețel de ce vin în fiecare zi? Și dimineața și după masa!

— Pentru că e mai mic decît tine și probabil foarte bolnav.

— Nu-i adevărat! Nu-i bolnav!

Lacrimile izbucniră suplinind abundent reproșurile verbale. L-am potolît cu greu promițîndu-i că duminică voi sta mult, mult, cu el. Cînd, în sfîrșit, să lăsă înduplecat, pe ușa salonului intră o femeie tînără, care-mi spulberă tot edificîul argumentelor anterioare. Se reprezî la băiețelul din patul vecin, un copil de eini ani, copleșindu-l cu sărutări.

Un sentiment de antipatie nejustificată îmi întoarse privirea de la ei.

Mă revoltă întoldeauna excepțiile care lezează sensibilitatea copiilor, dar nu aveam dreptul să judec oameni pe care nu-i cunoșteam. Și eu mă aflam dimineața în spital. Dintr-o necesitate interioară de a-mi controla reacțiile, devenii atentă la dialogul dintre tînăra femeie și băiețelul privilegiat.

— Nu-i așa că mă iubești? Ghici ce ți-am adus? Ciocolată cu alune, și caise. Dacă ai să fii cuminte și ai să-l ascuți pe tătîcul tău, vin și miine. Și după ce ieși din spital te muți la mine.

— Merg și mămica?

— Incepusem să nu mai înțeleg nimic.

— De ce? Maică ta e rea. Nu te iubește deloc. Ea nu te vizitează în fiecare zi la spital.

— Azi o să vină!

Tînăra „doamnă“ se strimbă, dar își reveni imediat arborînd același zîmbet mîeros.

— Vine de ochii lumii. Sau ea să-l urmărească pe tătîcu. Crede că ne întîlnim aici, la tine. E o proastă.

Copilul încercă să se opună dar ea îi puse un deget pe buze și continuă!

— Și e urîtă. De aceea a plecat tătîcu de la ea. Tu nu-l iubești pe tatăl tău? Nu vrei să fie fericit?

— Ce-i „fericit“,?

— Adică să stea cu mine, să-ți aducă jucării, să nu o mai vadă pe mamică-ta.

— Nu-i „mamică-ta“! E mămical!

— Ești prostuț.

Simțeam că nu mai rezist. Cum întrăznea? Frazele grețos de uleioase, îndulcite cu ciocolată de alune continuau, se reluau aceleași, pînă la exasperare. Băiețelul nu mai răspunde. Stătea nemișcat, parcă paralizat de avalanșa vorbelor fără șir. Ochii mari, nedumeriți urmăreau ușa. Cînd se deschidea, tresărea.

Mă surprinsei strîgînd:

— Soră!

Am blîguît ceva nepoțelului meu și am ieșit din salon. Sora mă urmă neînțelegînd nimic.

— Cine e această femeie? Cum i se permite să intre în spital?

— A, despre domnișoara e vorba?

Și îmi satisfacî curiozitatea cu amănunte multiple, unce poate inventate din acea inexplicabilă sete de cancan a unor oameni.

„Domnișoara“ era subalterna și amanta declarată a inginerului P.M., tatăl băiețelului. Locuiau de cîteva luni împreună. Venea zilnic la copil pentru a-și menține proaspătă relația sentimentală, sacrificîndu-și orele de birou, firește cu asentimentul „șefului“.

Revolta sau poate rușinea pentru netrebnicia oamenilor îmi aprinse obrazii. Cuvintele de minie îmi stăteau în gît.

Din salon ieși „subalterna“ inginerului. Își terminase ședința de dragoste maternă. O abordă pe soră strecurîndu-i ceva în buzunarul halatului. Își continuară apoi drumul șușotînd și urmărîndu-mă cu coada ochiului.

Mi se făcu lehamite.

M-am întors în salon la nepoțelul meu. Mă răzgîndisem. I-am spus că mă poate aștepta pe la ora 5. Știam că medicul de secție primește părinții copiilor bolnavi în fiecare joi după masă.

În patul vecin băiețelul privea în gol, înconjurat de cutii de bomboane nedesfăcute. Îi întreprinsei gîndurile de copil cu o întrebare oarecare. Nu știu ce a înțeles, dar mi-a răspuns cu o siguranță aproape provocatoare.

— O aștept pe mămical!

Elena RIZEA

CERCETAREA PEDAGOGICĂ ÎN ȘCOALĂ

În cele ce urmează, mă voi referi pe scurt la filmul unei cercetări pedagogice întreprinse de un grup de profesori de la liceul „Gheorghe Șincai” din București pe tema tratării individuale a elevilor rămași în urmă la învățătură. Cercetarea noastră a fost determinată de slabele rezultate obținute până atunci în munca cu această categorie de elevi și a avut drept scop găsirea unui sistem de metode și procedee care să asigure îmbunătățirea situației la învățătură a elevilor cu note sub limita de trecere. Cercetarea a fost planificată pe o durată de doi ani. Pentru a obține rezultatele scontate, am considerat, în mod justificat, că trebuie să pornim de la cunoașterea complexă și diferențiată a elevilor. La această acțiune au luat parte cei peste 40 de profesori ai școlii (majoritatea au fost sau sînt diriginți), o parte dintre părinți și chiar și unii dintre elevi. Cercetarea noastră a fost egalonată în două etape: prima, de stabilire a cauzelor rămîinerii în urmă la învățătură; a doua, de înlăturare a acestor cauze. Pentru atingerea primului obiectiv, am folosit în mod combinat mai multe procedee și metode, printre care menționez în mod deosebit metoda „aprecierii obiective” (Gh. Zapan)*.

Observațiile asupra elevilor s-au făcut cu maximum de atenție și în mod organizat. S-au întocmit chestionare separate pentru părinți și elevi, iar răspunsurile primite au fost confruntate cu constatările profesorilor. Concluziile au fost consemnate în fișe speciale (individuale și pe clase). A fost investigat un număr de 1176 de elevi, din care la circa 200 au fost stabilite cauzele rămîinerii în urmă la învățătură. Răspunsurile date de elevi s-au dovedit în marea majoritate a cazurilor juste și, alături de alte surse de informare (chestionare adresate părinților, situații statistice etc.), ele au contribuit la cunoașterea categoriei de elevi, care intră în sfera cercetării noastre. În funcție de cauze (acestea au fost clasificate în: a) generale și de natură educativă și b) incidentale și de natură biopsihică, categoria elevilor în discuție a fost împărțită în trei grupe: elevi care vor să învețe, dar nu pot; elevi care pot, dar nu vor; elevi care nu vor și nu pot. Primele două grupe reprezintă aproximativ 2/3 din numărul total a celor investigați, fiind vorba, deci, de acei elevi care în mare parte ofereau posibilități de recuperare. Cauzele care generaseră acest fenomen puteau fi îndepărtate în timp util, prin tact și răbdare. Din acest moment intrăm în mod automat în etapa a doua.

Inițial, metoda tratării individuale a elevilor a fost aplicată numai asupra acestor două grupe. În acest sens, s-a stabilit ca fiecare profesor să se ocupe de un număr de patru pînă la șase elevi. În general, metodele la care am recurs sînt în mod frecvent utilizate în școală, dar pot să afirm că metoda „pașilor mici” a avut un rol deosebit în investigația noastră. Prin împărțirea lecției sau a problemei de rezolvat în „pași mici”, pe baza legăturilor logice ce se stabilesc între elementele componente, elevul este ajutat să înțeleagă noțiunile și să ajungă singur la răspunsul corect. Prin această metodă se descoperă cu exactitate și se înlătură unele din cauzele rămîinerii în urmă la învățătură. În final, am consemnat toate observațiile noastre pe fișe individuale. Fișa fiecărui elev, completată de către profesorul de specialitate, a cuprins, pe lângă cauzele rămîinerii în urmă la învățătură, metodele folosite și eficacitatea lor. Consemnările din aceste fișe și prelucrarea lor au dovedit astfel roadele tratării individuale a elevilor.

Din cercetarea noastră, se pot desprinde câteva concluzii cu o valoare practică pedagogică mai largă.

— Tratarea individuală a rămîinerii în urmă la învățătură dă rezultate numai în măsura în care se stabilesc precis cauzele și metodele adecvate.

— Munca de cunoaștere a elevului trebuie să se desfășoare în permanență, pentru că numai așa se poate asigura suplete și creativitate în alegerea și folosirea metodelor.

— Eficiența reală a metodelor se poate obține atunci cînd în aplicarea lor se ține seamă de laturile pozitive ale personalității fiecărui elev. Prin dezvoltarea acestor laturi, se asigură, de cele mai multe ori, eliminarea cauzelor care au generat rămîinerii în urmă la învățătură a elevilor.

— Prin participarea elevilor la rezolvarea problemelor pe care le pune ora de curs se realizează influențele formative care asigură și grăbesc succesele tratării individuale.

*) Cîntă în observația făcută chiar de către elevii și asupra lor înșiși, f.e. asupra colegilor.

— S-a verificat faptul că lipsa unor deprinderi generale sau speciale de studiu individual constituie cauza principală a rămîinerii în urmă la învățătură. În consecință, s-a văzut că sistemul de măsuri folosit pentru tratarea individuală trebuie să vizeze în primul rînd înlăturarea acestor cauze.

— Complexitatea problemei puse în cercetare crește proporțional cu clasa în care se găsește elevul și, de aceea, cunoașterea și tratarea individuală a celor rămași în urmă la învățătură este necesar să fie începută din primele clase.

Dificultățile tratării individuale se măresc și în raport cu complexitatea structurii unor obiecte de studiu în care se interferează cunoștințe

din cadrul mai multor discipline. (De pildă științele sociale.)

— Cu cît scorește gradul de dificultate al tratării individuale, cu atît mai mult se simte nevoia îngustării secțiilor prin care se acționează asupra unuia sau a altuia dintre elevi. Bineînțeles, dintr-un noian de cauze care acționează negativ asupra învățării elevului ne oprim la început numai asupra celorva, considerate ca principale.

— Tratarea individuală cu bune rezultate reclamă — atît de la profesor, cît și de la elev — timp, pe care, de multe ori, nu-l pot avea în măsura în care el le este necesar amîndurora. De aceea, în cadrul condițiilor actuale de muncă în școală nu se obțin succese decît dacă tratarea individuală este sientată spre un număr redus de elevi și numai în legătură cu cîteva obiecte de studiu. Altfel, se ajunge la supraîncărcarea elevului și a profesorului.

Rezultatele cercetării obținute pînă acum au avut influențe și de alt ordin decît cel cu privire la însușirea cunoștințelor de către elevi. S-a dovedit că cercetarea pedagogică în școală este necesară și posibilă și că pe măsură ce apar rezultatele pozitive se definesc noi perspective de cercetare.

Pe baza acestor constatări, tratarea individuală s-a extins în acest an și asupra elevilor fruntași, cu aptitudini deosebite pentru unele obiecte de studiu.

Prof. Panait IVANCIU
director adjunct al liceului „Gh. Șincai”
din București

În articolul „Clasificarea elevilor” publicat în nr. 4 a.e. al revistei „Colocvii” în care mă ocupam de criteriile care asigură o apreciere și notare obiectivă a cunoștințelor elevilor, scriam că educatorul trebuie să cunoască de la început structura sufletească a elevului, inclusiv nivelul lui intelectual — coeficientul de inteligență — iar aceasta poate fi determinat prin metoda testelor.

Credem că elaborarea unor asemenea teste de măsurare a inteligenței este necesară și introducerea lor în școlile noastre obligatorie.

Ministerul Învățămîntului ar putea să ia în privința aceasta măsurile corespunzătoare. S-ar putea constitui o echipă de specialiști, care, avînd ca punct de plecare ceea ce s-a făcut pînă acum atît în străinătate cît și la noi, să elaboreze o nouă scară de teste, potrivită (etalonată) pe măsura copiilor din țara noastră și întemeiată pe cele mai noi date la care a ajuns știința psihologiei experimentale.

Această lucrare, o dată săvîrșită, ar urma să fie editată într-un număr corespunzător de exemplare și pusă la dispoziția tuturor școlilor din țară, — bineînțeles însoțită de instrucțiunile de aplicare. Iar educatorii — în special învățătorii de la primele clase ale școlii generale — să fie obligați să o aplice chiar de la începutul anului școlar. Aceasta ar permite învățătorului să pătrundă mai adînc în structura sufletească a copilului, să cunoască datele elementare — înzestrarea lui naturală — de la care trebuie să pornească în munca de instruire și educare.

Avînd această oglindă și comparînd-o mai apoi cu informațiile obținute prin metoda observației, educatorul nu ar mai risca să cadă în greșeala de a da elevului note „neconcordante” cu realitatea.

Dar și pînă atunci, adică pînă la elaborarea noilor serii de teste, educatorul are posibilitatea să lucreze orientîndu-se după ceea ce s-a făcut pînă acum în acest domeniu.

Ioan CĂDARIU
învățător pensionar,
Vărădaia de Mureș

tot
despre
clasificarea
elevilor

Fiul meu cascadorul

Am un băiat. Frumos băiat. Nu prea învață el carte. că nu-i place, însă e frumos. Il admiram pînă acum un an cu cită grijă își pomăda freza și-de ce n-aș recunoaște! — Imi creștea inima de părinte. O dată ai în viață cînsprezece ani! Intr-altă zi l-am descoperit în baie încercînd să se bărbiească.

— Nu așa, i-am explicat. Imi strici aparatul. Dar de ce să te bărbie-rești? Încă n-ai nevoie.

— Cum n-am nevoie — s-a impieptoșat viitorul bărbat. Ia uite, numai pe stînga am șase fire.

— Hei, dacă ți-ai număra și notele de la școală așa cum îți numeri firele de barbă...

Dar odată ai cînsprezece ani! Și i-am întins cu dragoste o lamă nouă.

— Fii atent. Taie!

Bineînțeles, s-a tăiat și, cu lacrimi în ochi, a venit să-mi arate măce-lul. Anul ăsta însă i-a intrat în cap să nu se mai bărbiească și-l privesc atent cu cită disperare își urmărește anevoioasa creștere a favoriților. Se poartă favoriți, și fiul meu și-ar da viața numai să aibă deasupra fălcilor doi favoriți zbirliți ca mustățile lui Franz Iosef. Odată cu ideea nouă a favoriților, a apărut în casă și-o pereche de „dangarezi”.

Mi-am zis: „O dată ai șaisprezece ani! Treacă de la mine și dangarezii...”

Dar după dangarezi am descoperit, prin camera lui, niște ecusoane și o cămașă înflorată de parcă ar fi fost Cîșmigiul în luna mai.

— Să nu te prind cu asta! l-a avertizat maică-sa. Țasta e material de capod. Cînd te-o vedea bunică-ta, ți-l confiscă! De cînd au început tinerii să circule în capoadă?

— Ce știi tu, mamă! Nu ești umblată!

— Cum, nu circuli?

— Păi să vii la bar la „Tosca”, pe bulevard.

— Unde?

— La bar. Să vezi acolo tineri...

— Il auzi? — mi-a făcut semn, îngrijorată, maică-sa. B-A-R!

O dată ai însă șaisprezece ani! Și l-am privit — de ce n-aș recunoaște!

— cu suficiență emoție.

Peste o săptămînă, fiul meu a apărut însă cu o brățară.

— Ce-i asta la mîna ta?

— „Hippi”!

— Ce faceeee?

— „Hippi” Băieții m-au racolat în grupul lor. Ne întilnim la „Tosca”. Să știi că-mi las și plete.

Am „miriit”, lăsînd pe genunchi „Informația”.

— Ascultă, să nu te prind.

Apoi fiul meu, frumosul, a început să semene treptat cu o domni-soară.

Cum adică? Dacă tot tineretul se poartă astfel, el să rămînă mai pre-jos? N-o să ridă lumea numai de el, dar și de părinții lui atît de neevoluați. Este? O fi, căci la șaisprezece ani ai toldeauna dreptate.

Și uite așa, frumosul meu a cam început să dispară de acasă. O dată, de două ori, de nouă ori.

Pe unde s-o vîntura! La bar, la „Tosca”, cu golani!

Ași! Explicațiile lui sînt cu totul altele. Își pregătește cu un grup de băieți corigențele, căci a rămas la două... Poate, dar nu prea imi vine să cred. Maică-sa mă informează că Cîșmigiul înflorit care îi ține loc de cămașă miroase chiar a tutun. Să știi că și fumează. Prea devreme.

Ași! Țalalți, mai trag cite un „Camel” sau cite un „Pall Mall”! El consumă numai gumă de mestecat și citronadă! Cum să nu-l crezi pe cu-vînt? Și maică-sa se vaită că i-a dispărut rimelul. O fi căzut după oglindă. De unde! L-a descoperit. Frumosul își completează cu el lipsa favoriților. Asta însă n-ar fi un păcat prea mare. l-am cumpărat nevastă-mi de la „Comerțul Exterior”, de la „Coadă Calului” cum se zice, un rimel de import. De acum încolo se vor consuma două rimele în casă. Ei și? Nu e mare lucru. Mai suspecte însă mi se par convorbirile telefonice ale băia-tului.

— Miine unde facem antrenament? Ai găsit un zid mai înalt? Dar niște gropi? Tu cit sări?

— Ce zici, nu merge să-mi pun un pușor de pernă în bazon?

— Alo, ce facem cu săriturile? Eu o să le încerc după garderob de la mine. Numai de n-ar simți babacii!

— Unde găsește un cal? Să-l plătim cu ora!

Cal plătit cu ora! Trebuie să recunosc că am rămas cam nedumerit! Șaisprezece ani, șaisprezece, dar prea multă fantezie.

Și eu la șaisprezece ani scriam versuri avantgardiste, dar, zău, dacă mă gîndeam să închiriez un cal cu ora!

Tinerii contemporani cu cibernetica ne-au luat-o simțitor înainte. Nu-mi rămîne decît să trag cu urechea la gaura cheii ca un valet din comediiile lui Labiche, și să învăț, să învăț...

Deci m-am așezat pe învățătură de la fi-miu.

Într-o zi, primesc însă un telefon alarmat.

— Poftiți repede lingă Arcul de triumf, fiul dumneavoastră rupt mina. Chemați Salvarea!

Am luat un taxi, și cit pe aci să fac un infarct, am pornit-o spre șosea. L-am găsit pe frumosul meu flăcău într-o rină, văicărîndu-se, oftînd și cu brațul făcut șurub.

Tot tată să fii!

— Iubitule, drăgălasule, ce s-a întîmplat? M-au lămurit insoțitorii săi pletoși și cu cămăși înflorate. Mai ales unul de-i zicea „Bizantinul”.

— Și-a rupt mina la antrenament.

— Ce fel de antrenament? Joacă fotbal? E atlet?

— Ei, fotbal — m-a lămurit cu dispreț — „Bizantinul”, ăsta e joc de la mediu. Noi sintem viitori cascadori.

— Ce sinteți?

— C-A-S-C-A-D-O-R-I!

— Doamne, iartă-mă, și ce e asta?

— Oamenii de fier și oțel ai filmelor! Ne antrenăm pentru filmul „Bătălie pentru Roma”. Vă dați seama că un cascador este un fel de su-praom al peliculei. Se caută la Buftea cascadori.

— Și fiul meu e cascador, va să zică!

— Nu e încă, dar încearcă! De două luni ne antrenăm. A sărit din pom și i s-a rupt brațul. Un fleac pentru un cascador!

L-am luat în brațe pe frumos, care se tot văicărea, de parcă ar fi avut patru ani, nu șaisprezece, și, urcîndu-l în taxi, l-am dus la spitalul de urgență. Numai de-ar suporta maică-sa! Pe drum spre spital, mi-am permis să-l întreb:

— Bine, mă, tu în loc să-ți prepari corigențele, faci pe cascadorul?

Îi atirna o lacrimă de colțul ochiului. De două săptămîni, cascadorul meu stă cu o mîină în gips. Un fleac! Și în cealaltă, cu manualul de trigonometrie. S-o fi lecuit, nu s-o fi lecuit?

Rămîne de văzut cînd își va da corigențele. Fiul meu, cascadorul!!?

Rafael cel mic

Trec în fiecare zi prin fața unui bloc în construcție și — nu vă mirați — nu admir viteza cu care se ridică etajele, ci cu totul altceva.

În jurul blocului s-au rînduit gospodărește o serie de placaje, care să acopere scheletul viitoarelor apartamente de la parter. Sint verzi, vopsite cu griji.

Peste aceste panouri improvizate, o mîină de hazos maestru a desenat cu fantezie tot ce i-a trăznit prin cap.

Au atîta haz oamenii croiți din cretă, încît viitorii locatari ai blocului, care vin zi de zi să observe cum merg lucrările și dacă apartamentul

STRĂZILE ORAȘULUI

lor a început să se definitiveze, în loc să-și urmărească viitorul domiciliu de beton și cărămizi, se distrează minunat, privind expoziția de cretă de pe panouri. Aveam deci în aer liber o expoziție gratuită concurând multe experiențe plastice din sala „Magheru” sau sălile „Fondului Plastic”.

Dar cine o fi autorul?

Am întrebat în dreapta și-n stînga.

Nimeni nu a fost în stare să mă lămurească. Prin fantezia lor, desenele aparțin, cu siguranță, unui mic maestru. E atîta prospețime și naivitate în închipuirile de cretă, pe care nu cred să le nascocescă un profesionist eminent. Și apoi artiștii au ateliere proprii, au condiții, n-au neapărat nevoie să împodobească niște panouri destinate altor preocupări edilitare decît plasticei curente.

Cine o fi maestrul?

Nimeni n-a putut să mă lămurească. Nici măcar puștanii care bat pe stradă o minge veritabilă, jucînd interminabile partide de fotbal la două porți.

— Nu știm, nene! Nu ne interesează! Noi sîntem internaționali la fotbal, nu la aiureli d-astea.

Și atunci, curios, m-am așezat la pîndă să descopăr Rafaelul de pe strada Povernei, mai ales că vizavi de bloc locuiește un veritabil pictor: Angheluță. Sper că nu pictorul atît de apreciat, Angheluță, mare umorist, își pune mîntea și talentul, noaptea, cu panourile din stradă, zugrăvind-le atît de nostim! Și m-am tot plimbat, pe Povernei, și m-am tot plictisit, tot făcînd, pînă la ore înaintate, pe „Sfîntul”.

Dar de ce să mint? În cele din urmă, am descoperit autorul pieselor umoristice de pe Povernei.

Pe la noua seara, după ce meciurile de fotbal se consumaseră și întreaga stradă parcă dormea, după colț a apărut un omuleț de șapte ani, uitîndu-se speriat în dreapta și-n stînga. S-a apropiat temător de panouri, a scos din buzunarul pantalonilor scurți o cretă și repede, repede, cu mișcări de viteză, a început să zugrăvească în linii sigure oameni și animale de un haz nemaipomenit.

M-am apropiat de el tiptil. M-a observat și-a vrut s-o zbughească.

— Stai, puștiule, că nu-ți fac nimic. Mi-ești drag. Cine ești tu?

Parcă de abia își stăpîncea plînsul.

— Nieu. Îmi spune „Nieu ăla micu”!

L-am mîngîiat.

— Nu te speria. Ce lucruri frumoase știi să desenezi. Cine te-a învățat?

— Nimeni. Eu, nene.

— Ce e tatăl tău?

— Taxator la tramvai.

— Și mămica?

— Tot așa: taxatoare.

— Și ei ce fac cînd vîd că desenezi atît de frumos?

— Nu mă lasă. Îmi dă peste mînă, că am desenat tot peretele bucătăriei.

— Și atunci?

— Atunci am desenat pe stradă, pe asfalt, și a venit un nene milițian și m-a tras de urechi: Cîcă nu e voie. De-ăia am ajuns aici. Aici nu mi-a spus nimeni nimic.

Cine să-i spună lui „Nieu ăla micu”, căci pe Povernei, la ora asta, nu mai circulă decît cîțiva trecători? L-am mîngîiat din nou:

— Mare talent ai, Nicule! Am să trec să vorbesc cu părinții tăi, să-ți aduc caietele și culori. Unde stai?

— În colț, pe Grigore Alexandrescu.

Am notat exact adresa și voi trece pe la părinții micului Rafael.

Peste mulți ani veți auzi, sînt sigur, de condeiul și pensulele lui „Nieu ăla micu”. Și cîți n-or fi ca el? E păcat să nu-i descoperim și să nu le cultivăm talentul.

Zozo cea mofturoasă sau ce ți-e cu artiștii

Capșa. Restaurant de clasa întâi, cu tradiție. Parcă din fiecare perete se aude o voce de maestru! Aici totul pare mai vechi, mai demodat. Ne întilnisem cîțiva scriitori și purlam între acești pereți care au văzut atîtea, care au auzit atîtea, o plăcută conversație literară. Din cînd în cînd, maiestuos ca un arhiduce, apărea Papagheorghie, responsabilul restaurantului. Și el parcă vine din altă lume, contemporan cu atîtea nume literare glorioase. Și tocmă cînd ne simțeam mai bine în această atmosferă veche, de la o masă alăturată a țîșnit în triluri o voce de puștoaică.

Zozo să tot fi avut opt ani. Fetița numai bucle, ea o păpușă de import, a părăsit scaunul de lingă masă și a început tan-nisam să danseze prin local, acompăniindu-se cu triluri subțiri de privighetoare fără ureche muzicală.

Pe covorul roșu, domnișoara Zozo încerca în piruete și legănări s-o întrecă pe Magdalena Popa. Părinții s-au uitat spre masa noastră cam duios, informîndu-ne, sufocați de emoții artistice.

— Cum ia un păhărel, așa face. Nu vă deranjează, nu?

Am strîmbat toți din gură, șuierînd printre dinți: nuuuu!

Și domnișoara Zozo și-a început recitalul. Mai făcea o piruetă printre mesele Capșei, mai înmuia cîteva degete prin frapiere, stropînd apoi cu apă în jurul ei.

Între timp, mămica îi urmărea piruetele cu o furculiță în care era înfiptă o bucată de friptură.

— Ia cu mămica, draga mea, ia, puile! Se poate să dansezi fără să mînînci?

Și încă zece piruete, și încă zece stropituri din frapiere, adresate comensilor.

— Uite, mînîncă și tătucu — îi imboldea cîte-o bucățică în gură, cît pe aci să-i scoată ochiul cu furculița soțului grijuliu mămică.

— Hai, pușor, mai ia o bucățică!

Prinzînd parcă puteri de la cîte-o bucățică luată între dințișorii ei, Zozo se avînta mai mult în dans și triluri printre mese. Era direct agasantă, enervînd întreg localul. Numai părinții ei nu observau acest amănunt.

Privindu-ne cu furculița întinsă ca o baionetă, părinții dansatoarei de ocazie ne lămuriră:

— Ce ți-e și cu artiștii ăștia!

Ne-am cuprins frunțile în palme.

„Ce ți-e și cu părinții ăștia!”

Și valsul printre mese continuă. Zozo era în mare vervă artistică.

A mai cules din furculiță o bucățică de friptură și s-a avîntat în noi volute pe covorul roșu al vechiului restaurant. Și cînd, în fine, reușisem să nu ne mai gîndim parcă la maimuțările ei, patronate atît de surprizător de părinți, ne-am trezit cu o trîmbă de apă rece în plin obraz. Artistul Zozo nu admîtea să fie ignorată. Confratele nostru mai vîrstnic s-a ridicat de la masă, indignat, ștergîndu-și cu batista broboanele de apă de pe frunte.

— Doamnă, dar, vă rog, ce înseamnă asta? Stăpîniți-o!

Mămica a suris cu furculița ridicată spre tavan ca o baionetă.

— Maestre, dacă dumneavoastră nu înțelegeți artiștii, cine atunci să-i înțeleagă? Capricii de artistă!

Am cerut plata și-am plecat fără să terminăm conversația începută.

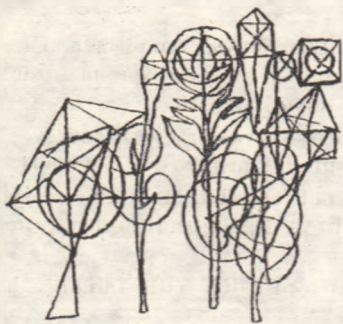
Capricii de artiști!

Text și ilustrație
de
NEAGU RĂDULESCU

MODERNIZAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

Modernizarea formelor de transmitere-asimilare a cunoștințelor se înscrie în șirul acțiunilor inițiate de Partidul Comunist Român în vederea perfecționării continue a activității în toate domeniile vieții sociale. Electrificarea satelor și apropierea vieții satului de oraș impun folosirea mijloacelor moderne audio-vizuale în mai mare măsură pe plan național, județean și local și în învățămînt. Televiziunea și radioficarea în circuit deschis-național și în circuit închis, pe plan județean, în cadrul școlilor mari, poate fi folosită cu succes în procesul instructiv-educativ, fără a elimina profesorul de la catedră.

Forma tradițională a lecției, cu mijloace clasice cunoscute, nu mai poate face față intru totul sarcinilor de viitor. Se impune, deci, folosirea unor metode moderne pentru a optimiza învățămîntul, a capta atenția și a dezvolta gândirea elevilor, a le trezi interesul și curiozitatea pentru problemele fundamentale ale științei și artei contemporane. În acest scop, e necesară înzestrarea școlilor cu laboratoare și

cabinete didactice. Filmul didactic, magnetofonul, televizorul, forme eficiente în relația transmitere-asimilare a cunoștințelor, pot fi integrate cu succes în activitatea instructivă a școlii. Ar fi primul pas pînă la introducerea instruirii programate, a mașinilor cibernetice de învățat.

Dar să revenim la mesajul audio-vizual. Indicate pentru vîrstele 8-14 ani, emisiunile de radio și televiziune pot fi extinse la toate școlile din țară. E bine poate ca odată cu reparațiile ce se aduc localurilor de școli să se instaleze și prizele necesare folosirii mijloacelor audio-vizuale.

Evoluția metodelor pedagogice e accelerată de pătrunderea tehnicii în domeniul învățămîntului, de caracterul audio-vizual al civilizației moderne. Presunerea mijloacelor tehnice audio-vizuale dă o nouă dimensiune activității pedagogice. Emisiunile de radio și televiziune complementare și substitutive sînt folosite tot mai mult.

Mijloacele moderne audio-vizuale, folosite rațional, creează condiții optime pentru desfășurarea cu succes a procesului instructiv-educativ, prin stimularea activității și antrenarea tuturor analizatorilor, în special văzul și auzul. Mijloacele audio-vizuale folosite în școli apropie colectivul de elevi, pe profesorii, și învățătorii de elevi, facilitează cunoașterea elevului, prin observarea reacțiilor fiecărui elev în parte la lecțiile radio-televizate. Elevul își însușește mai ușor noile cunoștințe oferite prin fereastra deschisă asupra lumii — televiziunea. De la filmul de păpuși, basme filmate, se poate trece treptat și se pot folosi pe seară tot mai mare toate mijloacele tehnice audio-vizuale. Cîștigăm și timp și transmitem și un volum mai mare de cunoștințe. Rândamentul școlar va crește

și el, astfel, tot mai mult. Folosirea mijloacelor audio-vizuale în învățămînt interesează în egală măsură cadrele didactice, elevii și chiar părinții.

Vasilică D. IOAN
Inv. gr. II Școala specială Zvoriștea
Jud. Suceava

RADIOUL ȘI TELEVI- ZIUNEA ÎN VACANȚA ELEVILOR

*C*a profesor de Științe naturale, am căutat să aflu în ce măsură contribuie emisiunile radio la cunoașterea animalelor studiate de elevi în clasa a VI-a, la Zoologie.

Elevii din trei clase, în total 91, au răspuns, în scris, la următorul chestionar

Ce am învățat de la radio:

— despre animale (descrie unul);

— povești cu animale;

— despre oameni de știință români, care s-au ocupat cu studiul animalelor.

Rezultatul acestei anchete este următorul: numai 3 elevi descriu un animal după informațiile căpătate prin emisiunile radio, alți 14 elevi își amintesc povești cu animale auzite la emisiunea „Noapte bună, copii“, iar 10 elevi numesc oameni de știință români, care s-au ocupat cu studiul animalelor, numai pe E. Racoviță și G. Antipa. Explicația acestei slobe influențe o găsim chiar în unele răspunsuri ale elevilor. „Radioului nu prea avem obiceiul să-i dăm drumul. Cînd a fost deschis, eu nu am auzit nimic despre animale și despre oameni de știință care au cercetat animale“. Alții mărturisesc deschis: „De abia îmi mai amintesc cite ceva“. Din aceste răspunsuri se desprinde limpede cauza: slaba îndrumare din partea familiei pentru urmărirea cu regularitate a emisiunilor respective de radio.

Pe de altă parte, se resimte și o carență în activitatea noastră, a profesorilor, care nu indemnăm îndeaproape părinții.

Care ar fi soluția? Pentru început, or fi nimerit ca familia să audieze împreună unele emisiuni,

după care să comenteze materialele auzite și să le raporteze la realitățile din gospodărie.

Televiziunea are mai multe posibilități de înțiruire asupra maselor decît oricare alt mijloc audio-vizual. Aduce imagini în mișcare, este mereu în actualitate, te face participant al diferitelor evenimente, instruieste și educă neîntinșind seama de cîrstă.

Din carnetul de însemnări al unei eleve constatăm că televizorul a pus-o în situația de a ju-

deca, de a formula raționamente care să o ajute la formarea de convingeri juste. „Sînt foarte interesante unele emisiuni la televizor, arătîndu-ne multe taine ale naturii pe care nu le cunoaștem și de care noi copiii nu ne dăm bine seama.“

În concluzie, familia are căderea (și o poate face cu rezultate bune) de a proporționaliza vizionarea emisiunilor sportive, de muzică ușoară etc. și a celor destinate special copiilor.

Ca și în cazul radioului, familia are sarcina de a canaliza gustul pentru emisiunile T.V. specifice copiilor, de a purta discuții în legătură cu cele văzute, de a face mici însemnări personale și de a le cultiva dorința pentru urmărirea emisiunilor viitoare....

Iată de ce radioul și televizorul, care se găsesc în locuința multor familii, atît la orașe cit și la sate, e bine să fie folosite cu maximă eficiență în educarea și instruirea copiilor.

Prof. Marin DUMITRESCU
Tr. Măgurele — Jud. Teleorman

CONCORDANȚA DINTRE VORBĂ ȘI FAPTĂ

Legătura dintre școală și familie, după cum se știe, constituie una din pîrghiile importante ce stau la baza succesului muncii școlare. Dar cînd părinții caută să escamoteze faptele copiilor lor, cînd întrețin cu școala relații de nesinceritate, evident că nu poate fi vorba de un ajutor acordat cadrelor didactice.

Cazul pe care vreau să-l relatez este elocvent în acest sens.

Eleva Rodica T. de la liceul nostru se număra la început printre frunțașii la învățătură. Cu timpul însă a început să se îmbrace fisticchiu, iar cu învățătura să meargă din ce în ce mai slab. Ca diriginte, desigur, m-am alarmat, căutînd să aflu cauzele care generează această stare de lucruri. M-am consultat cu ceilalți colegi de catedră și, cum era normal, cu părinții elevei.

Schimbați-i colega de bancă — mi-a spus mama Rodicăi, găsind „soluția“ pentru ieșirea din impas. Dar mai ales ați face bine dacă m-ați ajuta să o debarasez de băiatul cu care vorbește. E mult mai în vîrstă ca ea. Și-apoi, fata e încă prea tînră pentru plimbări și discuții cu băieții!

Pe Rodica T. o văzusem și eu, într-adevăr, plimbîndu-se în mai multe rînduri pe malul Mureșului sau pe Corso cu un bărbat — uneori și la ore tîrzii. Spunea că este o rudă de-a ei. După discuția cu mama elevei, am despărțit-o pe Rodica de colega ei de bancă, Mia E., cu care făcea o mulțime de năzbîtii la ore. Ce-am putut constata la sfîrșitul trimestrului? Că eleva Mia E. se schimbase mult în bine; era atentă la ore, și rezultatele pozitive la învățătură n-au întîrziat să se vadă. Deci, influența negativă n-a venit din partea Miei E. cum, susținea mama Rodicăi, ci invers. Mai mult de cît atît, noua colegă a ei de bancă, C.M., se lăsase antrenată de anturajul Rodicăi. Și nu o dată au putut fi văzute la cinematograful „Mureșul“ la ore interzise pentru elevi, sau în plimbări nocturne.

Dar ceea ce pur și simplu mi-a dat de gîndit și m-a revoltat, a fost faptul că în mai multe rînduri Rodica T. împreună cu întreaga familie: mama, tata și sora, făceau escapade prin oraș, uneori chiar prin localuri, în compania aceluiași tînrar cu care mama mă rugase insistent să-i interzic fetei să se mai întîlnească. Cu cine a procedat oare mama elevei, în acest caz, necinstit: cu școala, sau cu propria fiică?

Prof. Iordan VOICULESCU
Liceul agricol, Arad

PORTI SPRE TRECUT, FERESTRE SPRE VIITOR

— notații la noua colecție de cărți
„BIBLIOTECA MEA” —

Mobilă pe măsura vârstei. Culori în nuanța surisului. Toate intră azi în odaia copilului. Și, de curind, în rafturi, o colecție nouă, un șir fără număr de volume, care poartă numele de „Biblioteca mea”. E prîna zestre de cărți a școlărilor din clasele primare: clasicii români și străini, la îndemîna lui. *Musafiri de seamă, în zilnic colocoiv cu gazdele. Iată-l pe Călin Nebunul și pe Dragoș Vodă cel bătrîn, iată-o pe Dochia și ursitoarele și pe Fata-n grădina de Aur, într-o concisă culegere eminesciană. Iată-l pe Vasile Porojan al lui Alecsandri, iată-l pe răsfățatul, năzuosul, impertinentul Domn Goe, prin care copiii fac cunoștință cu umorul acid al lui Caragiale, iată-l pe domnul Vucea al lui Delavrancea, pe blînda „Nepoată a lui Mitru” de Agârbiceanu, iată pe vestitul Păcală în versiunea lui Slavici, ori duioasele întâmplări „Din lumea celor care nu cușintă” de Girleanu. Albă ca Zăpada și Cenusașeasa Fraților Grimm își reiau — pentru a cita oară? — locul în odaia din care edițiile ferfenite ale preșcolărilor pot fi în fine evacuate. Mark Twain își amintește cîteca întâmplări din copilăria lui Tom Sawyer, Tolstoi, te va corbi în curînd celor mici, într-un nou volum, Jack London le va ecoca „Tăcerea albă”, Anatole France le va oferi cîteca pagini frumoase „Din cartea prietenului meu”...*

În „Scrisorile către un tînăr poet”, angelicul, inefabilul, inegalabilul Rilke spunea că, la maturitate, la marile răscruci ale vieții, cînd totul ar putea fi luat omului, încă i-ar rămîne copilăria. Mai precis, amintirile din copilărie. La vîrsta cînd aceste amintiri sapă albia în care ea ecoua simfonia fiecărei fragede fînțe gînditoare se cere părinților o grijă — specială — aceea de a-i înzestra rafturile odăii cu această bibliotecă, de a-i incredința cîteca din comorile omenirii, al cărui legatar e, de la naștere, fîră s-o știe, orice copil. Poate însă că ar fi de dorit să se introducă treptat în colecție și cîteva volume de poezie din clasicii români și universali, dar nu numai din clasici. O selecție din *Prövert*, de exemplu, o culegere din Maurice Carême, un volum de Chr. Morgenstern, un altul de Frantisek Hrubin, în fine o culegere de Gianni Rodari (și cu aceste cîteca nume sintem departe de a epuiza șirul sugestiilor) ar ecersa spiritul copilului pe niște portative ale sensibilității timpului nostru, l-ar face receptiv la tot ce aduce nou literatura contemporană. Educația gustului estetic începe în fond de la o vîrstă fragedă. Și dacă e legitim și firesc ca această educație să aibă la bază capodoperele literaturii clasice, tot atît de necesar e să se apropie, să se acorde receptivitatea infantilă cu valențele artistice ale epocii. Am văzut la München și la Oslo nenumerate grupuri de școlari de toate vîrstele, conduși de profesori cărunți atît prin muzeele artei clasice, cît și prin cele de artă modernă. Am întîlnit copii din Oltenia ađuși anume în Parcul lui Brîncuși. Cei care vor fi văzut la opt ani Masa Tăcerii sau Coloana Infinită, la fața locului, nu vor fi la 28 sau la 48 daltoniști la cromatica modernă. Cei care și vor fi putut înzestra cea dintîi bibliotecă din viașă, deopotrivă, cu comorile clasice și cu cîteva opere mai aproape de timpul nostru, nu vor fi refractari la orice iese din tiparul moștenit, nu vor fi ispitii să decreteze tot ce solicită inteligența (colabrază!) cîntorului, drept îninteligibil. Cu alte cuvinte, excelent începuta colecție are menirea de a deschide în fața copiilor și porțile trecutului de artă, dar și ferestrele viitorului. Ceea ce îi urez din inimă!

Veronica PORUMBACU

Mult, foarte mult timp stă de vorbă un inspector școlar cu părinții elevilor. Pe stradă, în curțile școlilor, pe sălile instituțiilor, te opresc și te roagă să-i ascuți. Vin cu tot felul de probleme. Vor să-și obtine copiii de la o școală la alta, de la un cadru didactic la altul, vin să se plîngă de injustețea notelor sau apremiilor, vin... De cele mai multe ori, însă părinții nu au dreptate. Ei sint, adesea părtinitori, luînd apărarea copiilor lor. Dar inspectorul școlar trebuie să-i asculte cu atenție, să facă anchete și apoi să le explice cu răbdare și tact, cu foarte mult tact, poziția greșită pe care s-au postat. Unii înțeleg, alții rămîn cu convingerea că adevărul e de partea lor și se consideră mai de parte „persecutați”.

Desigur, sint și situații cînd intervenția inspectorului școlar este salutară.

ȘCOALA PĂRINȚILOR

Într-o dimineață, găsesc în biroul meu o femeie care, cum m-a văzut intrînd, mi s-a adresat cu o voce disperată:

— Tovarășo inspector, sint nenoroicită! Un singur copil am și acesta a ieșit un rău. Taică-său l-a părăsit de cînd era de doi ani. M-am chinuit și l-am crescut singură. Acum s-a înhăităt cu toți derbedeli cartierului. Fuge și fură tot din casă. Eu nu mai am ce să-i fac. Nu mă mai ascultă. Ajutați-mă să-l internez undeva, chiar la o școală de corecție, dacă asta o să-l poată îndrepta.

Femeia începu să plîngă spasmodic și lacrimile i se scurgeau nestăvilite pe obraji.

„Lucrurile trebuie să fie foarte grave — mi-am zis — dacă o mamă a ajuns la concluzia că unica salvare a fiului ei constă în internarea acestuia într-o casă de reeducare.”

— Lănișțiți-vă, i-am spus, și mergeți acum acasă! Dați-mi, vă rog, adresa! Voi veni chiar astăzi la dumneavoastră.

Am trecut mai întîi pe la școală. Într-adevăr, elevul D.I. din clasa a VII-a, avea o situație destul de grea. Absențe nemotivate cu nemiluita, note foarte mici, aproape la toate obiectele, media gase la purtare.

— Din clasa întîi pînă în a patra a fost unul dintre elevii buni ai școlii, precizează directoarea, arătîndu-mi foile matricole. Dar, începînd cu ultimul trimestru al anului trecut, situația lui școlară s-a înrăutățit brusc.

Răsfoiesc caietul de observații al dirigintei:

„Clasa a V-a (sfîrșitul anului școlar). Elevul a obținut mențiune la învățătură și purtare promovînd clasa al VI-lea.

Clasa a VI-a (trimestrul III). Lipsește de la școală trei zile tocmai în perioada tezelor. Mama nu știe unde a plecat băiatul.

Clasa a VII-a (începutul anului școlar). Prevenția foarte neregulată. Fuge de la ore. Mama elevului ține legătura din ce în ce mai slab cu școala.

Vizitată la domiciliu: elevul e găsit singur acasă. Mama, plecată din localitate pentru cîteva zile. Copilul lăsat în grija unei vecine.

Mă prezintă la adresa indicată. Mă întîmpină mama elevului, cu aceeași figură deznădăjduită.

— Vreau să stau de vorbă cu băiatul!

— Așteptați o clipă să-l chem. E prin vecini.

De afară, se aud strigătele insistente ale mamei. Trec cam multe minute, fără nici un rezultat.

— M-a auzit tovarășe inspector, dar nu vrea să vină. Ce să mă fac? Spuneți și dumneavoastră!

Îmi dau seama că autoritatea mamei este serios amenințată.

Pînă la urmă, a trebuit să apelăm la ajutorul unor vecini. În sfîrșit, băiatul intră în casă, mă vede și nu spune nimic. Pare intrigat. Contrar așteptărilor mele, e bine dezvoltat și îmbrăcat destul de îngrijit.

— Văd că mama se străduiește să ai de toate. De ce lipsești de la școală? Despre note nu mai vorbim: ai numai 3 și 4 în catalog.

Mă privește dumănos, dar nu spune nimic.

— De acasă, am auzit că lipsești zile întregi. Spune-mi și mie, pe unde umbli și cu cine?

Tace cu încăpăținare.

— Dar banii din casă de ce-i fură? Nici asta nu poți să-mi spui? i-am zis pe un ton mai aspru.

— Spune-i, mamă!, interveni și femeia. Recunoaște în fața tovarășului inspector cum ai luat banii puși deoparte pentru chirie.

— I-am luat, răspunse în sfîrșit băiatul, răstit. Și ce dacă i-am luat? Tu cum mă lași singur? (Apoi către mine). Vrea să mă ducă la școala de corecție. Știu eu de ce. Vrea să scape de mine și spunînd aceste cuvinte, izbucni deodată în plîns și o zbughi afară trîntind ușa.

Vorbele băiatului mă făcură să privesc lucrurile dintr-un alt unghi de vedere.

— E adevărat că plecați uneori de acasă și-l lăsați singur? De ce spune că vrei să scăpați de el? La ce se referă?

— Vreau să-mi refac viața, mărturisii femeia. Cred că n-o să mă condamnați. Viitorul meu soț locuiește în orașul B. Cîteodată sint nevoită să plec pentru două, trei zile. Pe băiat îl las în grija unei vecine, foarte bună prietenă.

Femeia încerca să-și înjghebeze un nou cămin, dar, în preocupările ei matrimoniale, a început să-l neglijeze pe copil tocmai în momentele cînd el avea nevoie de cel mai mare sprijin. Scăpat de sub supravegherea directă a mamei, lăsat de mai multe ori singur, la vîrsta instabilă a celor 13—14 ani, băiatul a căzut ușor sub influența unor „prieteni” cu apucături urite. Crescut mai mult singur, copilul a devenit, probabil, egoist, incapabil să înțeleagă ea pe un lucru firesc dorința de recăsătorire a mamei, pe care el o considera ca o dezertare de la îndatoririle ei materne. Dacă mama suferea, copilul, la rîndu-i, trecea prin frămîntări sufletești dintre cele mai adînci.

I-am transmis mamei toate gîndurile acestea și i-am arătat convingerea mea că lucrurile nu sint ireparabile. Înconjurat de toată atenția și dragostea pe care le așteaptă, băiatul se va putea îndrepta.

Femeia a rămas descumpănită.

A doua zi, am primit un telefon. Mama îmi comunica hotărîrea de a păstra copilul lîngă ea.

Corneliu GRIGORIU

O parte dintre contemporanii lui trăiesc încă, dar de la moartea lui Apollinaire (1880—1918), care întâmplător piere la aceeași vîrstă cu Eminescu și pe care mulți critici ai secolului îl consideră, după Arthur Rimbaud, poetul de limbă franceză cel mai de seamă pentru toate direcțiile modernismului și ale evoluției poeziei, se vor împlini la 9 noiembrie anul acesta 50 de ani.

În risipa lui de refuzări, o adevărată barbarie de mize, predomină și excelează cîteva teme: dragostea (care dacă e atît de mult și în atîtea chipuri cîntată în poemele sale, înseamnă că ne găsim în fața unor complexe), războiul, artele plastice, închisoarea, strada, aspectele cosmopolite sau exotice ale orașelor.

Motivul copilăriei, în abundență producție lirică a lui Apollinaire, deși poetul — ca și fratele său, Albert — a crescut fără tată, așa încît reprezentările frazezilor ani ai intrării în viață au putut să conțene la el esențial, și au și conținat — nu este unul dintre motivele cele mai frecventate. Probabil și pentru că despre lucrurile cele mai scump fermecătoare și mai dureros intime vorbim cu economie. Totuși, cînd e de făcut cvasi-bilanțul filozofic al înțelesurilor vîrstei de aur, (și vom întîlni la autorul *Calligramelor* un poem intitulat chiar *Copilul de aur*), accepția realității e dacă nu sceptică, totuși amară, severă și resemnată: „Mi-aduc aminte de copilăria mea/ Apă care dormea într-un pahar/ Înainte de furtunile speranței/ Mi-aduc aminte de copilăria mea/ Mă gîndesc la metamorfozele/ Care înfloresc într-un pahar/ Cum e nădejdea cum e tristețea/ Mă gîndesc la metamorfoze/ În reflexele nedeslușite/ Făcute-s jocurile nu mai cade nimic/ E soarta mea cea pe care o cîtesc.”

Se născuse între cele șapte coline ale Romei, cobora dintr-o nobilă și zvăpăiată poloneză, dar tatăl n-avea să și-l recunoască niciodată, își trăise pe tărîmul de seninătăți al Mediteranei anii interogațiilor

GUILLAUME APOLLINAIRE ȘI MOTIVUL COPILĂRIEI

dintii, (poate că *Ospățul* servit de cei doi fii împreună cu mama, într-un oraș cu promontorii acoperite de pini, lămii și măslini, și cu vile ale căror acoperișuri roșii privesc în mare, nu-i decît o imagine din Monaco); minuția cu desăvîrșire franceză, colegii săi de liceu s-au pomenit de departe lăsați în urmă la capitolul de „lecturi”, socotea iute, extraordinar, citise simbolistii, ca să se descurce în această limbă — viața îl va zvrili de tînr într-o succesiune de preocupări mai degrabă decît de profesioni, va fi sporadic funcționar și va fi „negru” la ziaristi obscure, va înmulți numărul dreyfusarilor cu un devotament în plus și o să aplaude orice speță de îndrăzneală (de la futurism la anarhie), va preda lecții în Renania, într-o casă germană, va fi refuzat ca iubit și ca soț de o tînră guvernantă engleză, pe bunicul său (căpitan în retragere al armatei ruse, aciuat mai tîrziu, după nereușita din 1866 a insurecției poloneze pe lingă scaunul papal) îl va crede general și o naivă nostalgie pentru necunoscutul său înaintaș, aliată însă cu alte și alte inhibiții, o să-l îndemne la un moment dat să provoace la duel pe Arthur Cravan, unul din contestatorii vocației sale, iar în 1914, să ceară înrolarea pe front. Trepida de viață, de curiozități, de pofta riscului. El căuta de-bușuri; vroia să și le cheltuiască. Fără îndoială, setea de a se oferi și expune era nu mai puțin setea de a-și ascunde simultan procese interioare, lapsusuri mult prea întîme, și convulsii, deși își dădea seama de ora ca și de mecanismele epocii:

Bărbați ai viitorului aduceți-vă
de mine aminte:
Am trăit pe vremea cînd regii
începeau să devină morminte

Apollinaire e un poet al orașelor. A călătorit țările Europei de mijloc și de apus. A cunoscut plenitudinii și refuzuri, prietenii și ofense, oboseli și nesiguranță, și o contagioasă poftă de a poetiza și de a vorbi. Cîteodată melancolizînd boli înalte — iar poemul ce urmează poartă chiar titlul de *Copilărie* — se pomenea confesorul inaptitudinii de a se mai avînta în împliniri:

Torceam în grădina de chipriși
vînd/ Cu ochii tot după scamele
luate de vînt/ Din fuioru-mi, sau
torceam prin alei/ Pin'spre bazinul
care sălcii lacrimau motocei/ Zăbovind
la iasomie, păseam fără zor,/ De
erini îmbătat, miinile-întinzîndu-mi
cu dor/ Spre stînjenei dați de
zîne la broaște în pază./ Doar fu-
ioare — chiprișii, pentru mine/
și-o oază/ Grădina în care, într-a-
dins, visam, ca-ntr-o parce,/ Chipar-
șii eterni să-mi pot într-o zi toarce.

În opera lui Apollinaire intră foarte multe detalii din biografia sa. Saltimbancii, prin „sate fără biserică” sînt întîmpinați în poezia lui de copii care le ies înainte sau care îi urmează visători. Pe cîtă vreme la oraș — unde spectacolul paiațelor ambulante e descris (*Un fantome de nuées*) cu larghețe într-o pletorică amestecătură de gesticulații și culori și-n contrast cu noroasa fizionomie a veacului — „fiecare spectator caută în sine copilul minune”.

Din alte două poeme, care nu se aseamănă ca manieră și nici nu s-au bucurat de un succes pos-

tum egal, despre costumația din copilărie a micului Wilhelm — cum îi plăcea, ca mamă, Angelicăi Kostrowitky să-l numească — aflăm detalii identice: „Maică-ta nu te-mbracă decît în albastru și alb” etc. (*Zone*). „Cînd eram un prichindel/ Mamă-mea nu mă-mbrăca decît în albastru și alb”, etc. (*Prière*).

Cînd, la capătul insistențelor sale de a merge pe front, va primi pînă la sfîrșit satisfacția voluntariatului și fără a o avea încă pe aceea a recunoașterii cetățeniei franceze, va fi vărsat succesiv — de la artilerie — cavaleriștilor, iar apoi infanteriei, acea euforie pe care poate că doar Apollinaire (după cum o să observe cîteva decenii mai tîrziu prietenul său André Billy) a fost în stare, cel puțin pentru o perioadă, s-o trăiască în experiența cu focul, euforia aceea a întîlnirii cu brutalitatea și cu masacrul îl face să scrie la vederea rachetelor luminoase care spintecau — ca părul unor iubite — noaptea:

„Este de asemenea apoteoza cotidiană a tuturor Berenicelor mele al căror păr a devenit comete./ Aceste dansatoare supraaurite aparțin tuturor timpurilor și tuturor raselor/ Ele nasc brusc copii care n-au timp decît să moară” (*Merveille de la guerre*.)

După ce o schijă de obuz îl va răni la cap, după ce va trebui să fie operat la tîmplă dreaptă, după ce resturile aventurii au să-i lase cîteva semne de paralizie, *copiii bruști* și fără îndoială luminoși ai rachetelor poetizate n-or să-l mai încinte într-o proporție asemănătoare. Războiul — în afară de spectacol — mai însemna și păduchi, tranșee, calamitate, deznădejde, foame, absurd, moarte. Iar chiparoșilor eterni, pe care n-avea să și-i mai toarcă în minte, fiindcă într-adevăr jocurile fuseseră făcute, le lăsa ca pe un leit-motiv, ca pe o „apă care dormea într-un pahar”, copilăria altor copii, metamorfozele altor „nedeslușite reflexe”

Ion CARAION

CRONICI

După un început spectaculos, ca în seriile de aventură, materialul acestei anchete, interesantă de altfel, intră în tiparele genului, și autorul își conduce dezbaterile etică asupra avatarurilor originalității ca orice observator al fenomenelor sociale și psihologice ce se petrec în lumea generației tinere, renunțînd la orice veleitate de a face literatură. Și nu se poate spune că instinctul nu l-a povățuit bine. Întrînd în acest prim capitol, involuntar, într-un fel de competiție de spectaculozitate în relatare cu înșiși subiecții anchetei, V. Arachelian risca în final să-și compromită cartea. Debutul „polișt”, îndoielnic și ineficace artistic, își are explicația, probabil, într-un scepticism al autorului — infirmat chiar de ancheta semnată de el — în modalitatea tradițională de a porni o anchetă. Unele subtitluri ale capitolului arată destul de transparent această neîncredere: „O ciudată dispariție după cina de la cantină”; „Întîlniri neprevăzute”; „Maiorul B. pierde partida”; „Oh, minunată Angelica”; „Partida a avut loc”. De altfel, acest capitol pare serios amenințat și de o altă primejdie derivată din viziunea „poliștă” amintită: intruziunile frecvente ale autorului în text, cele mai multe necerute de material. Dar, după cum spuneam, nimic nu îndreptățeste să privim cartea de față exclusiv prin prisma acestui capitol.

„Aventurile originalității” își găsesc ritmul interior propriu și ceea ce se relatează mai departe cititorului dovedește realele însușiri de reporter ale autorului. Pentru a pricepe mai exact sensurile dezbaterii propuse de V. Arachelian, cartea ar trebui citită inversînd oarecum ordinea expunerii. Cel mai exact răspunde întrebărilor puse de această justificată și nobilă aspirație a tinerei generații de a-și afla timbrul propriu capitolul: „Să ieșim din anonimat? Da, dar oricum?”. Cîteva din problemele ridicate de sinuoasa și palpitantă aventură a devenirii proprii a fiecărui tînr sau adolescent merită a fi reținute: existența unei viziuni moderne în rezolvarea ecuației feminității; frumusețea feminină nu poate constitui un privilegiu de a trece prin viață fără nici o îndatorire; primejdia falsel emancipări (idee ale cărei implicații sînt valabile și pentru faptele relatate la începutul cărții); valoarea socială, etică și estetică a modei; semnificația socială și umană a tînutei

și a conduitei, toate acestea mergînd către punctul de convergență: sensul modernității. În fond, pare a ne spune autorul, efervescența, tumultul vieții afective, ca și unele manifestări de „teribilitate” ale unei părți a tineretului, deși nu sînt justificate și nici necesare, se explică. Nimănui nu i-ar putea trece prin minte să oblige un tînr de 18—20 ani să arate la fel de ponderat, de „așezat” ca un om de 35—40 ani. Ar fi absurd și, presupunînd că s-ar putea întîmpla, ar fi și cumplit de trist. Trebuie însă disociaț între manifestările specifice acestei vîrste și anumite excese care atestă o lipsă de echilibru interior la fel de tristă. Tineretea nu este numai vîrsta unor gesturi teatrale sau a unor „teribilități”, fără mare pondere în esență pentru structura ei intimă, ci și, sau în primul rînd, vîrsta marilor elanuri, a sentimentelor și ideilor celor mai nobile, care mențin într-o stare de incandescență, propice marilor realizări, gîndirea, voința și afectul tineretului. Dincolo de aceste manifestări fără importanță, care însoțesc pătrunderea năvalnică a tineretului în viața socială, se face auzit tot mai distinct și mai convingător crezul întîm în rosturile lui, în locul pe care îl va ocupa mîine în angrenajul social al națiunii noastre, certitudinea — confirmată — că are un cuvînt de spus în mersul progresiv al societății românești. De aceea, nu putem să nu fim de acord cu concluzia autorului atunci cînd încearcă să distingă nota fundamentală a generației tinere și cînd arată că adevărata pondere o dețin, dimpotrivă, acele atitudini angajate, acele opțiuni ale tineretului conștient nu numai de particularitatea drumului său, ci și de responsabilitățile grave față de destinul propriului popor. Există un aliaj prețios în structura morală și intelectuală a tineretului nostru, aliaj constituit din luciditate și vis. În imensa ei majoritate, generația tînră înțelege că modernitatea înseamnă mai întîi competență, specializare, cultură, examen critic lucid al realității din jur, dar și pasiune, dăruire de sine. Este, de altfel, și sensul mai profund al acestei interesante excursii întreprinse de V. Arachelian în jocul dintre aparențe și real pe care îl descrie în căutările sale de a-și găsi „marca” proprie cea mai tînră generație din țara noastră.

Nicolae SORIN

V. ARACHELIAN:
AVENTURILE
„ORIGINALITĂȚII”

Editura tineretului, 1968

Poemele ciclului nu sînt necunoscute publicului român. La sfîrșitul anului trecut aceeași colecție era inclusă în selecția „Din istoria lui Rabindranath Tagore”, întocmită și tălmăcită de George Dan și apărută în colecția *Poesis*. Însă noua adresă sub care ies acum la lumină — poeme pentru copii — face ca retipărirea lor în volum separat să fie un eveniment calitativ nou și impune reevaluarea lor, din punctul de vedere al noilor cititori chemați să o adopte.

În primul rînd, sînt într-adevăr versurile din „Luna în creștere” pentru copii? Mai aproape de adevăr am fi dacă am spune că sînt scrise cu sufletul în preajma copiilor și a copilăriei, putînd fi percepute, din unghiuri diferite, și de adulții care nu și-au pierdut ingenuitatea (de altfel, amatorii de poezie dintre aceștia se recrutează) și de copiii, a căror lume o reconstituie poemele.

Posibilitatea dublei perspective se datorește unor calități particulare ale poeziei lui Rabindranath Tagore, determinate de filozofia sa, care e, de fapt, un mod organic de a privi și trăi viața universului. Dacă tineretea fără bătrînețe și viața fără de moarte a metaforei, ca procedeu, stă în faptul că recheamă unitatea fundamentală a lucrurilor și, ar spune Tagore, relevă în finit infinitul (se poate da, oare, altă explicație persistenței încăpăținate în poezie a obiceiului de a nota ceva prin alt-ceva, uneori în deplină reciprocitate?) — atunci substanța poeziei sale o constituie însăși esența metaforei, lirica sa coboară la rădăcina oricărei poezii și identifică viziunea poetică cu sensul ei filozofic. Tagore, urmaș și continuator modern al milenarelor înțelepciuni indiene, vede, în spiritul ei, în tot ce-l înconjoară, permanentă intercomunicare bazată pe identitatea intimă a individualităților și bucuria elementară a acestei vesnice unificări și disocieri. Nu altul este principiul poeziei — de pe toate meridianele. Poemul lui Tagore va fi deci de o limpezime de diamant; cititorul nu va trebui să caute semnificația dincolo de viziunea poetică, cei doi poli se confundă. Întregul e deschis atît trăirii directe, cît și speculației filozofice — ca însăși viața.

Eroii ciclului sînt copiii; nu meru în aceeași postură: uncoi vorbesc ei, imaginînd jocuri și încercînd să deserețască frunța părinților; alteori părinții li se adresează lor — în limba jumătate basm-jumătate adevăr folosită de mamele și tații de pretutindeni; sînt poeme în care autorul vorbește cu sine, lîngă un pat sau o amințire de copil. Ceea ce unește piesele volumului este o aceeași optică prin care e privită copilăria — vîrsta la care se realizează cea mai deplină și mai sinceră comuniune cu lumea, prin joc. Copiii poate nu înțeleg însemnătatea unor fapte săvîrșite de cei mari, li se poate părea că umplînd cu litere o coală de hîrtie îl ajută pe tatăl care scrie cărți; dar înțeleg mult mai bine decît cei mari că între lucruri granițele sînt permeabile, pot participa cu o parte mult mai mare din ființa lor la viața din jur, a păsărilor, florilor, arborilor și astrelor (în *Smochinul*, copilul dorește să fie boare, și umbră, și pasăre în ramurile copacului; alteori, i se pare firesc să coboare luna și să o îmbrățișeze, ca pe mama, sau să se joace de-a valurile și de-a norii), și în primul rînd, au o capacitate mult mai mare de iubire dezinteresată și puterea de a trezi dragoste nemărginită și aducătoare de

fericire în părinți. Copiii sînt, pentru Tagore, cei mai aproape de Adevărul lumii, de principiile esențiale ale universului: „Aș dori să pot călători pe drumul care duce prin mintea copilului/ dincolo de toate hotarele./ unde solii împărățiilor/ aduc solie împărățiilor fără istorie;/ unde Rațiunea meștereste/ zmei din legile sale./ și-i face în nori să zboare./ iar Adevărul se odihnește/ liberat de fapte și lanțuri...” (*Lumea copilului*). Căndoarea lor descoperă uncoi ochilor oboșiți ai adultului adevăruri evidente ale propriei sale existențe, uitate din lipsă de perspectivă: „În gubreda mea luntre mă tot zbat pe loc /rîcnînd să trec marea dorinții/, meru uitînd că joc și cu un joc.” (Jucării). Copiii sînt detașați de interese egoiste, ca și de necesități tiranice; lipsa lor de crispare îi face invulnerabili (marea, aducătoare de moarte corăbierilor și pescuitorilor de perle, le ocrotește matern jocurile — *Pe țărnul mărilor*), grațuitatea iubirii lor creează cele mai puternice legături afective posibile — cele pe deplin libere (*Ultima tocmală*). Pentru toate acestea copiii atrag și păstrează magnetic dragostea, ca să o transmită, în cheltuirea lor dezinteresată, restului lumii.

Așa sînt copiii din carte. Se vor recunoaște oare în ei copiii — cititori? Vor înțelege ei, nu vor primi cu superioritate această risipă de duioșie — ei, copiii moderni, care afișează duritate și luciditate și detestă dulcagăriile? Vor ști ei să deosebească sentimentul profund, plin de frumusețe și puritate, al cărții de față, de acele dulcagării? Poate că nu toți, și nu de la început. Dar merită să li se pună în mînă această carte; merită să li se pună în mînă astfel de cărți — pentru ca astfel de cărți să le modeleze spiritul și în numele lor să poată respinge cinismul care încearcă să-i cucerească pe alte căi.

Și încă o problemă: vor înțelege ei toate poeziile volumului, și complet? Spunem că sînt momente cînd autorul își vorbește sineși; copilul cititor va înțelege doar o parte din gîndurile filozofului indian — mai bine zis o față a lor. Dar nu e o pierdere, e un câștig; la această vîrstă lecturile se fac intens, rămîn gravate în memorie — cu atît mai mult scrisul lui Tagore, plastic, viu prin excelență (în India versurile sale, întovărășite de muzica plectului, sînt de mult în circuit folcloric); Tensiunea unei înțelegeri incomplete se păstrează și cere, peste cîțiva ani, poate în adolescență, reluarea cărții. Și nu există cale mai bună de pătrundere într-un sanctuar al înțelepciunii umane — și de aici spre altele — decît lectura repetată și meru extinsă a unui autor cu care s-a luat contact, fără a-l epuiza, la o vîrstă de maximă receptivitate.

Un cuvînt bun pentru ilustrația cărții (Ani Petrescu Tipărescu); pătrunzînd spiritul versurilor, e exuberantă, fantastică, transformă păsările în plante, vesmintele în frunze și valuri, astrele în chipuri și ornamentele în floră luxuriantă, urmărește cu aceeași linie trupul omenesc și trupul naturii — rămînd însă clară, capabilă să capteze și să antreneze imaginația copiilor — și nu numai a lor. I s-ar putea reproșa doar părăsirea, pe-alcure, a stilizării rotunde, continue, din plastica indiană pentru aluzii la hieratismul unghiular egiptean; e însă numai o chestiune de rigurozitate, pentru că, neraportîndu-o la vreun stil național, ilustrația e omogenă — în caracterul său de visare frenetică.

Adriana GORĂSCU

COMENTARIU — MENȚIUNI

PĂRINȚI ȘI... BĂIEȚI

Încă mai dăinuie în concepția unor părinți ideea cronată că educarea și creșterea unui băiat comportă mai puține dificultăți și riscuri, mai puțină atenție în supraveghere decît a unei fete. Pornind de la această constatare, considerăm că ancheta semnată de Dorel Dorian în revista „Femeia” nr. 7/1968, pe tema: „Părinți, cum vă creșteți băieții?” este foarte oportună.

„Băiatul se distrează... Fata a apucal-o pe un drum greșit” — afirmă un părinte anchetat despre cei doi copii ai săi. Dar, analizînd felul de „a se distra” al băiatului și „drumul greșit” al fetei, se poate deduce cu ușurință că semnalul de alarmă care trebuie tras nu este alît pentru fată (care se îndrăgostește de un băiat nu tocmai serios în apucături), cît pentru fiul aflat la... a cincea „combinație”.

Cocoloșirea băieților în familie, trecerea cu vederea a faptelor reprobabile comise de aceștia, deprinderea de a-i forma „descurcăreți” și „snecheri” pentru viață, banii prea mulți dați pe mîna lor fără a-i și obișnui cu ideea că ei se câștigă prin muncă, sînt tot atîtea cauze care pot duce la eșecuri în educație, în formarea bărbatilor și soților de mîine.

Exemplul de conduită al părinților, mai ales al tatălui, joacă aici un rol important. Dar cînd tatăl vine de la servicii și refuză să dea o mînă de ajutor în gospodărie mamei (angajată și ea), cînd acesta pretinde soției să „nu-i iasă din cuvînt”, evident că numai exemplu pozitiv nu poate sluji pentru fiul său. Băiatul

se va obișnui cu acest mod de a înțelege relațiile dintre soț și soție și nu e de mirare să-l vedem peste ani devenind o copie fidelă a tatălui său în problemele matrimoniale. Iată de ce, armonia și echilibrul familial, stima și ajutorul reciproc dintre soți constituie elemente fundamentale în educația copiilor, refuzînd egoismul, minciuna și lenea.

„Băieții nu sînt o problemă” — afirmă nu o dată părinții, indeosebi tații. Dar cum spune și autorul anchetei din „Femeia” — „tot ceea ce pierdem din vedere devine o problemă”. Iar în ce îi privește pe băieți, „închizînd ochii la micile lor abateri, le deschidem gustul pentru cele mari. Iubindu-i prea mult, nu-i iubim...”

R. Dimitrie

NU NUMAI O SIMPLĂ PASTUNE

Pasiunile sînt scînteieri înălțătoare ale sufletului, care îl imobilează pe om, care dau vieții prețioase și multiple valențe. Recenta expoziției deschisă la Clubul Sindicatelor din Învățămînt a arătat elocvent pasiunea pentru arta plastică a unor profesori din București — și împrejurimi, membri ai cenaclului „Ion Andreescu”. În orele de răgaz, acești oameni talentați minuiesc cu dezinvoltură penelul sau dalta, își aștern în lemn și piatră, ori pe pinza întinsă pe șevalet, gîndurile și sentimentele lor, căutînd să atingă o treaptă cît mai înaltă a frumosului, și nu o dată, reușind pe deplin. Printre expozanți, se număra și Petre Jucu,

tinăr profesor de limba română de la liceul din Lehliu — și tocmai lui îi închinăm aceste rînduri. Cele 9 lucrări (sculpturi în piatră și lemn) expuse de acest tinăr talentat au fost o adevărată revelație. El o aduceau în fața vizitatorului nu un simplu amator pentru care sculptura este o vioară a lui Ingres, ci un artist adevărat, cu personalitate distinctă, pentru care stadiul de amatorism este cu mult depășit.

Sculptura lui Petre Jucu își are sorgintea în arta populară, în măiestria meșterilor anonimi din satul natal, risipit acolo, departe, pe plaiurile bănățene. Ea se asemnă, în acest sens, cu sculptura brințeană, fără că tinărul profesor „să crească în umbra copacului”, preferînd un spațiu al lui, propriu. În ea există ceva dureros, ceva tragic, figurile sînt contorsionate și dure. Dar dincolo de ele, răzbate un strigăt al bucuriei, al izbînzii.

Iată de pildă lucrarea „Destin” (piatră): un trup apăsător deoparte puternic de un pumn gigantic — al destinului. De cealaltă parte însă, o palmă deschisă, ocrotitor, îi arată drumul spre soare. Simbolul este aici transparent. El are parcă ceva din tragedia eline sau, dacă vreți, din simfonia lui Beethoven: omul nu poate fi dominat, strivit de destin! Același optimism robust, același accent tonic răzbate și din celelalte lucrări, prezente în expoziție: „Flori dascălului meu” (piatră), „Odorul mamei” (lemn), „Desprinde-te, gînd” (lemn), „Cine-mi va spune?” (lemn), „Ovara bucuriilor mele” (piatră), „Orgoliu” (lemn), „Din adînc” (lemn) și „Ritmuri” (lemn). Majoritatea acestor sculpturi au fost reproduse în diferite publicații, uneori însoțite și de scurte articole, care elogiau talentul autentic al acestui tinăr („Scînteia

(Continuare în pag. 22-a)

tineretului", „Contemporanul“, „Gazeta învățământului“, „Flacăra“, „Munca“ etc.). Revista „Colocvii“ a publicat chiar un articol semnat de însuși artistul de care ne ocupăm (pe atunci profesor în comuna Coșereni, județul Ilfov) în care se vorbea despre înființarea unui cenacu al elevilor din satul respectiv, ca despre un prag de inițiere a acestora în arta sculpturii.

Căci Petre Jucu nu păstrează numai pentru sine tainele acestei arte, ci le împărtășește cu generozitate și elevilor săi în care a găsit nu o dată talenți și înflăcărați discipoli. Adeseori poate fi văzut însoțit de ei străbătând pădurile și dealurile pietroase, în căutarea... materiei prime pentru sculptură. Și chiar dacă unii dintre colegi privesc cu un ușor aer de ironie această pasiune, tânărul profesor de limba română de la Liceul din Lehliu își găsește satisfacția în devotamentul, în dragostea cu care îl înconjoară elevii săi. Împreună, ei dizlocă piatra și lemnul, împreună scot la lumină frumosul.

Dim. RACHICI

ALBUME PROFESIONALE

Cel care îndemnat de diferite preocupări în legătură cu viața școlii sau din simplă curiozitate a intrat în Școala generală nr. 86 din București — construcție nouă, ca și cartierul „Titan“ în care se află — a avut prilejul să vadă, într-o sală de clasă transformată în expoziție, zeci de desene, planșe, hărți, machete, caiete, diferite obiecte (executate cu multă măiestrie în cele trei ateliere), care reprezintă doar o parte din rodul bogat al activității desfășurate timp de un an de către elevi.

Dacă multe din exponatele de acest tip pot fi văzute în majoritatea școlilor, atenția vizitatorilor a fost atrasă, în mod deosebit, de niște albume neîntinse în altă parte. Pe coperta fiecărui album, serise cu litere de mină sau cu litere de tipar, caligrafiate sau așternute stinguaci, se repetau două cuvinte: „Album profesional“.

Noulătea acestor albume, precum și bogăția și diversitatea materialului strins i-au determinat pe mulți vizitatori să se intereseze de semnificația lor. Directorul școlii, profesorul I. Crișan, a arătat că ținând seama de preocuparea generală de a sprijini tineretul în alegerea unei profesii care să răspundă în cea mai mare măsură atît înclinațiilor și aptitudinilor fiecăruia, cît și cerințelor obiective ale societății, cadrele didactice — pe lângă alte mijloace folosite în acțiunea de orientare școlară și profesională — au inițiat întocmirea de către elevi a unor albume care să cuprindă materiale în legătură cu profesia pentru care manifestă interes. Astfel, îndrumați de profesori, deseori ajutați și de părinți, elevii au adunat cu migală — din ziare, reviste și alte publicații — fotografii, planșe, scheme, mici articole, sau au executat singuri desene, schițe și fotografii, ilustrând preocupările lor în această direcție. Răsfoind filele acestor albume, te emoționează seriozitatea cu care la această vîrstă ei motivează preferințele pentru o anumită îndeletnicire. Astfel, eleva Bucă Mariana din clasa a VI-a B, în albumul personal „Ce doresc eu să devin în viață“, arată că la baza hotărîrii de a îmbrățișa profesia de medic se află o întâmplare din viața ei. A fost operată de apendicită într-un spital din Capitală. „Acolo am văzut pasimă cu care își exercită doctorii meseria lor și grija deosebită acordată sănătății pacienților“. Alți elevi oglindesc sugestiv în albumele întocmite aspecte din activitatea arhitectului (Baleseu Marina, clasa a VI-a E), a educatorilor (Firei Carmen, clasa a VI-a E), a pictorului (Coralie Anea, clasa a VI-a B), aviatorului, tipografului, sau a opticianului etc.

Întocmirea albumelor profesionale, inițiată de această școală, poate fi apreciată ca o realizare de o deosebită valoare instructiv-educativă, constituind, în același timp, un procedeu eficient în acțiunea de orientare școlară și profesională. Ar fi fost de dorit ca elevii să acorde o mai mare atenție profesilor de masă. Inițiativa școlii nr. 86 se încadrează în prevederile noii legi a învățămîntului, care trasează cadrelor didactice sarcini speciale privind orientarea școlară și profesională.

Prof. Șerban CONSTANTINESCU
cercetător principal la Institutul de științe
pedagogice

Cu RENÉ MAHEU și cu HENRI RICHARDSON LABOUISE,

despre:

creșterea și formarea tinerelor generații pentru lumea de mîine

Personalități de deosebit prestigiu internațional, conducînd cu competență două importante organizații specializate ale Națiunilor Unite — Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), René Maheu și Henry Richardson Labouisse poartă de grijă, pe planuri diferite ca și în strînsă colaborare, „fondului de aur al omînității“. Colocviul propus de noi pe tema „Creșterea și formarea tinerelor generații pentru lumea de mîine“ a fost acceptat cu căldură de ambii interlocutori.

Aceasta este, categoric, misiunea cea mai înaltă și mai nobilă a actualei generații de adulți — ține să precizeze dintru început directorul executiv al UNICEF, Henry R. Labouisse, conștientul uman și etic esențial al discuției noastre. Către realizarea unor acțiuni care să contribuie cît mai eficient la acest comandament fundamental al condiției și existenței umane converg, în totalitatea lor, acțiunile Fondului Națiunilor Unite pentru copii. Ele urmăresc atît acordarea de sprijin material, tehnic și în cadre specializate unor acțiuni instituționalizate — școli speciale, centre de ajutorare a copiilor — cît și ridicarea nivelului de civilizație al vieții de familie. (Ajutoarele UNICEF se îndreaptă către 119 țări ale lumii aflate în prezent într-un stadiu de subdezvoltare).

— În ce forme concrete vedeți realizată această pregătire a familiei pentru principală sa misiune socială?

— Activitatea noastră pe acest plan este orientată atît către asigurarea materială a condițiilor de viață, cît și spre educarea familiei. Să exemplific: noi contribuim cu masive transporturi alimentare la asigurarea unei dezvoltări fizice normale a copiilor către care se îndreaptă ajutoarele noastre. Dar salvarea copiilor de flagelul subnutriției permanente nu înseamnă a le da pur și simplu hrană, ci presupune să li se asigure un regim alimentar echilibrat și, în primul rînd, bogat în proteinele de care hrana tradițională dintr-un număr important de țări este silită să se lipsească. De aceea, alături de mari cantități de lapte, noi trimitem în aceste țări și milioane de conserve speciale din carne și alte alimente bogate în proteine. Paralel cu acest sprijin material s-a vădit necesitatea de a educa familiile să consume aceste alimente și, în primul rînd, bineînțeles, să deprindem femeile cu modul de preparare a meselor. UNICEF a acordat sprijinul său organizațiilor naționale din numeroase țări pentru înfăptuirea unor programe de educare a adulților pentru o viață civilizată de familie. Au fost organizate în acest scop cursuri de igienă pentru mame, cursuri de îngrijire a sugariilor, de însușire de către acestea a diferitelor îndeletniciri casnice, de lămurire a importanței, a necesității vitale pentru un popor de a-și trimite copiii la școală.

Sprijinirea materială a școlarizării copiilor — dotarea școlilor cu material didactic, inclusiv tehnică audio-vizuală, întreținerea cadrelor didactice, adesea recrutate din alte țări, asigurarea mijloacelor de deplasare ale acestora — repre-

zintă un alt capitol important al programului organizației noastre, căruia îi sînt rezervate aproximativ 25 la sută din totalul resurselor ei. Acest program cu caracter educativ se desfășoară în strînsă legătură cu UNESCO, a cărui înaltă competență asigură eficiența acțiunilor.

— Ce principii stau la baza acestor acțiuni de pregătire culturală pe care le întreprindeți?

— Țin să subliniez, de la început — ne spune René Maheu — că în materie de școlarizare s-au realizat în ultimii ani mari progrese. Pentru prima oară, pe întreaga suprafață a globului, proporția de extindere a școlarizării a depășit pe aceea a creșterii populației. Este, fără îndoială, un succes. Dar în spatele acestei impresii de ansamblu se ascund încă o serie de probleme redutabile. Ele ar putea fi grupate în trei sfere de preocupări: una vizînd problemele cantitative ale educației, alta problemele calitative ale acesteia și a treia concepțiile generale în domeniul învățămîntului, profesate în lume. Bineînțeles, această împărțire este pur metodică, sferile amintite ale problemelor întrepătrundîndu-se și condiționîndu-se reciproc.

Dintre problemele cantitative ale educației cea mai amplă se referă la cuprinderea mării mase a copiilor în învățămîntul elementar, paralel cu acțiunea de alfabetizare a adulților. În foarte multe țări s-a acționat în ultimul deceniu deosebit de energic în acest scop, investindu-se și mari resurse materiale. Rezultatele nu au fost întotdeauna pe măsura eforturilor și a așteptărilor. Nu de puține ori, asemenea campanii au înregistrat pierderi de pînă la 80% din efectivele de elevi. Iar după un timp s-a constatat că și cei care absolviseră școala pierdeau deprinderea scrisului și cititului. De ce? Pentru că, după părăsirea noastră, pregătirea culturală de bază a maselor are numeroase implicații calitative și în sfera concepțiilor de învățămînt. Considerăm că pentru a obține o eficiență ridicată, școlarizarea ca și alfabetizarea trebuie să fie funcționale. Aceasta înseamnă legarea pregătirii școlare de dezvoltarea economică și de progresul social, singurele care pot oferi o motivare solidă nevoii de însușire a cunoștințelor.

Programele inițiate de UNESCO concep extinderea școlarizării și acțiunilor de alfabetizare ca o parte integrantă a unei ample acțiuni de dezvoltare, în primul rînd economică, pe plan industrial sau agricol.

— Am avut prilejul — ne spune d-l H.R. Labouisse — să cunosc activitatea desfășurată la Casa de copii nr. 6 din București și la Palatul pionierilor. Impresiile? Excelente. Pentru condițiile materiale, pentru posibilitățile de afirmare a copiilor, pentru devotamentul și priceperile educatorilor.

— Sînt în fapt, pe planul activității întîlnite aici, în România, imagini ce corespund nobilelor inițiative pe plan internațional ale țării dumneavoastră. Mă refer îndeosebi la acea minunată inițiativă în legătură cu educarea tineretului în spiritul ideilor păcii și apropierii între popoare — a subliniat la sfîrșitul convorbirii noastre directorul general UNESCO, René Maheu.

Prof. Mircea HERIVAN

FRANȚA

MIJLOACELE AUDIO-VIZUALE ÎN ȘCOALĂ

Folosirea mijloacelor audio-vizuale în școală constituie conținutul suplimentului pe martie al revistei „L'Éducateur”. Sub tema generală: Cinematograful și televiziunea, P. Guérin, P. Le Bohec și M. Tabet (pedagogi din „Școala Freinet”) trec în revistă tehnicile moderne ale învățămîntului, făcînd unele constatări nu lipsite de interes pentru toți cei ce se preocupă de educație.

Din arsenalul tehnicii moderne, P. Guérin desprinde două categorii de mijloace audio-vizuale:

— Unele, care difuzează în mod mecanic un conținut prestabilit: electrofonul, televizorul, radioreceptorul, proiectorul cinematografic și altele, care permit copilului să se exprime, să creadă și care sînt înainte de toate unelte de lucru: magnetofonul, aparatul fotografic sau de filmat. Preferințele autorilor se îndreaptă spre cele din urmă, mai ales că și din punct de vedere financiar sînt mai accesibile în momentul de față. Experiențele consemnate ilustrează eficiența educativă a utilizării acestor unelte de lucru.

Cu un mic aparat de filmat, învățătorul a realizat împreună cu copiii un film. Întîi au studiat satul și împrejurimile lui. Au descoperit colțuri pitorești și s-au fixat asupra unor dintre ele, au găsit obiective arheologice, istorice, industriale etc. Dar copiilor nu le mai place filmul mut și atunci au înregistrat pe-o bandă de magnetofon muzică, au sincronizat-o cu filmul... și au fost nespuse de mîndri de realizarea lor. Dar ceea ce ni se pare tot atît de valoros a fost a fi mea de colaborare care s-a realizat în această direcție. O colaborare dintre 10 școli înscamună zece emisiuni pentru copii, făcute de copii.

În ce privește prima categorie de mijloace audio-vizuale, electrofonul, televizorul, radioreceptorul etc., Guérin relevă caracterul lor mai complex. „Lanțul are două capete”, precizează el: pe de o parte producătorul, calitatea lui fiind cea de informator și, de cealaltă parte educatorul care analizează și dirijează emisiunea. Ambele „capete” sînt determinante, iar dialogul dintre acești doi factori ar trebui să fie permanent.

El se poate realiza cu maximă eficiență dacă emisiunile școlare sînt corect documentate și nu se substituie educatorului și dacă acesta cunoaște mijloacele tehnice pe care vrea să le folosească în acțiunea de instruire și educare a copiilor. De aici decurge necesitatea unei pregătiri complete a educatorilor. De asemenea, autorii recomandă educatorului să asiste la emisiunea pe care o vizionează copiii. Discuțiile asupra emisiunii se impun cu necesitate. Cum?

a) direct și familiar. În asemenea discuție vom observa preferințele copiilor, înclinațiile lor, dorințele lor, atitudini și chiar aptitudini. Un film se poate analiza la același nivel, ca un roman; o emisiune științifică se poate studia cel puțin tot atît de bine ca o pagină de manual.

b) dar discuția se poate face „mai tehnică”. Vom înregistra discuțiile pe bandă de magnetofon. Fără îndoială că toți copiii vor căuta să se exprime mai îngrijit. Și nu e aceasta un pas înainte?

Acest fel de activitate este cheia care deschide posibilitatea de a domina tehnica. Întrebuințate corect, tehnicile audio-vizuale permit o autentică formare, adaptată lumii de mine.

Faptul că am vizionat un film sau o emisiune împreună cu copiii este numai o iluzie a modernizării școlii. Aplicabile mecanic și superficial nu numai că nu-și vor atinge scopul, acela de a fi metode de învățămînt, iar aparatele, unelte de muncă, ei împotriva ele vor adînci superficialitatea spectatorului sau auditorului și chiar vor dăuna omului matur de mine. Copiii trebuie învățați să „citească” imaginea fugitivă a unui film. P. Guérin, studiind problema felului cum vizionează și ascultă filme și emisiuni la televizor copiii între 11—14 ani, ne prezintă o interesantă statistică a orelor petrecute în fața ecranelor. Între acestea sînt și preferințele lor: foiletoane, westerns, seriale și filme pentru adulți. Se vede că în toată lumea copiii dintre 11—14 ani sînt la fel. Aceasta ne îndreptățește să privim cu atenție și să folosim, după nevoile noastre, experiențele acestor pedagogi.

Învățat, copilul poate deprinde foarte ușor minuirea aparatelor. Tot atît de ușor, dacă-l învățăm, se va deprinde să folosească în mod util conținutul emisiunilor.

Este recomandabil ca vizionarea să fie precedată sau urmată de o percepție individuală dintr-o carte de documentare. După statisticile făcute de pedagogii susamintiți, „e sigur că mijloacele audio-vizuale nu omoară lectura”.

Am putea completa: nu o omoară pentru un spectator educat. Există însă un moment crucial, în care copilul spune: nu mai citesc această carte, am văzut filmul! Dar nu spune: nu mai merg la film, am citit cartea! Dacă în acest moment profesorul, bibliotecarul, părintele nu intervin lîmurind că aceste forme se completează și nu se exclud, mijloacele audio-vizuale pot omori lectura, atît de necesară studiului individual și deocamdată de neîmlocuit.

Televiziunea școlară favorizează o mai bună „lectură” a televiziunii familiale și ferește de pasivitatea care intervine după obișnuința folosirii televizorului.

Informația adusă de mijloacele audio-vizuale este necesară atunci cînd e utilă. „Excesul de informație însă îl împiedică pe copil să reflecteze” remarcă Freinet.

M. Tabet consideră că un pas înainte în folosirea televizorului în scopuri educative va fi făcut atunci cînd echipe de elevi vor televiza lecții și, așa cum se fac schimburi de benzi de magnetofon, se vor putea realiza schimburi de emisiuni școlare. Implicațiile de ordin educativ ar fi multiple: o mai îngrijită pregătire a lecțiilor, o înținută corectă, atenție concentrată, interes sporit din partea elevilor, etc.

Leticia POPA

ITALIA

MINCIUNILE COPILOR

Articolul publicat sub acest titlu în revista italiană „Vita dell'Infanzia” nr. 6—7/1968 este o pledoarie nemărturisită pentru mai multă și mai fină înțelegere a sufletului de copil. Teza de la care pleacă Franco Pietrobono este aceea că părinții interpretează adeseori greșit comportamentul fiului lor, fiind drept minciună ceea ce de fapt nu e.

Pînă la vîrsta de doi sau trei ani — remarcă autorul — copilul nu știe să ascundă adevărul. El observă lumea înconjurătoare și, neposedînd încă noțiunile convenții ale vieții sociale, își comunique părerile și reacțiile cu o sinceritate pură, citeodată brutală; gestul lui însă nu trebuie luat ca un act de proastă creștere, căci la această vîrstă copilul nu cunoaște reticențele impuse de raporturile dintre oameni. El nu știe, bunăoară, de ce nu-i poți spune cuiva că este urît sau caraghios, cînd în realitate el este exact așa. În plus, cei mici au criterii de evaluare a lucrurilor foarte deosebite de cele ale vîrstnicilor, așa încît este greșit să le pretindem în mod forțat să le respecte pe ale noastre și să-i pedepsim pentru ieșirile lor — după noi — nepotrivite.

Dezvoltarea incompletă, alături de informația insuficientă la vîrstele mici, îl fac pe copil să interpreteze realitatea mai mult sau mai puțin denaturat. Corijindu-l brusc, susține pe bună dreptate F. Pietrobono, îl deconcertăm, turburăm modul sîu firesc de a pătrunde tainele lumii și ale lucrurilor. Dacă intervenția noastră este și dură, chiar cînd e bine intenționată, ea va avea repercusiuni grave și asupra personalității copilului, care pînă la vîrsta de 5—6 ani este mult mai sensibil și mai delicat decît ne închipuim.

Nici expresiile de care se slujește copilul mic nu indică întotdeauna fidel realitatea, căci în încercarea de a-și însuși limbajul, acesta își construiește locuțiuni care conțin pentru el adevăratele semnificații ale lucrurilor. Totodată autorul atrage atenția asupra fantaziei foarte active la vîrstele mici, care se alătură tot timpul experienței individului, îmbogățind-o, dîndu-i varietate, uneori chiar substituindu-i-se. Evident toate acestea îi pot oferi educatorului neavertizat teren pentru erori cu consecințe nedorite.

Spre vîrsta de cinci ani spune F. Pietrobono — limitele dintre lumea exterioară reală și cea fantastică devin mai limpezi, se conturează mai precis; copilul este tot mai conștient de realitățile înconjurătoare, așa încît la șase sau șapte ani refugiul în împărăția fantaziei este semnul unor carențe în dezvoltarea lui. De exemplu, dacă băiatul sau fetița se laudă că posedă obiecte pe care nu le, are sau povestește întimplări necăvurate despre părinții săi, acestea sînt de fapt încercări de a evada dintr-o existență monotonă, care nu-l mulțumește. Reprimarea copilului în astfel de împrejurări, departe de a-l vindeca de „minciună”, va adînci cauzele care l-au tulburat din punct de vedere psihic.

Spre vîrsta de șase ani, nivelul conștiinței suferă schimbări im-

portante, individul căpătînd măsura binelui și a răului; el poate să mintă știind că minte (pentru a-și asigura unele avantaje sau a se pune la adăpost de neplăceri). Conștiința de sine s-a conturat, odată cu o oarecare maturizare a simțului autoresponsabilității, a puținței de a prevedea consecințele propriilor fapte. „E un mic om care se prezintă în fața vieții”, cum spune F. Pietrobono. Dar nici de astă dată educatorului nu-i este îngăduit să recurgă la represiune dacă observă la cel pe care îl crește tendința de a minți. Ci va căuta cauzele profunde ale comportamentului copilului, încercînd să-i înțeleagă bine dinamica interioară. Nu-i putem impune fiului nostru pur și simplu să spună adevărul, ci trebuie să-l conducem treptat spre această atitudine, făcînd de fiecare dată o distincție clară între greșala intenționată și cea neintenționată.

Ni se pare demnă de reținut și insistența cu care semnatarii articolului cere să fie exclusă frica din raporturile părinți-copii, ea constituind foarte frecvent nu numai cauza nesincrității copilului, dar și izvorul a tot felul de traumatisme ce împiedică formarea unei personalități sănătoase și echilibrate.

St. P.

R.S.F. IUGOSLAVIA

APARATELE „SUVAG” ÎN REDAREA VORBIRII ȘI AUZULUI

La Institutul pentru copii surdomuți din Sarajevo, pentru redarea auzului și vorbirii se folosesc, începînd din 1966, aparatele „Suvag-1” și „Suvag-2”. Ele au fost concepute de Dr. Petar Guberin și pot transmite pacientului limbajul omenesc, chiar și în cazul pierderii totale a auzului.

Pacienții Institutului sînt grupați, în acest scop, pe trei categorii, după gradul de surditate. În grupa I intra copiii cu pierderea auzului în proporție de 75—80%. Rezultatele obținute de ei, în urma exersării cu aceste aparate: pot auzi o convorbire din apropiere, chiar și fără aparat. A doua grupă cuprinde copiii cu o surditate de 90—100%. Aceștia, în urma tratamentului, pot percepe toate sunetele din expresiile care conțin pînă la trei cuvinte. Copiii pot reda și întrebuința, în felul acesta, cuvintele care, exersate mereu, se fixează în centrul vorbirii de pe creier. A treia grupă o formează copiii preșcolari cu grade de surditate diferite; cu ei se lucrează individual și se obțin rezultate de la caz la caz.

În acest proces de recuperare a copiilor surdomuți sînt antrenați specialiști de diverse profesii: pedagogi, psihologi, audiologi, otologi ș.a.

În cele două decenii de activitate, Institutul de la Sarajevo a acumulat o bogată experiență și, folosind metode din ce în ce mai moderne, a recuperat mai multe generații de surdomuți.

(Informaționii biuletin soviet po vospitanii i zascite deti fugo-slavii).

R.S.F. IUGOSLAVIA

ȘCOALA SPECIALĂ DIN UMKA — Într-o suburbie a Belgradului, la Umka, se află școala specială pentru copiii întârziți mintal. În cei 22 de ani de existență, această școală a jucat nu numai rolul de pionierat în dezvoltarea școlilor speciale din țară, dar a și clarificat o serie de probleme dificile legate de instrucția și educația copiilor și tinerilor întârziți din punct de vedere al intelectului.

Munca logopezilor se împletește aici cu a profesorilor care predau materii specifice învățămîntului de cultură generală. E un proces complex și bogat în conținut. O atenție deosebită se acordă în școală pregătirii tehnice generale prin înființarea atelierelor de diverse tipuri. Observarea comportării și dezvoltării elevului în aceste ateliere creează posibilitatea unei juste orientări a lui spre acea meserie de viitor în care să dea cel mai mare randament în muncă. Educația fizică joacă și ea un rol important, dar spre deosebire de alte școli, aici accentul se pune pe gimnastica în colectiv.

Concepția care stă la baza pregătirii profesionale în această școală este următoarea: Copiii și tinerii întârziți din punct de vedere al intelectului trebuie pregătiți profesional exact în condițiile în care ei vor lucra mai târziu. Pentru realizarea acestui deziderat, începînd cu anul 1962 colectivul de conducere al școlii a stabilit o convenție cu fabrica de tricotaje din apropiere, potrivit căreia elevii sînt acceptați să lucreze sub îndrumarea muncitorilor și specialiștilor de aici.

În felul acesta, elevii desfășoară practica profesională în fabrică, iar studiul teoretic în școală. O comisie specială, formată din reprezentanți ai școlii și ai fabricii, are sarcina de a observa dezvoltarea profesională a fiecărui elev în parte. Încă de la început, s-a putut constata

că rezultatele obținute sînt de așa natură, încît mulțumesc pe deplin nu numai pe specialiștii din fabrică, dar și pe cei din școală și, evident, pe elevi.

Acest fel de pregătire profesională a copiilor cu defectul amintit fiind unic nu numai în Jugoslavia, dar și peste graniță, a suscitat un viu interes în rîndul specialiștilor din domeniul defectologiei. Iată de ce, școala specială de la Umka este tot mai des vizitată de experți din țară și de peste hotare, din țări cum ar fi: Bulgaria, Danemarea, Cehoslovacia, Polonia, U.R.S.S., S.U.A., Norvegia, Franța, Anglia, Austria, Pakistan etc. (După „Informații biuletin soviet po vospitanii i zașcite diei Jugoslavii“).

U.R.S.S.

STATISTICA NUMELOR

Pe tema: ce nume se dă noilor - născuți, revista „Semnia i șkola“ nr. 6/1968 publică un articol cu caracter statistic, sub semnătura lui L. Bobrovnikov.

Interesîndu-se, bunăoară, la biroul stării civile din orașul Gorno-Altiskii ce nume se dau în mod curent copiilor, autorul află următoarele date: din 100 de băieți, 22 se numesc Serghei, 13 Andrei, 11 Evgheni, 10 Vladimir, 10 Iuri, 9 Oleg; iar din 100 de fete — 18 sînt Tatiana, 16 Larisa, 14 Elena, 12 Natalia etc.

În ultimele trei luni, constată L. Bobrovnikov, n-a fost înregistrat nici un copil cu numele Ivan, Vasili, Pavel, Tamara, Iulia sau Anna.

E adevărat că de-un timp încoace s-a renunțat la unele experimente de felul: Energhina, Electron, Kombain etc... Dar nu trebuie să fie date uitării — spune autorul articolului — și unele nume tradiționale, frumoase, cum ar fi: Vsevolod, Gheorghii, Konstantin, Ekaterina, Zenaida, Sofia și altele, care aproape nu mai apar de loc în fișele oficiului stării civile.

Dim. R.

POȘTA REDACȚIEI

LUCIAN IONESCU — BUCUREȘTI. Cu unele rezerve, subscriem la îndemnul cuprins în articolul „Lucruri mici...”, ca educatorii să sădească în copii respectul și dragostea pentru ființele mici din jur, lipsite de apărare, care nu sînt dăunătoare omului. Ni se pare interesantă și observația dvs. referitoare la rolul pe care îl pot avea științele naturii pentru cultivarea acestui sentiment. Rezerva amintită la început privește formularea dumneavoastră sentențioasă despre tendința în-născută de răutate cu care ar veni copiii pe lume. Poezia „Minciuna și adevărul” este, din păcate, o naivă versificare a unei situații dilematice artistice.

M. COȘAN — BUCUREȘTI. Nu este vorba în nici într-un caz în materialul de popularizare a proiectului aparținînd Editurii didactice și pedagogice, apărut în revista noastră în luna aprilie a.c., de o ignorare a poetului George Coșbuș și cu atît mai puțin s-ar putea susține, cît de cît serios, că poetul „este scos din rîndul celor mai reprezentative figuri ale națiunii româ-

ne”. Vă înțelegem nedumerirea și vă exprimăm certitudinea că Editura va face cuvenita îndreptare.

Prof. VASILE FOLESCU — HUȘI. Așa cum, desigur, ați putut observa, revista „Colocvii” este o publicație în care sînt dezbătute probleme de educație ce interesează deopotrivă școala, familia și societatea noastră. Pentru chestiunea în care solicitați sprijinul revistei este indicat să vă adresați Serviciului de documentare din cadrul bibliotecii orașenești din localitate.

Prof. GHEORGHE GHEORGHIU — URZICENI. Spre sincera noastră părere de rău, atît articolul în care relațiți unele fapte din activitatea cercului de arte plastice din școală, cît și cel în care arătați cum își vor petrece vacanța mare elevii din localitate nu reușesc — primul — să treacă de sfera unor generalități și lucruri îndeobște cunoscute de către cadrele didactice sau să iasă — al doilea — din tiparul unei dări de seamă.

CUPRINSUL

COLOCVII: Unitate deplină
C: Un nou an școlar
LUCIA DEMETRIUS: Prima zi de școală
ION HOREA: Cum o fi fost ziua aceea.
LUCIA OLTEANU: Ocrotirea delicatelor semne
EMILIA CĂLDĂRARU: Întrebarea este: Ce și cît dăruiești?
CONSTANTIN ZAHIRNIC: Politetea
MARINA VIRTOSU: Din jurnalul unui medic de țară: Ștefan
FAMILIA ȘI CULTURA — Anchetă realizată de:
VALERIA BACIU, MIHAIL RAȚIU, NICOLAE SORIN
EUGEN CIZEK: Clasic, romantic, baroc, în literatura antică
MIHNEA MOISESCU: Bancnota
DUMITRU SOLOMON: Lecturile copiilor — Cînd începe copilul să citească?
GHEORGHE MURĂRAȘU: Rolul educativ al internatului școlar lasate
ION LUCIAN: Privind în ochii micilor spectatori...
FĂNUȘ BĂILEȘTEANU: Emulație nobilă
V. BĂRAN: Notații la o oră de dirigienție
DAN HULIERA: Emisiunile pentru școlari — Considerații pe marginea unei anchete
ION DRĂGAN: Familia și orientarea școlară și profesională a elevilor
VIORICA TOMESCU: Dana a crescut...
Dr. C. MAXIMILIAN: În educația gemenilor să nu accentuăm asemănările
IONEL PROTOPODESCU: Batista cu dungii albastre
ELENA RIZEA: Zi de vizită
PANAIT IVANCIU: Cercetarea pedagogică în școală
ION CADARIU: Tot despre clasificarea elevilor
NEAGU RĂDULESCU: Un caricaturist pe străzile orașului
VERONICA PORUMBACU: Porți spre trecut, ferestre spre viitor
CORNELIU GRIGORIU: Școala părinților
ION CARAION: Guillaume Apollinaire și motivul copilăriei
CRONICI:
NICOLAE SORIN: V. Arachelian — Aventurile „Originalității”
ADRIANA GORĂSCU: Rabindranath Tagore-Luna în creștere
COMENTARIILE MENȚIUNI
DIMITRIE RACHICI: Părinți și băieți
R. DIMITRIE Numai o simplă pasiune. **ȘERBAN CONSTANTINESCU.** Albume profesionale
MERIDIANE
MIRCEA HERIVAN: Cu René Maheu și Henri Richardson Labouisse, despre: Creșterea și formarea tinerelor generații pentru lumea de mîine

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE
 Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA, BIANCA BRATU, lector univ. prof. univ. dr. TATIANA SLAMA-CAZACU; SABINA CONSTANTIN, prof., Cluj; GH. DIACONU, dir. Șc. prof. „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copii nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Șc. ped., Bacău; I. MATEI, sociolog; prof. univ. dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU, red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; prof. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA ȚIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică: C. BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,
 Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18
 Telefon 14.64.09 și 14.09.21

FRUMOASELE VACANȚE

O COPRODUCȚIE ROMÂNNO-UNGARĂ

Scenariu:

Dumitru Carabăț, Dan Deșliu,
Kallay István, Katona Ferencz

Regia:

Mákk Károly

Cu: Ilinca Tomoroveanu, Sztánkay István,
Erneyi Béla, Ottilia Borbath, Liska Zsuzsa,
Florin Piersic, Florian Pitiș, Ion Dichiseanu,
George Demetru, Aimée Iacobescu,

imag.:

Sergiu Huzum

muzica:

George Grigoriu,

dec.:

Nic. Teodoru,
Filip Dumitriu

Cu: Ana Szeles, Dem. Rădulescu, Nicu Constantin
Ștefan Bănică, Vasilica Tastaman, Ștefan Tapa-
lagă, Mircea Albușescu, Valeria Marian, Stela
Popescu, Viorica Farkaș, Mariana Cercel,
Dan Marin

imag.:

Ștefan Horvath

muzica:

R. Oschanitzky

dec.:

N. Nobilescu

VIN CICLIȘTII

Scenariu:

Alex. Struțeanu,
Em. Valeriu

regia:

Aurel Miheleş

**„NAPOLITANELE-DESERT“
SÎNT PE GUSTUL TUTUROR**

Produx al Fabricii „VICTORIA,, SIBIU

20 gr.—1,35 lei

